

**Plantentuin
Meise**

Ondernemingsplan 2025-2029

Plantentuin Meise

Inhoud

Managementsamenvatting	3
1. Inleiding	4
2. Afstemming van het ondernemingsplan op de doelstellingen 2024-2029 van de Vlaamse overheid	5
3. Belanghebbenden van Plantentuin Meise in Vlaanderen, België, en de wereld	8
3.1 Positie en belanghebbenden in Vlaanderen	9
3.2 Positie en belanghebbenden in België	11
3.3 Positie en belanghebbenden in Europa en de wereld	13
4. Europese en internationale kaders die de activiteiten van Plantentuin Meise vormen	15
5. Kerntaken	19
6. Missie	20
7. Waarden	21
8. Visie 2034	22
9. Strategische troeven	25
10. Strategische en operationele objectieven	27
11. Businessindicatoren	55
12. Budgettair beleid	59
12.1 Verwachte toename van eigen inkomsten	59
12.2 Kritieke behoeften aanpakken met extra dotatie	61
2.3 Budget 2025	63
13. Personeelsbeleid	64
13.1 Zorgen voor voldoende personeel voor de verschillende doelstellingen	65
13.2 Eerlijke en toekomstgerichte beloning	68
13.3 Levenslang leren	69
14. Interne werking en aansturing	70
14.1 Interne werking	70
14.2 Aansturing	72
15. Bijlagen	72
15.1 Ex-post evaluation 2019-2024	
15.2 Living collections strategy 2025-2034	
15.3 Science collections strategy 2025-2034	
15.4 Science strategy 2025-2034	
15.5 Public outreach strategy 2025-2034	
15.6 HR plan 2025-2029	
15.7 Integriteitsplan 2025-2029	
15.8 Gendergelijkheidsplan 2025-2029	
15.9 Personeelsplan 2025-2029	
15.10 Communicatieplan 2025-2029	
15.11 Facility plan 2025-2029	
15.12 ICT plan 2025-2029	
Colofon	73

Managementsamen- vatting

Plantentuin Meise is een wereldwijd erkende botanische Plantentuin die zich inzet voor de studie en het behoud van planten en zijn kennis deelt met het publiek om plantbewustzijn te vergroten. Met zijn rijke erfgoed, wereldberoemde collecties en strategische visie streeft de Plantentuin ernaar zijn maatschappelijke impact te vergroten. Het ondernemingsplan 2025-2029 bevat hiervoor een gedetailleerd stappenplan. Dit ondernemingsplan is gebaseerd op vier langetermijnstrategieën (2025-2034): wetenschap, wetenschappelijke collecties, levende collecties en publiekswerking. De Plantentuin wil zijn wetenschappelijke bijdragen vergroten en zijn maatschappelijke rol verdiepen door te fungeren als centrum voor onderzoek naar plantendiversiteit, het behoud van planten te bevorderen, natuureducatie te stimuleren en een inspirerende en toegankelijke plek te bieden voor een divers publiek.

Het ondernemingsplan sluit aan bij de doelstellingen 2024-2029 van de Vlaamse Regering en ondersteunt verschillende ambities, waaronder wetenschap en innovatie, toerisme, milieu, ontwikkelingssamenwerking en educatie. De Plantentuin is actief binnen meerdere Europese en internationale kaders en verdragen die zijn activiteiten vormgeven, zoals de Duurzame Ontwikkelingsdoelen (SDG's), het Kunming-Montreal Global Biodiversity Framework en de Europese Green Deal.

Plantentuin Meise beschikt over diverse strategische troeven die bijdragen aan zijn missie om botanische kennis, plantenconservatie en publieke betrokkenheid te bevorderen. Deze omvatten onder andere: levende collecties en het domein, herbarium en bibliotheek, hoogstaand onderzoek, educatieve en publieksgerichte programma's, architecturaal en historisch erfgoed, inzet voor duurzaamheid, strategische locatie, invloed op beleid en belangenbehartiging, een toegewijd team en een sterk netwerk van vrijwilligers.

Door wetenschappelijke innovatie te stimuleren, internationale conservatie initiatieven te ondersteunen en bezoekers van over de hele wereld aan te trekken, wil de Plantentuin Vlaanderen positioneren als een leider in plantenonderzoek, biodiversiteitsbehoud en natuureducatie. Om dit te realiseren, formuleert het ondernemingsplan zeven strategische doelstellingen:

1. Plantentuin Meise bevordert de exploratie, documentatie en het begrip van de wereldwijde diversiteit aan planten, schimmels en algen door middel van geavanceerde technologieën en onderzoek, en valoriseert zijn kennis ten voordele van wetenschap, natuurbehoud en samenleving.
2. Plantentuin Meise is een actieve en invloedrijke partner in het beschermen van de plantenrijkdom en streeft naar actieve samenwerking met wereldwijde allianties en lokale partners om innovatieve oplossingen te vinden om het verlies aan biodiversiteit aan te pakken.

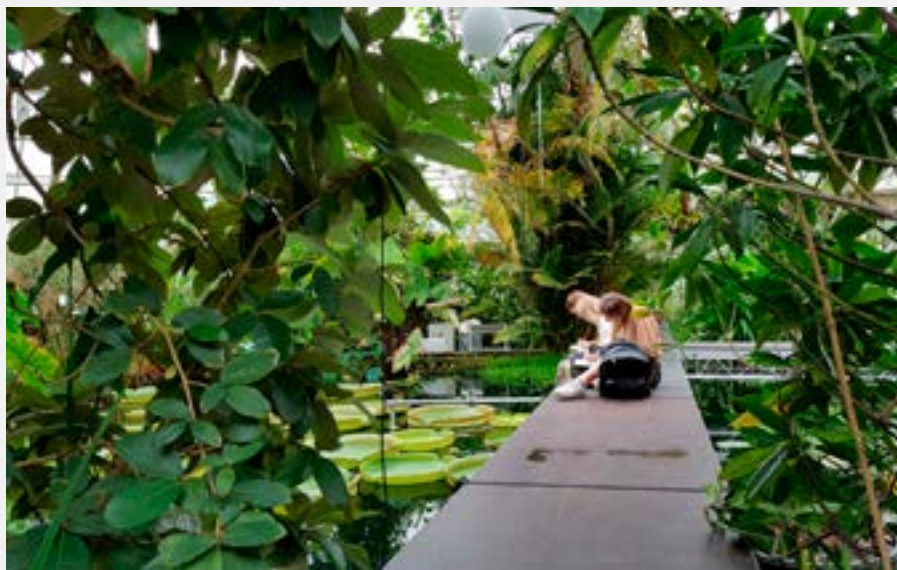
3. Plantentuin Meise bewaart zijn wetenschappelijke collecties volgens de hoogste standaarden en fungeert als een belangrijke partner voor de wereldwijde integratie van deze collecties via Europese en internationale onderzoeksinfrastructuren.
4. Plantentuin Meise blinkt uit in de studie en valorisatie van wilde verwanten van gewassen en eetbare fungi, en bevordert hun potentieel voor duurzame landbouw en voedselzekerheid.
5. Plantentuin Meise vergroot zijn aantrekkingskracht als onmisbare bestemming door toerisme van wereldklasse te combineren met uitmuntendheid in planten- en natuureducatie.
6. Plantentuin Meise transformeert zijn infrastructuur naar 21st-eeuwse normen en geeft het voorbeeld van innovatie en duurzaamheid in alle praktijken.
7. Plantentuin Meise wil een inclusieve, ambitieuze en betrouwbare organisatie zijn, die de samenwerking met een breed spectrum van belanghebbenden bevordert om de prestaties en de kwaliteit van de geleverde prestaties voortdurend te verbeteren.

Hoewel de Plantentuin uitdagingen kent, zoals het operationeel blijven tijdens de uitvoering van zijn masterplan, stijgende operationele kosten en de nood aan extra financiering voor wetenschappelijk onderzoek, benut het ook kansen om samenwerkingen uit te breiden, onderzoeksinfrastructuur te verbeteren en maatschappelijke impact te versterken via innovatieve initiatieven. Het doel is om de eigen inkomsten te verhogen van 31% naar 40% en tegen 2029 jaarlijks 300.000 bezoekers te verwelkomen, tegenover 250.000 nu.

Een extra Vlaamse overheidsdotatie van 10% zou helpen bij het aanpakken van personeelstekorten, de uitbreiding van innovatief onderzoek, het aanbieden van nieuwe diensten en het vergroten van internationale zichtbaarheid. De Plantentuin streeft ernaar zijn impact te verdubbelen door deze financiering te koppelen aan verhoogde eigen inkomsten via externe subsidies, diensten en partnerschappen. Dit multiplicatoreffect zal de beschikbare middelen maximaliseren en de rol van de Plantentuin als toonaangevende botanische instelling veiligstellen.

Het ondernemingsplan 2025-2029 weerspiegelt de ambitie van Plantentuin Meise om naast een wereldleider te zijn in plantenonderzoek en -conservatie, ook publiekswerking en -educatie te versterken. Door deze strategische doelstellingen na te streven, is de Plantentuin goed gepositioneerd om wereldwijde milieu-uitdagingen aan te pakken, een duurzame toekomst te bevorderen en de uitmuntendheid van Vlaanderen op internationaal niveau te tonen.

1.

Inleiding

Botanische tuinen over de hele wereld zijn essentiële instellingen voor fundamenteel en langetermijnonderzoek naar planten en bieden een stevige wetenschappelijke basis voor toegepast en beleidsgericht onderzoek. Tegelijkertijd spelen ze een cruciale rol in het aanpakken van de meest dringende milieu-uitdagingen van vandaag. Als knooppunten voor het behoud van biodiversiteit, wetenschappelijk onderzoek, milieu-educatie en toerisme bieden botanische tuinen unieke mogelijkheden om plantensoorten te beschermen, de gevolgen van wereldwijde veranderingen te bestuderen en mensen weer in contact te brengen met de natuur. Plantentuin Meise, met zijn rijke erfgoed en internationaal gerenommeerde collecties, streeft ernaar een belangrijke speler te zijn in dit wereldwijde netwerk door wetenschappelijke uitmuntendheid te combineren met een sterk engagement voor maatschappelijke impact.

Het ondernemingsplan 2025-2029 van Plantentuin Meise is gebaseerd op vier langetermijnstrategieën die de missie van de Plantentuin vertalen:

Onderzoeksstrategie 2025-2034: Beschrijft hoe Plantentuin Meise de plantendiversiteit documenteert en probeert te begrijpen en tegelijkertijd zijn expertise benut om wereldwijde uitdagingen zoals klimaatverandering, voedselzekerheid en biodiversiteitsverlies aan te pakken door interdisciplinair onderzoek, capaciteitsopbouw en samenwerking met lokale en internationale partners.

Strategie levende collecties en domein 2025-2034: Geeft aan hoe Plantentuin Meise een van de belangrijkste en meest diverse levende collecties ter wereld onderhoudt en verbetert met behulp van duurzame praktijken en natuurbeschermende tuinbouw met als doel biodiversiteit te beschermen, wetenschappelijk

onderzoek te bevorderen en plantblindheid aan te pakken.

Strategie onderzoekscollecties 2025-2034: Beschrijft hoe Plantentuin Meise één van de koplopers wil blijven in het beheren en toegankelijk maken van wetenschappelijke collecties, waardoor innovatief onderzoek en empirisch onderbouwde beleidsvorming over wereldwijde milieukwesties mogelijk worden.

Strategie publiekswerking 2025-2034: Formuleert de ambities van Plantentuin Meise als toeristische bestemming en als centrum voor milieu-educatie. De Plantentuin wil de ervaringen van de bezoekers verbeteren, het bewustzijn van plantendiversiteit bevorderen en zinvolle verbindingen tussen mensen en de natuur stimuleren.

Dit ondernemingsplan voor de periode 2025-2029 vertaalt deze langetermijnstrategieën in uitvoerbare strategische en operationele doelstellingen en biedt een duidelijke routekaart voor de komende vijf jaar.

De visie van de Plantentuin voor de toekomst heeft een tweeledige focus: het bevorderen van de wetenschappelijke bijdragen en het verdiepen van zijn maatschappelijke rol. Dit omvat het fungeren als een centrum voor onderzoek naar plantendiversiteit en het behoud van planten, het bevorderen van natuur-educatie en het bieden van een inspirerende en toegankelijke groene oase voor een divers publiek. Met dit ondernemingsplan bevestigt Plantentuin Meise opnieuw zijn engagement om ervoor te zorgen dat zijn werk impactvol en relevant blijft voor de komende generaties en bouwt zo mee aan een duurzame toekomst.

2.

Afstemming van het ondernemingsplan met de doelstellingen 2024-2029 van de Vlaamse overheid

Vanuit een langetermijnperspectief draagt het ondernemingsplan bij tot de duurzaamheidsdoelstellingen uit de Vizier 2030-agenda van Vlaanderen en vormt het een springplank naar de Visie 2050 voor Vlaanderen.

- Tegen 2030 is de genetische diversiteit in stand gehouden van zaden, cultuurgewassen en gefokte en gedomesticeerde dieren en hun in het wild levende verwanten, en worden de voordelen afkomstig van het gebruik van genetische hulpbronnen en daaraan gekoppelde traditionele kennis eerlijk en billijk gedeeld.
- Tegen 2030 zijn de ecosystemen en hun diensten en biodiversiteit minstens behouden, is de aftakeling van de natuurlijke leefgebieden ingeperkt en zijn met uitsterven bedreigde soorten beschermd.
- Tegen 2030 krijgen nieuwe invasieve soorten geen kans om zich te vestigen en worden aanwezige invasieve exoten bestreden of onder controle gehouden om hun impact te voorkomen of te beperken.

Op institutioneel niveau draagt het ondernemingsplan ook bij aan de volgende duurzaamheidsdoelen van Vizier 2030:

- Vlaanderen levert inspanningen om haar bijdrage aan de 0,7% norm in het kader van ontwikkelingssamenwerking te realiseren.
- Vlaanderen werkt aan de energie-en klimaattransitie: tegen 2030 stellen we een reductie met 35% van de broeikasgasemissies in de niet-ETS-sectoren ten opzichte van 2005 voorop, en tegen 2050 streven we naar een reductie van de broeikasgasemissies in de niet-ETS-sectoren met 85% ten opzichte van 2005, met de ambitie om te evolueren naar volledige klimaatneutraliteit. Voor de ETS-sectoren schrijven we ons in binnen de context die Europa bepaalt voor deze sectoren met een dalende emissieruimte onder het EU-ETS. In de periode 2021-2030 wil Vlaanderen voor de LULUCF sector voldoen aan de no-debit rule zonder dat hiervoor de aankoop van bijkomende LULUCF-emissieruimte intra-Belgisch of bij andere EU-lidstaten, of het benutten van de schaarse eigen ESR-emissieruimte ingezet moeten worden.
- We streven naar een verhoogde bijdrage aan hernieuwbare energie tegen 2030.
- We streven naar een hogere energie-efficiëntie binnen alle sectoren van de samenleving.
- Flanders strives for higher energy efficiency across all sectors of society.

Dit ondernemingsplan sluit ook aan bij en ondersteunt verschillende ambities van de nieuwe Vlaamse regering (2024-2029). Onze bijdragen hebben betrekking op meerdere beleidsdomeinen, waaronder wetenschap en innovatie, toerisme, omgeving, ontwikkelingssamenwerking en onderwijs. De volgende paragrafen geven een kort overzicht van deze bijdragen.

Wetenschap en innovatie

Plantentuin Meise is een Vlaams wetenschappelijk instituut dat actief is binnen het beleidsdomein Werk, Economie, Wetenschap, Innovatie, Landbouw en Sociale Economie (WEWILS). De beleidsnota 2024-2029 Economie, Wetenschap, Innovatie en Industrie van minister-president Diependaele benadrukt de centrale rol van de Plantentuin:

“De Plantentuin Meise is een toonaangevend kenniscentrum voor plantendiversiteit. Met 20.000 levende plantensoorten en 4 miljoen bewaarde specimens, behoort het tot de grootste botanische tuinen ter wereld. Wetenschappers onderzoeken er plantendiversiteit, evolutie, ecologie en behoud van vaatplanten, algen, paddenstoelen en korstmossen uit diverse regio’s zoals Europa, Centraal-Afrika en Antarctica. In 2009 werd een masterplan uitgetekend voor de opwaardering van de Plantentuin. Dit plan wordt verder ten uitvoer gelegd.”

In het hoofdstuk over innovatie schetst de minister de doelstelling:

“We bouwen onze wetenschappelijke excellente instellingen verder uit: het instituut voor tropische geneeskunde, het Vlaams instituut voor de Zee, het agentschap plantentuin Meise en het ILVO”

De investeringen in Plantentuin Meise maken deel uit van een bredere strategie van de Vlaamse overheid om een sterke kennisbasis uit te bouwen, waarbij state-of-the-art onderzoeksinfrastructuur een centrale rol speelt. De geplande activiteiten van de Plantentuin dragen rechtstreeks bij tot de doelstellingen van dit beleid.

Plantentuin Meise verdiept door middel van zijn onderzoekde fundamentele kennis van planten en ondersteunt toegepaste onderzoeksdisciplines die zich richten op maatschappelijke uitdagingen zoals het behoud van biodiversiteit en voedselzekerheid. De Plantentuin streeft ernaar de link tussen fundamenteel en toegepast onderzoek te versterken, zodat onze bevindingen richting geven aan beleid en praktijk. Dit omvat samenwerking met Vlaamse universiteiten via de FWO-Plantentuin Meise-beurzen, evenals projectaanvragen op internationaal, Europees (bv. Horizon Europe, LIFE, COST Actions), nationaal (BRAIN-be), Waals (FNRS, ARES) en Vlaams (FWO) niveau.

Plantentuin Meise ondersteunt ook de ‘Science, Technology, Engineering, and Mathematics’ (STEM) 2030-agenda van de minister door de belangstelling voor wetenschap en technologie te stimuleren via zowel formeel als informeel botanisch onderwijs, van biodiversiteit tot informatica. Deze inspanningen zijn bedoeld om jonge mensen te inspireren voor een loopbaan in de wetenschap. Daarnaast bevorderen burgerwetenschapsprojecten een bredere maatschappelijke betrokkenheid bij wetenschappelijk onderzoek en collecties.

Plantentuin Meise zal onderzoeksgegevens blijven leveren aan de Flanders Research Information Space (FRIS) en we zullen de toegang tot onze collecties verder verbeteren.

Deze verbintenis sluit aan bij het European Open Science Cloud (EOSC) initiatief en het Vlaamse Open Science beleid geleid door de Flemish Open Science Board (FOSB), wat de toewijding van de Plantentuin aan open data en open access versterkt.

Plantentuin Meise toont ook typische elementen van de Vlaamse tuinbouw (bv. begonia’s, azalea’s, laurieren, chrysanten) via tijdelijke en permanente plantendisplays. De samenwerking met het Instituut voor Landbouw-, Visserij- en Voedingsonderzoek (ILVO) zal verder worden geïntensifieerd.

Tourisme

De toeristische beleidsnota 2024-2029 van minister Depraetere legt de nadruk op zes thema’s: *Vlaanderen Fietsen en wandelen, Vlaanderen Natuurlijk, Zee en water, Erfgoedbeleving, Culinaire Vlaanderen en Congressen en events*. De activiteiten uit het huidige ondernemingsplan sluiten nauw aan bij deze prioriteiten, vooral op het snijvlak van Vlaanderen Natuurlijk en Erfgoedbeleving.

Daarnaast hebben Toerisme Vlaanderen, het Agentschap Natuur en Bos, het Agentschap Onroerend Erfgoed en Plantentuin Meise de opdracht gekregen om een langetermijnvisie te ontwikkelen voor de duurzame ontwikkeling, de toeristische toegankelijkheid en het wetenschappelijk beheer van verschillende kastelen en landgoederen binnen de Groene Gordel rond Brussel. Deze ambitie wordt herbevestigd in de beleidsnota’s van de ministers Weyts en Diependaele en is opgenomen in het huidige ondernemingsplan.

Naast Vlaanderen Natuurlijk en Erfgoedbeleving wil de Plantentuin ook zijn capaciteit vergroten om conferenties en evenementen te organiseren, waarbij het nieuwe restaurant de Vlaamse keuken met lokale producten wil presenteren.

We staan volledig achter de ambitie van de minister om het vrijetijds- en vakantieaanbod voor iedereen toegankelijk en betaalbaar te maken, met speciale aandacht voor jongeren en mensen die in armoede leven. In lijn met dit streven blijft de Plantentuin zich inzetten om de komende jaren het initiatief *Iedereen Verdient Vakantie* te ondersteunen.

Omgeving

Verschillende activiteiten van Plantentuin Meise sluiten aan bij de prioriteiten van het milieubeleid. De Plantentuin zal bijdragen aan verschillende strategische doelstellingen die in de beleidsnota 2024-2029 van minister Brouns zijn uiteengezet, waaronder: (1) een onderbouwde en gedragen aanpak van de omgevingsuitdagingen; (2) Doeltreffend soortenbeleid en -beheer; (3) wetenschappelijke onderbouwing en evaluatie voor een doeltreffend natuurbeleid; en (4) zorgen voor een adequate onderbouw van een evidence-based waterbeleid.

Het onderzoek van Plantentuin Meise vormt een aanvulling op het werk van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO), waarbij de nadruk ligt op fundamenteel, op collecties gebaseerd onderzoek naar bedreigde, uitheemse en invasieve soorten en op het verbeteren, ontsluiten en analyseren van biodiversiteitsgegevens om het beschermingsbeleid te informeren en te ondersteunen. Daarnaast biedt de expertise van de Plantentuin in het monitoren van waterkwaliteit met behulp van diatomeeën waardevolle inzichten die de ontwikkeling van effectief waterbeleid ondersteunen.

Ontwikkelingssamenwerking

De missies en activiteiten van Plantentuin Meise liggen ook

in de lijn van het beleidsdomein Internationaal Vlaanderen van de Vlaamse gemeenschap. Van oudsher is het wetenschappelijk onderzoek van de Plantentuin gericht op Afrika, waar de Plantentuin een sleutelrol speelt in de ondersteuning van initiatieven in het kader van de opeenvolgende versies van de Global Strategy for Plant Conservation, een programma van het Verdrag inzake Biologische Diversiteit van de Verenigde Naties (VN). Dit omvat het inventariseren van schimmels in Afrika ten zuiden van de Sahara, het publiceren van de Flora van Centraal-Afrika (Burundi, D.R. Congo, Rwanda) en de Flora van Gabon, het beschermen van de genetische diversiteit van *Coffea canephora* en het uitvoeren van onderzoek naar het gebruik van diatomeeën om de waterkwaliteit te controleren in landen als de Democratische Republiek Congo en Zuid-Afrika.

De beleidsnota buitenlandsbeleid en ontwikkelingssamenwerking 2024-2029 van minister Diependaele richt zich geografisch op Noord-, Oost- en Zuidelijk Afrika en sluit thematisch aan bij de VN 2030 Agenda voor Duurzame Ontwikkeling. Dit omvat landbouw en voedselzekerheid, gebieden waar het onderzoek van de Plantentuin naar eetbare paddenstoelen, wilde verwanten van gewassen, landrassen en cultivars van bananen, bonen en koffie een belangrijke bijdrage leveren.

De beleidsnota benadrukt ook het belang van de impact van de klimaatverandering in ontwikkelingslanden. Plantentuin Meise heeft op dit vlak waardevolle ervaring opgedaan via boslandbouw- en herbebossingsprojecten in de Democratische Republiek Congo en Burundi. Het is onze bedoeling om dergelijke activiteiten waar mogelijk uit te breiden, ook in de prioritaire landen van de Vlaamse overheid.

Onderwijs

Plantentuin Meise speelt al een rol op verschillende onderwijsniveaus, variërend van algemene wereldoriëntatie op basisscholen tot tuinbouw- en houtbewerkingsprogramma’s op middelbare scholen en praktijkbezoeken voor bachelor- en masteropleidingen in biologie, lerarenopleiding, architectuur en toerisme. Deze rol zal verder worden uitgebreid.

De Plantentuin biedt een ideale omgeving om leerlingen van zowel basisscholen als middelbare scholen kennis te laten maken met concepten als biodiversiteit, evolutie en klimaatverandering. Ons internationale onderzoek en onze collecties bieden een unieke kans om onderwerpen als globalisering, duurzame ontwikkeling, biodiversiteit en evolutie op een concrete en begrijpelijke manier uit te leggen.

Medewerkers van de Plantentuin geven ook gespecialiseerde cursussen die niet langer voldoende kritische massa hebben binnen traditionele onderwijsinstellingen. Op academisch niveau geven onderzoekers van de Plantentuin bijvoorbeeld colleges over onderwerpen als plantensystematiek, botanische diversiteit en biodiversiteitsbeheer. Deze cursussen worden gegeven in formele leeromgevingen met accreditatie voor studenten. Plantentuin Meise zal ook de mogelijkheid onderzoeken om soortgelijke educatieve programma’s te ontwikkelen voor tuinbouwopleidingen op hoger niveau, waardoor de betekenis van de Plantentuin op het onderwijs verder wordt uitgebreid. Het aantal stageplaatsen bij Plantentuin Meise is in de loop der jaren gestaag toegenomen. We streven ernaar het aantal studenten dat we opleiden verder uit te breiden op de verschillende gebieden waarop de Plantentuin actief is, waaronder toerisme, tuinbouw en onderzoek.

Belanghebbenden van Plantentuin Meise in Vlaanderen, België, en de wereld

3.1 Position and stakeholders in Flanders

Plantentuin Meise is één van de zes door de Vlaamse overheid erkende Vlaamse Wetenschappelijke Instellingen (VWI's) en is gepositioneerd in het beleidsdomein Werk, Economie, Wetenschap, Innovatie, Landbouw en Sociale Economie. Binnen dit zeer diverse departement zijn Meise Plantentuin en het Instituut voor Landbouw, Visserij en Voeding de enige twee onderzoeksinstituten. Vóór 2024 was Plantentuin Meise het enige onderzoeksinstituut in het kleinere beleidsdomein Economie, Wetenschappen en Innovatie. Op dat moment was de Plantentuin de woordvoerder van alle VWI's. In de toekomst zal deze rol waarschijnlijk gedeeld worden tussen het Instituut voor Landbouw, Visserij en Voeding en de Plantentuin. Binnen Vlaanderen werkt Plantentuin Meise actief samen met heel wat verschillende stakeholders, zoals hieronder beschreven.

Vlaamse Wetenschappelijke Instellingen - Er is een sterke samenwerking met andere Vlaamse Wetenschappelijke Instellingen: het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO), het Vlaams Instituut voor Landbouw, Visserij en Voeding (ILVO), het Agentschap Onroerend Erfgoed, het Koninklijk Museum voor Schone Kunsten Antwerpen (KMSKA) en Waterbouwkundig Labo (WL). Dit partnerschap richt zich vooral op het definiëren en verdedigen van onze strategische positie binnen het Vlaamse onderzoekslandschap. Daarnaast werken we samen op gebieden zoals publiekswerking, HR-management, open wetenschap en wetenschapsethiek.

Plantentuin Meise trad op als woordvoerder van de Vlaamse Wetenschappelijke Instellingen binnen het EW-beleidsdomein en is bereid om deze rol verder te zetten binnen het nieuwe WEWILS-beleidsdomein. De Plantentuin vertegenwoordigt deze instellingen ook in het Flemish Open Science Board en in de Vlaamse Supercomputer Board, zodat hun belangen effectief worden gecommuniceerd en afgestemd op bredere beleidsinitiatieven. In de toekomst willen we deze samenwerkingsverbanden versterken en de prioriteiten verdedigen die we hebben uiteengezet in ons gezamenlijk memorandum dat we hebben ingediend bij de nieuwe regering.

Vlaamse universiteiten - De Vlaamse universiteiten en hun overkoepelende organisatie, de Vlaamse Interuniversitaire Raad (VLIR), zijn belangrijke stakeholders voor Plantentuin Meise. De voorbije jaren is onze samenwerking met verschillende universitaire laboratoria verdiept. De doctoraal- en postdoctoraalbeurzen van FWO-Plantentuin Meise hebben een belangrijke rol gespeeld in het versterken van de partnerschappen met Vlaamse universiteiten. Verschillende onderzoekers begeleiden master- en doctoraatsstudenten aan Vlaamse universiteiten en zijn betrokken bij gezamenlijke onderzoeksprojecten. De Plantentuin coördineert het FWO-project Internationale Onderzoeksinfrastructuur DiSSCo Flanders, dat alle Vlaamse universiteiten verenigt om hun natuurwetenschappelijke collecties te versterken. We willen bestaande samenwerkingen verder versterken en nieuwe aanmoedigen om zo de waarde en impact van de wetenschappelijke collecties en de expertise van Plantentuin Meise te vergroten. Bovendien dragen verschillende onderzoekers van Plantentuin Meise bij tot biodiversiteitseducatie door cursussen te geven aan Vlaamse universiteiten. Het verdwijnen van plantentaxonomie als kernvak aan sommige universitei-

ten is een zorgwekkende ontwikkeling. Het is essentieel om samen te werken met alle belanghebbenden om oplossingen te zoeken die ervoor zorgen dat taxonomische kennis op een hoog niveau blijft. Vertegenwoordigers van de Vlaamse universiteiten maken deel uit van onze wetenschappelijke raad, die het wetenschappelijke programma van de Plantentuin vormgeeft.

Vlaams Supercomputercentrum - Dit consortium, beheerd door het Fonds voor Wetenschappelijk Onderzoek - Vlaanderen (FWO), combineert expertise in wetenschappelijke informatica met infrastructuur verspreid over vier hubs: de universiteiten van Antwerpen, Brussel, Gent en Leuven. Het biedt Plantentuinonderzoekers toegang tot faciliteiten voor rekenintensieve taken zoals fylogenetica en ecologische modellering.

Agentschap voor Natuur en Bos - We hebben goede contacten met het Agentschap voor Natuur en Bos, in het bijzonder met betrekking tot het verzamelen van zaden in hun domeinen voor ex-situ bewaring. De komende jaren zullen we nauw samenwerken met Toerisme Vlaanderen en Erfgoed Vlaanderen om de toekomst van verschillende kasteeldomeinen in Vlaanderen vorm te geven.

Toerisme Vlaanderen - De voorbije jaren hebben we nauw samengewerkt met Toerisme Vlaanderen om van Plantentuin Meise een aantrekkelijke toeristische bestemming te maken. Hun expertise en ervaring zijn tijdens dit proces van onschatbare waarde geweest. Bovendien hebben ze een deel van het Toeristisch ondernemingsplan 2016-2024 medegefinancierd, wat aanzienlijk heeft bijgedragen tot onze ontwikkeling. We hebben ons ook aangesloten bij de erfgoedsites van Vlaanderen en het Travel to Tomorrow netwerk. Voor de toekomst zijn we van plan onze samenwerking met Toerisme Vlaanderen te versterken om Vlaanderen verder te promoten als een diverse en aantrekkelijke bestemming voor internationale bezoekers. Daarnaast zullen we samenwerken om de toekomst van verschillende kasteeldomeinen in Vlaanderen vorm te geven, zodat ze culturele en toeristische troeven blijven voor de komende generaties.

Vlaamse Landmaatschappij - We werken sinds kort samen met de Vlaamse Landmaatschappij in het kader van twee Europese projecten. In het project Waterlandschap 2.0 willen we de klimaatbestendigheid van de Plantentuin vergroten door meer ruimte te creëren voor de waterlopen. Daarnaast werken we in het kader van een Europees Interreg-project aan de ontwikkeling van lokale zaadmengsels om de lokale biodiversiteit te bevorderen en te verbeteren.

Departement Leefmilieu - We werken samen met de administratie van het Departement Leefmilieu aan verschillende projecten in het kader van het Internationaal Klimaatactieprogramma van Vlaanderen. Deze initiatieven liggen in de lijn van ons engagement voor duurzaamheid en wereldwijde milieudoelstellingen. Het is onze bedoeling om dergelijke projecten in de toekomst te blijven nastreven en uit te breiden en zo bij te dragen tot impactvolle klimaatacties en internationale partnerschappen te bevorderen.

Agentschap Landbouw en Zeevisserij - We zijn besprekingen gestart met het Agentschap Landbouw en Zeevisserij om de plantgenetische rijkdommen in Vlaanderen beter in kaart te brengen. Het Agentschap Landbouw en Zeevisserij vormt samen met de Service Public Wallonne, het Ministerie van het Brussels Hoofdstedelijk gewest Cel Landbouw, FOD Leefmilieu, Plantentuin Meise, het Instituut voor Landbouw, Visserij en Voeding, de Federale Overheidsdienst Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu; en het Centre wallon de Recherches agronomiques het Nationaal Comité Plantgenetische Hulpbronnen. Eén van de taken van het comité is de voorbereiding en rapportering van deelname aan internationale fora, zoals Bioversity International en het European Cooperative Programme for Plant Genetic Resources (ECPGR – www.ecpgr.cgiar.org), de FAO en het Internationaal Verdrag inzake Plantgenetische Hulpbronnen voor Voeding en Landbouw (ITPGRFA - www.planttre-aty.org) en het Verdrag inzake Biologische Diversiteit (CBD – www.biodiv.be - www.cbd.int).

Vlaamse Milieumaatschappij - Plantentuin Meise is een betrouwbare partner om de waterkwaliteit te monitoren voor de Vlaamse Milieumaatschappij met behulp van diatomeeën.

Fonds voor Wetenschappelijk Onderzoek - Vlaanderen (FWO) - Het FWO speelt een belangrijke rol in het ondersteunen en bevorderen van wetenschappelijk onderzoek in Vlaanderen, met inbegrip van het werk van Plantentuin Meise. Door fondsen ter beschikking te stellen voor fundamenteel en strategisch onderzoek en voor onderzoeksinfrastructuur, stelt FWO de Plantentuin in staat om innovatieve onderzoeksprojecten uit te voeren. Deze steun versterkt de bijdragen van de Plantentuin aan zowel nationale als internationale onderzoeksinitiatieven. Plantentuin Meise neemt actief deel aan verschillende belangrijke advies- en besluitvormingsraden onder leiding van het FWO, waaronder de High-End Computing Board Flanders en de Flemish Open Science Board (FOSB).

Andere Vlaamse onderzoeksinstellingen - Plantentuin Meise werkt samen met verschillende andere Vlaamse onderzoeksinstellingen, waaronder het Vlaams Instituut voor de Zee, de Koninklijke Maatschappij voor Dierkunde Antwerpen, het Instituut voor Tropische Geneeskunde, Imec, de Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek, de Vlaamse Instelling voor Biotechnologie, en het testcentrum Viaverda. Het is onze ambitie om verder samen te werken met deze instellingen en nieuwe synergieën te vinden.

Regionaal Landschap Brabantse Kouters - De Plantentuin werkt samen met het Regionaal Landschap Brabantse Kouters aan verschillende initiatieven, waaronder de strategische projecten Groene Noordrand en Waterlandschap 2.0. Samen willen we de biodiversiteit

verbeteren en landschappen herstellen in de noordelijke rand van Brussel. Hoewel de Plantentuin zich in de eerste plaats richt op zijn eigen domein, versterkt de kennis van het team van het Regionaal Landschap deze inspanningen aanzienlijk.

Flanders Environmental Library Network (FELNET) - De Plantentuin werkt actief mee aan FELNET, een centrale Vlaamse catalogus van publicaties en documenten over het milieu.

Vlaamse plantenverenigingen - Verschillende plantengroepen hebben liefhebbersverenigingen en gespecialiseerde werkgroepen, samengesteld uit zowel professionele als amateurwetenschappers, die zich toeleggen op de identificatie, verzameling en kweek van deze planten. Medewerkers van Plantentuin Meise zijn actief betrokken bij een aantal van deze groepen.

- Bryologische en Lichenologische Werkgroep
- Koninklijke Vlaamse Mycologische Vereniging
- Floristische Werkgroepen (FLOWER)
- Studiegroep Europese en Mediterrane Orchideeën
- Vlaamse Vasteplantenvereniging

Onderwijsveld in Vlaanderen - De Plantentuin staat ten dienste van alle onderwijsniveaus in Vlaanderen, van kleuteronderwijs tot hoger onderwijs, en biedt diensten aan voor studenten in vakgebieden als biologie, farmacie, geografie, tuinbouw en kunst. Onze medewerkers begeleiden ook stages, scripties en doctoraatsstudies. De Plantentuin stemt zijn rondleidingen en workshops af op de onderwijsdoelen van de Vlaamse overheid. Zo blijven we relevant voor onze stakeholders in het formele onderwijs.

Toeristische sector in Vlaanderen - De Plantentuin werkt samen met de Koepel van Toeristische Attracties en Musea en Toerisme Vlaams-Brabant om het toerisme te promoten.

Een sterke samenwerking met toeristische partners en organisaties die verbonden zijn met de Plantentuin is essentieel om ons profiel en onze bezoekerservaring te verbeteren. Momenteel heeft de Plantentuin toeristische samenwerkingsverbanden opgezet met het Arboretum van Kalmthout, Bokrijk en de Kasteeltuinen van Arcen. Er worden ook dagarrangementen aangeboden in samen-

werking met attracties als Rozentuin Coloma, Arboretum Wespelaar, Museumtuin Gaasbeek, Brouwerij Palm, Hof ter Vrijlegem, Wijdomein De Kluizen en Wijngaard André Dierickx.

Toekomstige mogelijkheden voor samenwerking worden onderzocht met prominente attracties zoals het Atomium (omwille van zijn nabijheid), en de Brusselse Tootbus om Plantentuin Meise beter te integreren in regionale toeristische netwerken. Daarnaast zijn er in het kader van de Vereniging van Botanische Tuinen en Arboreta besprekingen aan de gang om gezamenlijke toeristische initiatieven te ontwikkelen. Deze samenwerkingsverbanden zijn bedoeld om de zichtbaarheid en aantrekkingskracht van de afzonderlijke tuinen te vergroten en hun positie op zowel de binnenlandse als de internationale toeristische markt te versterken.

Socio-culturele partnerschappen - Plantentuin Meise onderhoudt ook sterke banden met belanghebbenden in de socio-culturele sector. Een langdurig partnerschap met CultuurVuur heeft geresulteerd in de organisatie van de tweejaarlijkse kunsttentoonstelling, en projectmatige samenwerkingen met Cultuurcentrum Strombeek verrijken het culturele aanbod van de Plantentuin verder. Daarnaast organiseert de Plantentuin jaarlijks een tentoonstelling in samenwerking met de Vlaamse afdelingen van Ikebana International, waarbij het culturele en artistieke erfgoed van het Japanse bloemschikken in de kijker wordt gezet.

Gemeenten Meise en Wemmel - De Plantentuin ligt in de gemeenten Meise en Wemmel, waardoor deze gemeenten een speciale rol spelen in onze activiteiten. We kunnen ook op hen beroep doen voor zaken als bouw-aanvragen en milieuvergunningen. Het onderhouden van positieve relaties met deze gemeenten en hun inwoners is cruciaal om steun te krijgen voor de ambitie van de Plantentuin om een populairdere toeristische bestemming te worden.

De relatie met Meise is bijzonder nauw, omdat beide ingangen van de Plantentuin binnen de grenzen van Meise liggen. Inwoners van Meise krijgen daarom gratis toegang tot de Plantentuin. Als tegenprestatie stelt de gemeente personeel ter beschikking om de ingang van het dorp Meise op bepaalde dagen van de week te openen. Deze overeenkomst zal opnieuw worden geëvalueerd met de komst van de nieuwe gemeenteraad.

Daarnaast biedt de Plantentuin een aanzienlijke waarde

voor beide gemeenten. Onze unieke groene ruimte biedt directe voordelen voor het lokale milieu en verbetert de kwaliteit van leven voor de inwoners.

Agentschap Facilitair Bedrijf - Het Agentschap Facilitaire Bedrijf ondersteunt de Plantentuin bij de uitvoering van de grotere projecten uit het masterplan. Ze brengen hun expertise in en leveren mankracht om bouwdoSSIers op te stellen en het bouwproces te begeleiden.

Vlaams Energiebedrijf - Het Vlaamse EnergieBedrijf levert niet alleen energie aan de Plantentuin, maar geeft ook subsidies voor energie-efficiëntiemaatregelen en deelt waardevolle expertise op dit vlak. Als dusdanig spelen ze een vitale rol in de realisatie van het energiemasterplan van de Plantentuin.

Werkvennootschap en De Lijn - In verband met de aanleg van parkeervoorzieningen tussen de Nieuwelaan en de A12 en de ontwikkeling van een tramlijn langs de A12 werkt de Plantentuin samen met Werkvennootschap en De Lijn. De invoering van een tramverbinding tussen Brussel en Meise zou ook het toeristisch potentieel van de Plantentuin aanzienlijk vergroten.

Vlaamse media - Via media partnerschappen deelt de Plantentuin informatie over zijn activiteiten en verwezenlijkingen. Er bestaan structurele samenwerkingen met Plattelands TV en Ring TV. We willen blijven samenwerken met lokale media via een openbare aanbesteding.

3.2 Positie en belanghebbenden in België

In België is Plantentuin Meise de grootste botanische tuin die onderzoek, collecties en publiekswerking combineert. We werken nauw samen met verschillende belanghebbenden, zoals hieronder beschreven.

Federale overheid - Tot 2013 maakte Plantentuin Meise deel uit van de federale overheid. Zoals hieronder uiteengezet (15.1), is de federale overheid nog steeds eigenaar van een deel van onze wetenschappelijke collecties. De evolutie van deze collecties wordt opgevolgd door de uitgebreide wetenschappelijke raad waarin de directeurs van het Koninklijk Museum voor Midden-Afrika en het Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen zetelen.

Franse gemeenschap - De Franse gemeenschap speelt ook een belangrijke rol in de werking van de Plantentuin, aangezien er ongeveer 30 personen werkzaam zijn op de site van de Plantentuin. Ze hebben twee vertegenwoordigers in de raad van bestuur en drie externe en twee interne vertegenwoordigers in de wetenschappelijke raad.

Belgian Science Policy Office (BELSPO) - Het Federaal Wetenschapsbeleid is een belangrijke partner voor Plantentuin Meise en biedt cruciale ondersteuning voor wetenschappelijk onderzoek en infrastructuurontwikkeling. Door zijn financieringsprogramma's en strategische initiatieven helpt BELSPO de Plantentuin om zijn werk op het vlak van behoud van biodiversiteit, plantenonderzoek en natuureducatie vooruit te helpen, zodat de Plantentuin kan blijven bijdragen aan nationale en internationale onderzoeksinspanningen. Daarnaast is de gedeeltelijke vrijstelling van doorstorting van bedrijfsvoorheffing voor onderzoekers een belangrijke maatregel die de rekrutering en het vasthouden van top onderzoekers bij de Plantentuin ondersteunt. Dankzij deze stimulans kan de Plan-

tuin meer middelen toewijzen aan zijn wetenschappelijke en conservatiedoelstellingen, waardoor zijn rol als toon-aangevende onderzoeksinstelling in België en daarbuiten wordt versterkt.

ENABEL - Enabel is het Belgisch ontwikkelingsagent-schap dat verantwoordelijk is voor de uitvoering en coördinatie van het internationaal ontwikkelingsbeleid van België. Via een raamovereenkomst werken Enabel en Plantentuin Meise samen aan projecten voor duurzame ontwikkeling, vooral in Centraal-Afrika. Dit partnerschap vergemakkelijkt de uitwisseling van expertise en ondersteunt initiatieven zoals duurzame voedselsystemen, behoud van biodiversiteit, agroforestry en herbebossing, wat bijdraagt tot betere bestaansmiddelen en ecologische veerkracht .

Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen - Het Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen is een belangrijke en betrouwbare partner voor Plantentuin Meise. Als beheerder van de grootste Belgische natuurhistorische collecties spelen ze een sleutelrol in de implementatie van het DiSSCo-project (Distributed System of Scientific Collections) in België en Europa. Onze samenwerking strekt zich uit tot verschillende onderzoeksprojecten, vooral gericht op biodiversiteit in België en de Democratische Republiek Congo.

Koninklijk Museum voor Midden-Afrika - Het Koninklijk Museum voor Midden-Afrika is een andere belangrijke partner voor Plantentuin Meise. Een verbindingspersoon vergemakkelijkt de samenwerking tussen de twee instellingen en stroomlijnt de gezamenlijke activiteiten. De belangrijkste partnerschappen richten zich op DiSSCo, de biodiversiteit van de Democratische Republiek Congo, houtidentificatie en -tracering en citizen science.

Franstalige Belgische universiteiten - Franstalige universiteiten in België en hun overkoepelende organisatie Académie de recherche et d'enseignement supérieur (ARES) zijn, net als hun Vlaamse tegenhangers, belangrijke belanghebbenden voor Plantentuin Meise. De samenwerking met verschillende universitaire laboratoria heeft mogelijkheden geboden om onderzoekspartnerschappen te verdiepen en de wetenschappelijke collecties en expertise van de Plantentuin te benutten. Vertegenwoordigers van deze universiteiten maken deel uit van onze wetenschappelijke raad , die een belangrijke bijdrage levert aan het vormgeven van het wetenschappelijke programma van de Plantentuin. Hoewel we momenteel geen beurzen aanbieden via het Nationaal Fonds voor Wetenschappelijk Onderzoek (FNRS), erkennen we het potentieel van dergelijke financiering om toekomstige samenwerkingen te ondersteunen. We willen graag de mogelijkheden onderzoeken om gelijkaardige beurzen in te stellen om onze banden met Franstalige universiteiten verder aan te halen. Deze inspanning zou onderzoeksinitiatieven versterken, de opleiding van studenten ondersteunen en bijdragen tot de rol van de Plantentuin als motor voor biodiversiteitwetenschap in België.

Nationaal Fonds voor Wetenschappelijk Onderzoek (FNRS) - Het Nationaal Fonds voor Wetenschappelijk Onderzoek is een belangrijke financieringsorganisatie die wetenschappelijk onderzoek ondersteunt, voornamelijk in de Franstalige gemeenschap van België. Medewerkers van de Franse gemeenschap die in Plantentuin Meise werken, kunnen financiering aanvragen om hun onder-

zoeksprojecten te ondersteunen.

SPW Agriculture, Ressources naturelles et Environnement (Landbouw, Natuurlijke hulpbronnen en Leefmilieu) - De Plantentuin werkt regelmatig samen met het Département de la Nature et des Forêts van de SPW Agriculture, Ressources naturelles et Environnement, vooral bij inventarisatieprojecten rond korstmossen en schimmels op hun grondgebied. Deze gezamenlijke inspanningen dragen bij tot een beter begrip van de biodiversiteit en ondersteunen beschermingsinitiatieven in de regio.

Onderwijsveld in Franstalig België - Net als in Vlaanderen ontwikkelt de Plantentuin rondleidingen en workshops die aansluiten bij de onderwijsdoelen die door de Waalse overheid zijn gedefinieerd. De Plantentuin bedient alle onderwijsniveaus in Franstalig België, van kleuterschool tot hoger onderwijs, en biedt ondersteuning aan studenten in vakgebieden als biologie, farmacie, geografie, tuinbouw en kunst. Onze medewerkers begeleiden ook stages, scripties en doctoraatsstudies.

Vereniging van Botanische Tuinen en Arboreta - De Vereniging van Botanische Tuinen en Arboreta (VBTA) vormt een netwerk van 27 botanische tuinen en arboreta in België en Luxemburg dat zich richt op het behoud van plantendiversiteit, publiekseducatie en samenwerking bij tuinbouw- en wetenschappelijke projecten. We promoten ook het tuintoerisme in België. De officiële zetel van de organisatie is in de Plantentuin.

Koninklijke Belgische Botanische Vereniging - Plantentuin Meise en de Koninklijke Belgische Botanische Vereniging werken samen aan de publicatie van Plant Ecology and Evolution. Daarnaast organiseert de Plantentuin regelmatig de tweejaarlijkse bijeenkomsten Plant Ecology and Evolution, die Belgische plantenonderzoekers samenbrengen voor een symposium van één dag. De bibliotheek van de vereniging is ook gehuisvest in de Plantentuin.

Belgische toeristische sector - Plantentuin Meise werkt samen met Brussels Museums, Visit Brussels en museumPASSmusées.

Natuurpunt / Natagora - De Vlaamse natuurorganisatie Natuurpunt en haar Waalse tegenhanger Natagora zijn belangrijke partners in de natuurbehoudprogramma's van Plantentuin Meise. Zaden worden verzameld in de natuurreservaten die door deze organisaties worden beheerd, waarbij vrijwilligers actief helpen bij het verzamelproces. Bovendien nemen deze organisaties vaak het voortouw als primaire partners in de Europese LIFE-projecten waaraan Plantentuin Meise deelneemt. Natuurpunt is ook betrokken bij onderzoek naar het monitoren van plantendiversiteit en de impact van klimaatverandering.

Nationaal Comité voor Plantgenetische Hulpbronnen (NCPH) - Het Nationaal Comité is samengesteld uit vertegenwoordigers van de regionale en federale bevoegde overheidsorganen in België en is verantwoordelijk voor de ontwikkeling en coördinatie van het beleid met betrekking tot het behoud van plantgenetische hulpbronnen als bekrachtiging van het Europees Samenwerkingsprogramma voor Plantgenetische Hulpbronnen (ECPGR - www.ecpgr.cgiar.org). Prioritaire taken zijn het opstarten en bijhouden van een nationale inventaris van Belgische collecties van plantgenetisch materiaal, het opstarten van

nationale collecties en het deelnemen aan internationale forums.

Belgische burgers - Als door de overheid gefinancierde instelling heeft Plantentuin Meise de plicht om alle segmenten van de samenleving te dienen. De 11,8 miljoen inwoners van België zijn potentiële bezoekers die de indrukwekkende plantendiversiteit van de Plantentuin kunnen ontdekken. Omwonenden krijgen er een unieke attractie bij, terwijl Brussel en de Groene Gordel profiteren van een botanische tuin van wereldklasse als toeristische troef. Met meer dan 250.000 bezoekers in 2024 deelt de Plantentuin actief kennis over plantendiversiteit via interpretatieve middelen zoals presentaties, panels, workshops voor scholen en rondleidingen. De behoeften van het publiek omvatten informatie, recreatie, toegankelijkheid en ontspanning. We zorgen ervoor dat de Plantentuin betaalbaar blijft voor alle kwetsbare groepen, onder andere door structurele samenwerkingen met het initiatief Iedereen verdient vakantie. Daarnaast werken we aan het verbeteren van de toegankelijkheid van de verschillende onderdelen van de Plantentuin. We monitoren ook de tevredenheid van de bezoekers, zowel via een gestandaardiseerde enquête van Toerisme Vlaanderen als

door de inzet van mystery shoppers.

Belgische privésector - Bedrijven gespecialiseerd in tuinbouw, planten en tuinmachines en gespecialiseerde leveranciers van wetenschappelijke meetinstrumenten behoren tot de stakeholders van de Plantentuin. Hieronder vallen ook sponsors van evenementen en bedrijven of organisaties die de infrastructuur van de Plantentuin huren voor vergaderingen, productlanceringen en andere evenementen, zoals beroepsverenigingen, Vlaamse overheidsinstellingen, politieke partijen en banken.

Belgische media - De media raadplegen regelmatig de medewerkers van Plantentuin Meise voor hun planten expertise.

Andere overheidsinstellingen - Overheidsinstellingen op verschillende niveaus in België vertrouwen op de expertise van Plantentuin Meise voor een breed scala aan zaken.

- Belgisch leger - ziekten in Afrika
- Belgisch Biodiversiteitsplatform - adviserend lid van de stuurgroep
- Belgisch Antigifcentrum - identificatie van planten en schimmels
- Brussels Hoofdstedelijk Gewest - expertise over Belgische flora
- Sciensano - plantenidentificaties
- Federale Dienst voor de Volksgezondheid - plantenidentificaties
- Federale Administratie voor Douane en Accijnzen - identificatie en bewaring van planten in het kader van CITES
- Justitie (forensisch onderzoek) - plantenidentificaties
- Koninklijk Meteorologisch Instituut van België - onderzoeksprojecten in verband met klimaatverandering
- Koninklijk Instituut voor het Kunstpatrimonium (KIK-IRPA) - samenwerking in verband met de collecties economische plantkunde

Nationale verenigingen - Op Belgisch niveau zijn verschillende verenigingen gespecialiseerd in thema's die

verband houden met Plantentuin Meise, zoals de vermeerdering van populaire plantengroepen, landschapsarchitectuur, floristiek, dendrologie, overzeese wetenschappen en mycologie. Sommige van onze medewerkers zijn actief lid van deze verenigingen.

- Franstalige vereniging van mycologen in België
- Vereniging voor de Studie van de Floristiek (AEF)
- Belgische vereniging van landschapsarchitecten (BALA)
- Belgische Dendrologische Vereniging
- Cercle de Mycologie de Bruxelles
- Rozenvrienden
- Rosica
- Rosa Belgica
- Koninklijke Academie voor Overzeese Wetenschappen
- Stichting ter Bevordering van het Biodiversiteitsonderzoek in Afrika
- Stichting ter Bevordering van het Biodiversiteitsonderzoek in Afrika

3.3 Positie en belanghebbenden in Europa en de wereld

Als een van de grootste botanische tuinen ter wereld is Plantentuin Meise sterk verbonden met de internationale wetenschappelijke gemeenschap. Onze diensten en onderzoeksresultaten zijn van wereldwijde betekenis, wat heeft geleid tot talloze samenwerkingen. Momenteel werkt de Plantentuin samen met bijna 300 instellingen in 63 landen. Hoewel het niet mogelijk is om alle samenwerkingen te benoemen, worden de belangrijkste hieronder uitgelicht.

Internationale landbouw- en voedingsorganisaties - Plantentuin Meise staat wereldwijd bekend om zijn zadenbank collecties van wilde bonen en boonachtigen en bananen, en om zijn wetenschappelijke expertise in de teelt van bananen, bonen en koffie. We werken nauw samen met de volgende organisaties:

- Consortium Bioversity International - CIAT
- Food and agricultural organisation of the United Nations (FAO)
- Crop Trust

- Consultative Group on International Agricultural Research (CGIAR)
- European Cooperative Programme for Plant Genetic Resources (ECPGR)

In de komende jaren willen we onze samenwerking intensiveren en onze collecties en wetenschappelijke ervaring binnen deze netwerken beschikbaar maken om echt impact te hebben.

Overkoepelende wetenschappelijke organisaties - Vanwege onze expertise en collecties is Plantentuin Meise (direct of via onze medewerkers) lid van de volgende internationale professionele verenigingen. We streven ernaar te blijven investeren in deze organisaties, omdat we geloven dat samenwerking leidt tot een grotere impact.

- Association for the Taxonomic Study of the Flora of Tropical Africa (AETFAT)
- Biodiversity Heritage Library (BHL)
- Biodiversity Information Standards (TDWG)
- Botanic Gardens Conservation International (BGCI)
- Central African Plant Red List Authority (CARLA)
- Consortium of European Taxonomic Facilities (CETAF)
- Council on Botanical and Horticultural Libraries (CBHL)
- Eastern African Plant Red List Authority (EAPRLA)
- European Botanical & Horticultural Libraries (EBHL)
- European Botanic Gardens Consortium (EBGC)
- European Citizen Science Association (ECSA)
- European Council for the Conservation of Fungi (ECCF)
- European Native Seed Conservation Network (ENSCONET)
- Federation of European Phycological Societies (FEPS)
- International Association for Plant Taxonomy (IAPT)
- Jardins Botaniques de France et des pays francophones (JBF)
- Society for the preservation of natural history collections (SPNHCI)
- World Flora Online consortium (WFO)

Auteur wetenschappelijke publicaties - De Plantentuin (co-)publiceert een reeks werken, waaronder wetenschappelijke tijdschriften zoals Plant Ecology and Evolution, European Journal of Taxonomy en Dumortiera, en boeken voor zowel een wetenschappelijk als een algemeen publiek. Daarnaast zijn onderzoekers van

Plantentuin Meise actief betrokken als co-redacteur of lid van de redactieraden van talrijke wetenschappelijke tijdschriften, zoals Biodiversity Data Journal, Blumea, Botany Letters, Cryptogamie Mycologie, The Lichenologist, Sterbeekia, New Journal of Botany, Seed Science Research, Frontiers in Plant Science, Perspectives in Plant Ecology, Evolution and Systematics, Phytokeys en Phycologia.

Ontwikkelingssamenwerking - De Plantentuin speelt een vitale rol in capaciteitsopbouw in het Zuiden en geeft deskundig advies over biodiversiteitskwesaties. Belangrijke partnerschappen op het gebied van botanisch onderzoek zijn de samenwerking met het Institut Congolais pour la Conservation de la Nature (ICCN), het Institut National pour l'Étude et la Recherche Agronomiques (INERA), het onderzoekscentrum in Lwiro, de Universiteit van Kisangani (UNIKIS), het Centre de Surveillance de Biodiversité in Kisangani en de Virunga Foundation.

In dit kader werkt de Plantentuin vaak samen met internationale natuurorganisaties zoals de International Union for Conservation of Nature (IUCN), Centre for International Forest Research (CIFOR), World Wide Fund for Nature (WWF) en Wildlife Conservation Society (WCS), naast non-profitorganisaties die zich inzetten voor duurzame voedselsystemen, zoals Rikolto en Broederlijk Delen. Hoewel de Plantentuin zich voornamelijk richt op de Democratische Republiek Congo, voert het ook belangrijke activiteiten uit in Burundi, Madagaskar, Mozambique, Kameroen, Zuid-Afrika, Ivoorkust en Gabon.

Op het gebied van mycologie werken we samen met de Université de Goma (UNIGOM) en de Université Officielle de Bukavu (UOB) in de Democratische Republiek Congo in het kader van een onderzoeks- en ontwikkelingsproject dat wordt gefinancierd door ENABEL. De uitwisseling van mycologische expertise omvat ook capaciteitsopbouw in verschillende landen in West- en Centraal-Afrika (Benin, Burundi, Democratische Republiek Congo, Gabon, Rwanda).

Internationale plantenverenigingen - Verschillende plantengroepen hebben enthousiaste verenigingen en gespecialiseerde werkgroepen, samengesteld uit zowel professionele als amateurwetenschappers, die zich toeleggen op de identificatie, verzameling en kweek van deze planten. Plantentuin Meise blijft zich inzetten om deze verenigingen te ondersteunen en moedigt personeelsleden aan om actief betrokken te blijven. Verenigingen waarbij personeelsleden actief betrokken zijn als (bestuurs)lid:

- Association des Diatomistes de Langue française
- International Aroid Society
- International Euphorbia Society
- International Phycological Society
- Nederlands-Vlaamse Kring van Diatomisten
- Koninklijke Vereniging voor Boskoopse Culturen - Excellence Roses
- Royal Horticultural Society
- The Rose Society UK
- Historic Roses Group
- Nederlandse rozenvereniging

**Europese en internationale
kaders die de activiteiten
van Plantentuin Meise
vormgeven**

Met ons ondernemingsplan zal Plantentuin Meise bijdragen aan de volgende internationale overeenkomsten en verdragen.

Verdrag inzake Biologische Diversiteit

Plantentuin Meise ondersteunt actief het Verdrag inzake Biologische Diversiteit (CBD), met een sterke nadruk op het Mondiale Biodiversiteitsraamwerk Kunming-Montreal. Door de jaren heen heeft de Plantentuin aanzienlijk bijgedragen aan de Global Strategy for Plant Conservation (GSPC) van de CBD, die zich richt op het uitbreiden van de kennis over plantendiversiteit en het voorkomen van het verlies ervan. De Plantentuin heeft ook een actieve rol gespeeld bij het vormgeven van de bijgewerkte GSPC die in 2024 tijdens COP16 werd aangenomen en die 23 doelen omvat, vergezeld van vrijwillige aanvullende acties voor het behoud van planten.

Hoewel de Plantentuin deze nieuwe acties volledig ondersteunt, blijft hij zich inzetten om de nog niet verwezenlijkte doelen van de GSPC 2011-2020 aan te pakken. Deze omvatten doelen met betrekking tot *ex situ* conservatie, natuurherstel, het documenteren van de wereldflora, het monitoren van invasieve soorten en bewustmaking van het publiek.

Daarnaast heeft de Plantentuin, als onderdeel van het Global Taxonomic Initiative, een lange traditie in het opleiden van taxonomen uit (sub)tropische landen door middel van samenwerkingsprojecten en de publicatie van de Abc Taxa serie, die zich richt op capaciteitsopbouw in taxonomie. De Plantentuin zet zich in om deze belangrijke inspanningen voor capaciteitsopbouw voort te zetten.

Nagoya-protocol

Als onderdeel van CBD richt het Nagoyaprotocol zich op toegang tot genetische hulpbronnen en de eerlijke en billijke verdeling van voordelen die voortvloeien uit het gebruik ervan (ABS). Plantentuin Meise ondersteunt dit door ervoor te zorgen dat plantencollecties worden verworven, gedeeld en bestudeerd in overeenstemming met de ABS-principes.

Overeenkomst inzake de internationale handel in bedreigde in het wild levende dier- en plantensoorten (CITES)

Plantentuin Meise levert expertise bij de implementatie van de CITES-overeenkomst door deel te nemen aan het wetenschappelijk comité van deskundigen van CITES Bel-

gië en door in beslag genomen materiaal te identificeren en indien nodig te bewaren.

Internationaal Verdrag inzake Plantgenetische Hulpbronnen voor Voeding en Landbouw (ITPGRFA)

Plantentuin Meise speelt een rol in het behoud van genetische plantenrijkdommen die cruciaal zijn voor voedsel en landbouw. Ze kunnen germplasma leveren voor onderzoeks- en kweekprogramma's die tot doel hebben om de voedselzekerheid en veerkracht te verbeteren. De Plantentuin herbergt nu de wereldwijde zadenbank voor wilde bananensoorten en bewaart belangrijke zadencollecties van wilde bonensoorten.

Duurzame Ontwikkelingsdoelen (SDG's) van de Verenigde Naties

Plantentuin Meise draagt bij aan verschillende SDG's, waaronder doelstelling 2 (geen honger), doelstelling 4 (kwaliteitsonderwijs), doelstelling 13 (klimaatactie), doelstelling 14 (leven onder water) en doelstelling 15 (leven op het land). Door middel van onderzoek, natuurbehoud en educatieve programma's pakt de Plantentuin problemen aan als klimaatverandering, verlies van biodiversiteit, ondervoeding en natuureducatie.

Overeenkomst van Parijs

Plantentuin Meise draagt bij aan de inspanningen voor de beperking van en aanpassing aan de klimaatverandering door onderzoek te doen naar de veerkracht van planten, de vastlegging van koolstof door middel van aanplantingen te bevorderen en het publiek te informeren over de gevolgen van de klimaatverandering voor de biodiversiteit. Tussen 2019 en 2024 plantte de Plantentuin meer dan 1550 ha bos in de Democratische Republiek Congo.

Internationaal Verdrag voor de Bescherming van Planten (IPPC)

Door de gezondheid van planten te bewaken en te beheren ondersteunt Plantentuin Meise de IPPC-doelstellingen om de verspreiding van plagen en ziekten die de biodiversiteit van planten en de landbouw bedreigen, te voorkomen.

Op Europees niveau draagt de Plantentuin bij aan de volgende onderling verbonden programma's:

Europese Green Deal

Klimaatverandering en aantasting van het milieu vormen een existentiële bedreiging voor Europa en de wereld. Om deze uitdagingen het hoofd te bieden, zal de Europese Green Deal de EU omvormen tot een moderne, hulpbronnenefficiënte en concurrentieële economie, door ervoor te zorgen dat de netto-uitstoot van broeikasgassen in 2030 met ten minste 55% is gedaald ten opzichte van 1990 en dat er in 2050 geen netto-uitstoot van broeikasgassen meer is. Plantentuin Meise volgt deze richtlijnen door de energie-efficiëntie van zijn gebouwen te optimaliseren. We dragen ook bij aan de biodiversiteitsstrategie voor 2030 en de natuurherstelwet van de Europese Green Deal.

Habitat Richtlijn

Deze Europese richtlijn streeft naar het behoud binnen Europa van in het wild voorkomende dier- en plantensoorten en hun bijbehorende grensoverschrijdende natuurlijke habitats. Plantentuin Meise geeft onder andere gericht advies over de genetische diversiteit van populaties van zeldzame plantensoorten.

EU-Kaderrichtlijn Water

Deze richtlijn heeft tot doel de bescherming en het duurzame beheer van waterbronnen in heel Europa te garanderen. De Plantentuin draagt actief bij tot de richtlijn door de biologische waterkwaliteit van Belgische oppervlaktewateren te beoordelen op basis van de diatomeeënsamenstelling en door het duurzame beheer van zoetwaterbronnen binnen zijn domein te promoten.

Natura 2000

Natura 2000 is het grootste netwerk van beschermde natuurgebieden ter wereld, verspreid over het grondgebied van de lidstaten van de Europese Unie. Dit netwerk is de hoeksteen van het natuur- en biodiversiteitsbeleid van de EU. Natura 2000 draagt bij tot de bescherming van gebieden (habitats) en soorten. Plantentuin Meise onderzoekt en bepaalt de biologische waarde van verschillende sites binnen het Natura 2000-netwerk en onderhoudt prioritaire habitats binnen zijn eigen domein.

Europese verordening inzake invasieve uitheemse soorten

(Verordening (EU) 1143/2014)

Het Europese besluit, dat op 1 januari 2015 van kracht werd, omvat preventie- en controlemaatregelen om de

introductie en verspreiding van invasieve uitheemse soorten aan te pakken. Deze verordening stelt een wetelijk kader vast voor het verbieden van de invoer, de uitvoer, het bezit, de voortplanting of het uitzetten van bepaalde soorten die zijn geïdentificeerd als zijnde van significant belang voor de EU.

Plantentuin Meise voldoet volledig aan deze regelgeving door deze soorten niet op te nemen in zijn openbare levende collectie. Als dergelijke soorten al aanwezig zijn, zorgt de Plantentuin ervoor dat ze uit de collectie of het domein verwijderd worden.

Daarnaast speelt de Plantentuin een actieve rol in onderzoek naar de verspreiding van uitheemse en invasieve soorten en draagt zo bij aan waardevolle wetenschappelijke inzichten. We organiseren ook bewustmakingscampagnes om het grote publiek te informeren over de impact van invasieve soorten en het belang van het voorkomen van de verspreiding ervan.

EU-wetgeving inzake plantgezondheid

(Richtlijn 2000/29/EG)

De fytosanitaire wetgeving van de EU is gericht op een betere bescherming van het grondgebied van de EU tegen plantenplagen, het waarborgen van een veilige handel en het beperken van de gevolgen van de klimaatverandering op de gezondheid van planten door het inventariseren en reguleren van prioritaire plagen (quarantaineplagen, quarantaineplagen uit beschermde gebieden en gereguleerde niet-quarantaineplagen). Volgens de fytosanitaire wetgeving van de EU mogen mensen die vanuit derde landen naar de EU reizen geen planten of plantaardig materiaal in de EU binnenbrengen, tenzij dit vergezeld gaat van een officieel certificaat.

European Open Science Cloud

De European Open Science Cloud (EOSC) is een initiatief van de Europese Unie om een virtuele omgeving te creëren waarin onderzoekers gegevens over disciplines en grenzen heen kunnen opslaan, beheren, analyseren en hergebruiken. Het doel is om open wetenschap te bevorderen en samenwerking binnen de Europese onderzoeksgemeenschap te stimuleren.

5.

Kerntaken

Artikelen 4 tot 7 van het oprichtingsdecreet van Agentschap Plantentuin Meise beschrijven formeel de opdrachten en taken van het agentschap:

Art. 4. Het agentschap heeft als missie en opdracht het wetenschappelijk onderzoek in de botanie en de mycologie te verrichten en te bevorderen met het oog op een grotere kennis over en het behoud van planten door middel van botanisch onderzoek voornamelijk op het gebied van de systematiek en de verwante disciplines. Dit geschiedt in een bredere context van onderzoek over biodiversiteit en de geschiedenis van de wetenschap.

Het agentschap draagt bij tot het behoud van de genetische hulpbronnen door het beheren, bewaren en valoriseren van gedocumenteerde wetenschappelijke verzamelingen van levende of gedroogde planten, fungi, zaden en plantaardige weefsels. Het agentschap bouwt zijn museale, toeristische en educatieve functie verder uit om zo bij te dragen aan de bewustwording en de vorming van het publiek.

Het agentschap neemt daartoe het globale beheer van de Plantentuin waar en voert op loyale wijze het samenwerkingsakkoord uit.

Art. 5. Het agentschap vervult de volgende taken:

1° organiseren en verrichten van en participeren in multidisciplinair fundamenteel en toegepast wetenschappelijk onderzoek en het verwerven van wetenschappelijke kennis;

2° multidisciplinair wetenschappelijk onderzoek conceptualiseren en initiëren;

3° vertalen van de verworven inzichten naar het beleid;

4° kennis opbouwen en verspreiden, onder meer via wetenschappelijke publicaties, onderzoeksrapportering en voordrachten;

5° aanbieden van wetenschappelijke diensten en pro-

ducten aan de overheid en derden, onder andere door advisering, analyses, het aanreiken van technieken en documentatie;

6° initiatieven opzetten rond wetenschapscommunicatie en -popularisering, en meewerken aan de vorming en bewustwording van bedrijven en particulieren;

7° beheren, bewaren, valoriseren en uitbouwen van de diverse onderzoeksondersteunende collecties van planten en fungi;

8° instaan voor de vernieuwing, aankoop of ruil van nieuwe specimens met het oog op de uitbreiding van het wetenschappelijk patrimonium waarvan de federale of deelstatelijke entiteit die in de financiering ervan voorziet, de eigendom verwerft;

9° ontwikkelen van een toeristisch, educatief en museaal aanbod en de hiervoor noodzakelijke infrastructuur.

Art. 6. §1. Met het oog op het vervullen van de in de artikelen 4 en 5 bedoelde missie, opdrachten en taken is het agentschap gerechtigd alle activiteiten te verrichten die rechtstreeks of onrechtstreeks bijdragen tot de verwezenlijking van voormelde missie, opdrachten en taken.

§ 2. het agentschap is rechts-, handelings- en procesbekwaam binnen de perken van zijn missie, opdrachten en taakstelling, zoals bedoeld in de artikelen 4 en 5.

Art. 7. De Vlaamse Regering wordt gemachtigd, in het raam van de missie, opdrachten en de taken van het agentschap, om bijzondere opdrachten aan het agentschap toe te wijzen.

Het oprichtingsdecreet legt het speelveld vast waarin de Plantentuin Meise zijn strategische en operationele doelstellingen bepaalt.

6. Missie

“De plantenwereld ontdekken, onderzoeken en beschermen en met deze kennis samen bouwen aan een duurzame toekomst”

7.

Waarden

Samen voor één missie

Als medewerkers van de Plantentuin zijn we teamspelers. We brengen onze talenten samen om onze missie te verwezenlijken. We bepalen in overleg de doelstellingen en we zijn samen verantwoordelijk om ze te realiseren.

Respect voor diversiteit

We hebben aandacht en respect voor alle mensen waarmee we in contact komen. We waarderen hun eigenheid en diversiteit. Onze collega's zijn professionele partners waarmee we respectvol omgaan.

Correcte dienstverlening

Bij het uitvoeren van onze taken en het ontwikkelen van nieuwe ideeën hebben we steeds de noden en verwachtingen van onze klant, intern of extern, voor ogen.

Oog voor duurzaamheid

Als professionals in het vak dragen we allemaal een verantwoordelijkheid voor een gezond leefmilieu voor mensen, planten en dieren. We oefenen een voorbeeldfunctie uit en zijn een referentie binnen en buiten onze sector.

Open communicatie

Zowel in ons dagelijkse werk als bij het nemen van beslissingen communiceren we open en oprecht. De informatie waarover we beschikken is een gemeenschappelijk goed dat we delen met wie er nuttig gebruik van kan maken. We bespreken onze problemen en zoeken samen naar oplossingen; we zijn discreet waar nodig.

Streven naar uitmuntendheid

We realiseren onze doelstellingen op een efficiënte, integere en kwaliteitsvolle manier. We evalueren daartoe kritisch ons functioneren en durven bijsturen waar nodig. We staan open voor opbouwende kritiek, zowel van binnenuit als van buitenaf.

8.

Visie 2034

In 2034 is Plantentuin Meise uitgegroeid tot een wereldwijd gerenommeerde organisatie, die toerisme van wereldklasse naadloos combineert met uitzonderlijke bijdragen aan plantenonderzoek, natuurbehoud en natuureducatie. Gesitueerd in een historisch domein van 97 hectare trekt Plantentuin Meise bezoekers aan van alle leeftijden en achtergronden en biedt hen boeiende ervaringen aan die inspireren, leren stimuleren en duurzaamheid bevorderen.

Een wereldleider in plantenonderzoek en -conservatie

Plantentuin Meise bevindt zich in de voorhoede van het wereldwijde plantenonderzoek en huisvest een van de meest uitgebreide en diverse collecties levende planten, zaden, herbariumspecimens en botanische literatuur. Naslagwerken voor de planten en schimmels van België, Centraal-Afrika en Gabon zijn gepubliceerd en blijven up-to-date dankzij de samenwerking met een wereldwijd netwerk van experts. Online versies zijn toegankelijk via internationale portalen en zijn dynamisch gelinkt aan referentiespecimens en interactieve verspreidingskaarten.

Plantentuin Meise loopt voorop wat betreft innovatie in taxonomie, waarbij fylogenetica, genomica en biodiversiteitsinformatica worden gebruikt om vooruitgang in het vakgebied te stimuleren. Taxonomie als discipline heeft een nieuwe impuls gekregen dankzij de impactvolle opiniestukken van de Plantentuin, waardoor bij studenten de interesse wordt gewekt om de plantendiversiteit, de invloed van wereldwijde veranderingen op de gezondheid van ecosystemen, de verspreiding van planten en het overleven van planten te willen bestuderen. Deze expertise en de referentiecollecties van de Plantentuin worden ook gebruikt voor het traceren van grondstoffen, wat bijdraagt aan inspanningen om verdere ontbossing te voorkomen. Onze expertise op het gebied van biodiversiteitsinformatica vergroot ons begrip van de veranderingen van biodiversiteit en ecosystemen en ondersteunt de ontwikkeling van praktische hulpmiddelen waarmee beleidsmakers weloverwogen beslissingen kunnen nemen over biodiversiteitsbeheer. Verder speelt de Plantentuin een centrale rol in herbebossings- en boslandbouwprojecten, waarbij de kloof tussen natuurconservatie en ontwikkelingssamenwerking wordt overbrugd. Onderzoek naar wilde verwanten heeft geleid tot baanbrekende vooruitgang, waaronder de identificatie van zeer gewaardeerde nieuwe koffie- en bonenvariëteiten.

Alle natuurwetenschappelijke collecties in Vlaanderen en Wallonië werden gedigitaliseerd, geïntegreerd in geavanceerde databanken en toegankelijk gemaakt via nationale en internationale onderzoeksportalen. De Plantentuin heeft ook een zeer effectief crowdsourcingplatform ontwikkeld, dat niet alleen in DiSSCo Europe wordt gebruikt, maar in verschillende onderzoeksinfrastructuren, en dat het publiek betreft bij onderzoek en onderwijs. Dankzij kunstmatige intelligentie en burgerwetenschapsprojecten zijn de herbariumcollecties van de Plantentuin volledig gegeorefereerd, waardoor ze wereldwijd tot de meest waardevolle behoren. Deze gegevens hebben zusterinstituten in het Zuiden ook in staat gesteld

om hun collecties bij te werken, waardoor lokale onderzoekers over essentiële hulpbronnen beschikken.

Plantentuin Meise leidt verschillende programma's voor het behoud van planten, niet alleen gericht op de Belgische flora maar ook op prioritaire groepen zoals Araceae, Balsaminaceae, Euphorbia, succulente Asphodelaceae (Aloe, Gasteria & Haworthia), Gymnocalycium en Adromischus. De Plantentuin is een betrouwbare partner bij initiatieven voor het opbouwen van metacollecties, waardoor 's werelds meest bedreigde soorten kunnen overleven. De Plantentuin speelt een leidende rol in het monitoren van de Belgische flora, door gebruik te maken van een combinatie van populatiegenetische methoden, *in situ* monitoring en instrumenten voor het modelleren en voorspellen van veranderingen. Dankzij deze aanpak kan de Plantentuin aanbevelingen doen voor zowel de *in situ* als *ex situ* bewaring van de Belgische flora.

De onderzoeksresultaten van de Plantentuin worden consequent gepubliceerd in toonaangevende open-access wetenschappelijke tijdschriften, waardoor wereldwijde toegankelijkheid en impact gegarandeerd zijn. Daarnaast lopen onze eigen tijdschriften voorop bij het publiceren van open biodiversiteitsgegevens, wat aanzienlijk bijdraagt aan het bevorderen van kennis en het ondersteunen van datagedreven inspanningen voor natuurbehoud. Onze partnerschappen met universiteiten, onderzoeksinstituten en natuurbeschermingsnetwerken blijven wereldwijd een impuls geven aan innovatief plantenonderzoek.

De wetenschapscampus, die in de afgelopen tien jaar is voltooid, garandeert het behoud op lange termijn van ons herbarium en onze bibliotheek en dient als knooppunt voor interdisciplinair onderzoek en samenwerking. Door onderdak te bieden aan conferenties, workshops en symposia vergemakkelijkt het de uitwisseling van kennis tussen wetenschappers, educatoren en beleidsmakers. De integratie van wetenschappelijke collecties en innovatief onderzoek zorgt ervoor dat de Plantentuin een belangrijke bijdrage blijft leveren aan de aanpak van wereldwijde milieu-uitdagingen, van verlies van biodiversiteit tot voedselzekerheid.

Inclusieve en dynamische bezoekerservaringen

Met meer dan 350.000 jaarlijkse bezoekers heeft de Plantentuin zich ontwikkeld tot een bruisend cultureel en educatief centrum, dat een niet te missen bestemming is geworden voor internationale toeristen die worden aangetrokken door de unieke

mix van geschiedenis, natuur en innovatie. De zes thematische verhaallijnen leiden bezoekers door meeslepende reizen die biodiversiteit, de evolutie van planten en de onderlinge verbondenheid van mens en natuur benadrukken. Seizoensevenementen, zoals het beroemde WinterFloridylle festival, samen met tijdelijke tentoonstellingen en interactieve workshops, zorgen het hele jaar door voor betrokkenheid van een divers publiek. Toegankelijkheid en inclusiviteit blijven centraal staan, met op maat gemaakte programma's voor kansengroepen.

Een eersteklas MICE-bestemming

De verbeterde infrastructuur heeft de Plantentuin gepositioneerd als een toplocatie voor vergaderingen, incentives, conferenties en evenementen (MICE). Iconische locaties zoals de gerestaureerde Oranjerie en het historische Kasteel van Bouchout zijn geschikt voor zakelijke en privé-evenementen, waar geschiedenis, natuur en moderne voorzieningen samenkomen. De implementatie van geavanceerde boekingssystemen en persoonlijke service zorgen voor uitzonderlijke evenementervaringen terwijl ze extra inkomsten genereren om de missie van de Plantentuin te ondersteunen.

Planteneducatie bevorderen

De educatieve programma's van de Plantentuin zijn aanzienlijk uitgebreid, in lijn met STEM-curricula en gericht op leerlingen van basisscholen tot universiteiten. Interactieve workshops, een speciale zomerschool en stages cultiveren de volgende generatie plantenonderzoekers en milieubewuste burgers. De Plantentuin heeft ook zijn samenwerking met internationale scholen en de Franstalige gemeenschap verdiept.

Onderzoek vormt de basis voor onderwijs op elk niveau, waarbij wetenschappers rechtstreeks in contact treden met het publiek door middel van burgerwetenschapsinitiatieven, gastcolleges en praktische activiteiten. Deze inspanningen demystificeren de plantenwetenschap en stellen het publiek in staat om bij te dragen aan het behoud van de biodiversiteit.

De banden met Belgische universiteiten zijn versterkt en de Plantentuin neemt actief deel aan onderwijs- en opleidingsprogramma's van bachelor- tot postdoctoraal niveau.

Duurzaamheid als waarde

Als rentmeester van de biodiversiteit en voorvechter van milieuverantwoordelijkheid is Plantentuin Meise een voorbeeld van duurzame praktijken door middel van energie-efficiënte ontwerpen en milieuvriendelijke materialen en processen in alle nieuwe en gerenoveerde gebouwen. Tegen 2034 zullen alle gebouwen van de Plantentuin gerenoveerd zijn om aan de hoogste duurzaamheidsnormen te voldoen. De Plantentuin heeft zijn ecologische voetafdruk aanzienlijk verkleind door gebruik te maken van hernieuwbare energie, duurzaam beheer van hulpbronnen en innovatieve milieuvriendelijke oplossingen en is goed op weg om klimaatneutraal te worden. De integratie van op de natuur gebaseerde oplossingen voor klimaatbestendige

landschapsarchitectuur en -beheer op het hele terrein laat zien dat de Plantentuin zich inzet voor innovatie op het gebied van duurzaam landbeheer.

Een warme en effectieve organisatie

De kern van het succes van Plantentuin Meise is de inzet om zowel een warme als effectieve organisatie te zijn. De Plantentuin koestert de talenten van zijn werknemers, vrijwilligers, gidsen, raad van bestuur en wetenschappelijke raad, en bevordert een samenwerkingsgerichte en inclusieve omgeving. Deze cultuur van respect en teamwerk stimuleert uitmuntendheid in elk aspect van de activiteiten van de Plantentuin, van onderzoek tot publiekswerking. Door waarde te hechten aan en te investeren in zijn mensen, zorgt de Plantentuin ervoor dat zijn missie wordt uitgevoerd met passie, precisie en een gedeeld gevoel van doelgerichtheid.

Een visie voor de toekomst

Plantentuin Meise in 2034 is een voorbeeld van de harmonieuze integratie van wetenschap, cultuur en toerisme. Het is niet alleen een bestemming voor vrijetijdsbesteding, maar ook een wereldwijd centrum voor plantenonderzoek en -behoud. Door zijn unieke en diverse collecties, baanbrekend onderzoek en betrokkenheid bij de gemeenschap blijft de Plantentuin inspireren, het leren stimuleren en een duurzame toekomst bevorderen. Het blijft een plek waar wetenschap en natuur samenkomen en die vorm geeft aan de manier waarop de mensheid de plantenwereld begrijpt en beschermt.

9.

Strategische troeven

Plantentuin Meise beschikt over verschillende strategische troeven die onze betekenis definiëren en bijdragen aan onze missie om botanische kennis te verwerven, planten en plantencollecties te beschermen en publieke betrokkenheid te creëren.

Levende collecties en domein

- Binnen- en buitencollecties: Een van de grootste en meest diverse ter wereld, met soorten uit de meest uiteenlopende klimaten en ecosystemen, ingebed in een historisch domein en iconische kassencomplexen.
- Zadenbank: Een essentiële hulpbron voor het behoud en onderzoek van planten, vooral voor bedreigde soorten en wilde verwanten van belangrijke voedselgewassen.
- Domein: Verschillende gebieden van het domein zijn erkend als LTER-gebied en zijn geschikt voor langetermijn-monitoring van de bestaande habitats.

(De collecties levende planten en het domein worden in detail toegelicht in de strategie voor levende collecties 2025-2034.)

Herbarium en bibliotheek

- Herbarium: Het herbarium bevat meer dan vier miljoen specimens en is een schatkamer voor botanisch onderzoek en taxonomie.
- Bibliotheek, archieven en kunstcollectie: Deze collecties vormen een onschatbare bron voor botanisch en historisch onderzoek, met de nadruk op plantensystematiek, ecologie en de geschiedenis van de plantkunde.

(Deze collecties worden in detail toegelicht in de strategie voor wetenschappelijke collecties 2025-2034.)

Uitmuntend onderzoek

- Wetenschappelijke expertise: De Plantentuin voert toonaangevend onderzoek uit op het gebied van plantentaxonomie, ecologie en conservatiebiologie.
- Onderzoeksinfrastructuur: Hoewel de renovatie van de onderzoeksgebouwen urgent is, is de Plantentuin goed uitgerust om excellent biodiversiteitsonderzoek uit te voeren, met onder andere een moleculair lab, een rasterelektronenmicroscoop, geavanceerde licht- en binoculaire microscopen en 3D-visualisatie-instrumenten.

(Onze onderzoeksinfrastructuur en -prioriteiten worden in detail toegelicht in de onderzoeksstrategie 2025-2034.)

Educatieve en publieksgerichte programma's

- Betrokkenheid van bezoekers: State-of-the-art tentoonstellingen, rondleidingen en workshops die jaarlijks meer dan 250.000 bezoekers trekken.
- Educatieve programma's: Programma's voor scholen, universiteiten en initiatieven in het kader van levenslang leren om de plantenwetenschap en het bewustzijn over biodiversiteit te promoten.
- Culinaire tuin: Een innovatieve manier om voedsel, biodiversiteit en educatie met elkaar te verbinden.

(Meer details zijn te vinden in de strategie voor publiekswerking 2025-2034.)

Architecturaal en historisch erfgoed

- Historische site: Gelegen op het domein van het kasteel van Bouchout, een site van cultureel en historisch belang.
- Moderne faciliteiten: Inclusief ingangsgebouwen, het nieuwe kassencomplex de Groene Ark, een technisch dienstgebouw (momenteel in aanbouw) en een restaurant (ook in aanbouw).

Inzet voor duurzaamheid

- Groene infrastructuur: Recente upgrades, zoals superisolerend glas, energie-efficiënte gebouwen en renovatie van de verwarmingsinstallaties, weerspiegelen de inzet van de Plantentuin om onze ecologische voetafdruk te verkleinen.
- Duurzame praktijken: Gebruik van hernieuwbare energie, circulaire bouwmethoden en materialen afkomstig van ons eigen terrein.

Strategische locatie

- Centraal-Europese hub: De Plantentuin ligt in de buurt van Brussel en is toegankelijk voor internationale bezoekers, onderzoekers en beleidsmakers, waardoor onze rol als wereldwijde botanische hulpbron wordt versterkt.
- Bijdrage aan beleid: Ondersteunt empirisch onderbouwde beleidsvorming voor behoud van biodiversiteit en duurzame ontwikkeling.
- Leiderschap: Via Europese en internationale samenwerkingverbanden speelt de Plantentuin een belangrijke rol in initiatieven zoals het openstellen van biodiversiteitsgegevens en het bijdragen aan het Kunming-Montreal Global Biodiversity Framework.

Toegewijd en gemotiveerd personeel

- Toegewijd personeel: Plantentuin Meise telt bijna 200 betaalde medewerkers, gefinancierd door de Vlaamse overheid, de Fédération Wallonie-Bruxelles en de eigen inkomsten van de Plantentuin. Hun dagelijkse inzet en inspanningen zijn een belangrijke troef voor het succes van de Plantentuin.
- Gedreven door motivatie: We creëren een werkomgeving voor onze werknemers waarin ze kunnen groeien en bloeien en de beste versie van zichzelf kunnen worden. Vertrouwen, autonomie en competentie zijn sleutelwoorden.

Netwerk van vrijwilligers en levendige gemeenschap

- Netwerk van vrijwilligers: De Plantentuin beschikt over een sterk team van vrijwilligers die actief zijn in alle onderdelen van de organisatie.
- Levendige gemeenschap: Medewerkers, vrijwilligers, jaarkaarthouders, wetenschappelijke raad en raad van bestuur vormen een levendige gemeenschap die het beste voor hebben met de Plantentuin en zijn activiteiten volop ondersteunen.

10.

Strategische en operationele doelstellingen

Strategische doelstelling 1: Plantentuin Meise bevordert de exploratie, documentatie en het begrip van de wereldwijde diversiteit aan planten, schimmels en algen door middel van geavanceerde technologieën en onderzoek, en valoriseert zijn kennis ten voordele van wetenschap, natuurbehoud en samenleving.

Het ontdekken, beschrijven, benoemen en classificeren van soorten is al tientallen jaren een hoeksteen van de onderzoeksactiviteiten van Plantentuin Meise. In België speelt de Plantentuin een toonaangevende rol in de studie van de diversiteit van verschillende organismen, waaronder vaatplanten, schimmels, algen, korstmossen, myxomyceten en mossen. Een goed begrip van de hedendaagse biologische diversiteit en haar evolutionaire oorsprong is essentieel voor een doeltreffend behoud en duurzaam gebruik van deze diversiteit. Nu de belangstelling voor taxonomisch en morfologisch onderzoek in academische instellingen afneemt, zijn natuurhistorische instituten en botanische tuinen zoals Meise in toenemende mate van cruciaal belang voor het verkennen en bestuderen van biodiversiteit. Deze expertise versterkt niet alleen onze positie in wetenschappelijk onderzoek, maar stelt ons ook in staat om gespecialiseerde diensten aan te bieden aan een breed scala van belanghebbenden, waaronder overheden en

bedrijven. Door onze kennis te valoriseren via consultancy, training en samenwerkingsprojecten zorgen we ervoor dat ons werk ten goede komt aan wetenschap, natuurbehoud en samenleving.

Positionering: Departement Onderzoek

VTE 2025: 12,5 NL + 8,8 FR

Impact personeelsplan 2025: + 1 onderzoeker niv. A (FR).

Indicatief budget 2025: 385 K€ VAK; 385 K€ VEK

Operationele doelstelling 1.1: Het bevorderen van de documentatie van de flora van de wereld door het benoemen, beschrijven, reviseren en classificeren van soorten.

Het begrijpen van soorten en hoe ze te identificeren, is van fundamenteel belang om de diversiteit van het leven op aarde te kennen en te waarderen. Hoewel er honderdduizenden plantensoorten bij naam zijn gekend, zijn er nog veel onontdekt en is er over veel andere soorten slechts beperkte informatie beschikbaar. Taxonomisch onderzoek - dat de naamgeving, revisie en classificatie van soorten omvat - is altijd de kern geweest van de wetenschappelijke activiteiten van Plantentuin Meise. Gezien het belang van het documenteren van de biodiversiteit en de uitdagingen in verband met de afnemende belangstelling voor taxonomie en de beperkte financiering, blijven we ons inzetten om taxonomie in het hart van onze wetenschappelijke inspanningen te houden en te moderniseren om het aantrekkelijker te maken voor jonge onderzoekers. Integratieve en versnelde taxonomie, die meerdere benaderingen voor het reviseren van soorten combineert, is een methodologie die door onze wetenschappers wordt omarmd.

Gerelateerde bedrijfsindicatoren:

- wetenschappelijke output
- valorisatie van expertise
- eigen inkomsten

Andere indicatoren:

- # herziene soorten
- # nieuw beschreven soorten
- gemiddelde impactfactor van onze publicaties
- # extern gefinancierde onderzoeksprojecten
- # opgeleide studenten

Mijlpalen:

- voltooiing van de serie Flore du Gabon [2026]
- voltooiing van de serie Flore d'Afrique centrale [2034]
- eindverslag van het project Transforming European Taxonomy through Training, Research, and Innovations (TETTRIS) [EU-project, 2022-2026]

Acties:

- schrijven en redigeren van boekdelen voor Flore d'Afrique central zoals aanvaard door de wetenschappelijke raad [-> 2034]
- schrijven en redigeren van volumes voor Flore du Gabon zoals aanvaard door de wetenschappelijke raad [-> 2026]
- schrijven en redigeren van delen van Fungus flora of tropical Africa [recurrent]
- herziening van taxonomische groepen van geselecteerde families zoals aanvaard door de wetenschappelijke raad [recurrent]
- integreren van onze flora projecten in het World Flora Online platform [recurrent]
- onze gegevens integreren in AlgaeBase [recurrent]
- ondersteuning van het opzetten van en bijdragen aan actieve taxonomische expertnetwerken voor Malvaceae en Rubiaceae in het kader van World Flora online [periodiek]
- modernisering van taxonomische workflows en vaststelling van normen in het Europese TETTRIS-project [EUR, 2022-2026]
- ontwikkelen of aanpassen van een bestaand (e-flora) portaal om interactieve floras te publiceren zoals de Flora van Zimbabwe [intern project, 2025-2028]
- leveren van een identificatiedienst voor onze verschillende belanghebbenden [recurrent]

Verantwoordelijke personeelsleden: Marc Sosef, Pierre Meerts, Olivier Lachenaud, Bart Van de Vijver, Timothée Le Péchon, Sofie Meeus (TETTRIS), André De Kesel, Petra De Block, Margaux Pottiez, Damien Ertz

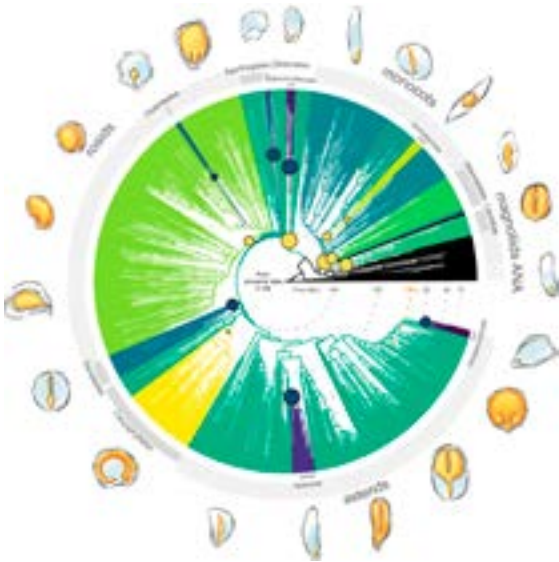
VTE: 7,5 NL + 5 FR

Budget: 40 K€ VAK; 40 K€ VEK

Operationele doelstelling 1.2: De evolutie begrijpen en de levensboom verfijnen.

De snelle ontwikkeling van moleculaire genetica en bio-informatica heeft een revolutie teweeggebracht in onze mogelijkheden om de levensboom te reconstrueren, om te onthullen hoe soorten aan elkaar gerelateerd zijn en om hypothesen over de evolutie van het leven op aarde te testen. Deze instrumenten helpen ook om onbekende organismen te identificeren of om de mogelijke aanwezigheid van taxa te detecteren die niet zichtbaar zijn met het blote oog. In het komende decennium verbindt Plantentuin Meise zich ertoe zich aan te sluiten bij internationale initiatieven voor de reconstructie van de levensboom, zoals Biodiversity Genomics Europe, PAFTOL,

Darwin NGT en het Global Genome Biodiversity Network. Aansluiting bij deze initiatieven wordt gerealiseerd door het slim gebruiken en ontsluiten van onze uitgebreide herbarium- en levende collecties en door op de hoogte te blijven van ontwikkelingen op het gebied van moleculaire fylogenetica en genomica. We streven ernaar een centrale rol te spelen in de reconstructie van de levensboom voor taxa waarvoor we expertise van wereldklasse hebben, zoals Malvaceae, Combretaceae, Poaceae en Rubiaceae, maar ook mariene algen, korstmossen en schimmels. Daarnaast willen we, gezien onze uitgebreide wetenschappelijke collecties van tropisch Afrika, onze jarenlange expertise en ons internationale onderzoeksnetwerk, de belangrijkste bijdrage leveren aan de evolutionaire boom voor deze regio. We streven naar een beter begrip van evolutionaire processen uit het verleden en het heden, zoals soortvorming, co-evolutie en diversificatie. We bestuderen co- evolutie en de evolutie van interacties tussen soorten, zoals de associatie tussen schimmels en algen in korstmossen, blad- en wortelendofyten en vaatplanten met microbiële en schimmelsymbionten.

Gerelateerde bedrijfsindicatoren:

- wetenschappelijke output
- valorisatie van expertise
- eigen inkomsten

Andere indicatoren:

- gemiddelde impactfactor van onze publicaties
- # extern gefinancierde onderzoeksprojecten
- # opgeleide studenten

Acties:

- uitvoeren van onderzoek naar populatiegenetica en speciatieprocessen zoals goedgekeurd door de wetenschappelijke raad [recurrent]
- uitvoeren van onderzoek naar macro-evolutie

- zoals goedgekeurd door de wetenschappelijke raad [recurrent]
- indienen van aanvragen voor nieuwe wetenschappelijke projecten in samenwerking met externe partners [recurrent]
- implementatie van innovatieve genomische hulpmiddelen en modelleringstechnieken [recurrent]

Verantwoordelijke personeelsleden: Fabienne Van Rossum, Steven Janssens, Olivier Maurin, Olivier Raspé, Mario Amalfi, Timothée Le Péchon

VTE: 0,65 NL + 2,8 FR

Budget: 255 K€ VAK; 255 K€ VEK

Operationele doelstelling 1.3: Eigenschappen koppelen aan evolutie door middel van vergelijkende morfologie en anatomie.

Gegevens over kenmerken (‘traits’) zijn steeds vaker beschikbaar in online repositories en worden vaak gebruikt in eco-evolutionaire studies en om modellen te voeden die de effecten van wereldwijde veranderingen op ecosystemen willen voorspellen, zoals bijvoorbeeld functionele diversiteitsmetingen. Een grondig begrip van morfologie en zijn evolutie, is echter van cruciaal belang om dergelijke modellen correct te interpreteren. Onze wetenschappers beheersen de vaardigheden van het bestuderen van de morfologie en anatomie van een breed scala aan organismen, zoals eencellige algen, korstmossen, schimmels en vaatplanten. Ze gebruiken geavanceerde prepareer- en beeldvormingstechnieken zoals lichtmicroscopie, digitale microscopie en raster-elektronenmicroscopie om morfologische kenmerken die met het blote oog niet zichtbaar zijn, bloot te leggen en te vergelijken. De verschillende morfologische kenmerken worden gevisualiseerd door middel van foto's en botanische tekeningen, die het mogelijk maken om bepaalde structurele kenmerken te benadrukken. Gezien de afgenomen belangstelling voor dit nauwgezette maar zeer belangrijke werk om de levende wereld te begrijpen, zijn we van plan onze positie als expertisecentrum voor morfologische en anatomische studies te verstevigen.

Gerelateerde bedrijfsindicatoren:

- wetenschappelijke output
- valorisatie van expertise
- eigen inkomsten

Andere indicatoren:

- gemiddelde impactfactor van onze publicaties
- # opgeleide studenten

Acties:

- verrichten van onderzoek naar de morfologie en anatomie van planten zoals goedgekeurd door de wetenschappelijke raad [recurrent]
- uitvoeren van onderzoek naar ecologie en evolutie van planteneigenschappen zoals goedgekeurd door de wetenschappelijke raad [recurrent]
- ontwikkelen van een workflow om morfologische informatie en beelden te ontsluiten en een link te leggen met specimens en levende accessies [2025-2028]

Verantwoordelijke personeelsleden: Petra De Block, Iris Van der Beeten, Filip Vandelook, Myriam De Haan

VTE: 1,6 NL

Budget: 30 K€ VAK; 30 K€ VEK

Operationele doelstelling 1.4: Het uitbreiden en optimaliseren van de wetenschappelijke collecties door middel van strategische verwervingen en gerichte veldexpedities, afgestemd op opkomende onderzoeksprioriteiten.

Het uitbreiden en optimaliseren van de wetenschappelijke collecties is cruciaal om taxonomische uitdagingen aan te gaan en belangrijke onderzoeksvragen op te lossen. Door prioriteit te geven aan strategische verwervingen en door gerichte veldexpedities uit te voeren, probeert de Plantentuin tegemoet te komen aan opkomende onderzoeksprioriteiten terwijl het Nagoya Protocol over toegang tot genetische bronnen en de eerlijke verdeling van de voordelen die voortkomen uit het gebruik van deze bronnen strikt wordt nageleefd. Deze inspanningen zorgen ervoor dat de collecties relevant, omvattend en afgestemd blijven op de veranderende behoeften van onze onderzoekers.

Gerelateerde bedrijfsindicator:

- gebruik van collecties

Andere indicatoren:

- # nieuw verzamelde specimens

Acties:

- uitvoeren van gericht veldwerk zoals goedgekeurd door de wetenschappelijke raad [recurrent]
- oprichten van een opleidingscentrum voor biodiversiteitsonderzoekers in de DR Congo (intern project, 2026-2027).
- financiering aanvragen voor initiatieven op het gebied van monitoring van plantendiversiteit, Green Heart of Africa [2025-2027]

- samenwerkingsovereenkomsten aangaan of verlengen met internationale (bijv. ICCN) en lokale organisaties (bv. Virunga Foundation, Forgotten Parks) [2025-2026]

Verantwoordelijke personeelsleden: Marc Reynders (collecties onder glas en zadenbank), Karel De Gendt (openlucht collecties en zadenbank), Francesca Lannata (samenwerkingsovereenkomsten), Filip Vandelook (GHOA), Jérôme Degreef, Pierre Meerts (Forgotten Parks), Sandrine Godefroid (Belgische Flora)

VTE: 0,85 NL + 0,9 FR

Budget: 30 K€ VAK; 30 K€ VEK

Operationele doelstelling 1.5: Onze wetenschappelijke expertise valoriseren door samenwerking met en dienstverlening aan sociaaleconomische belanghebbenden.

Plantentuin Meise stelt zijn wetenschappelijke expertise ten dienste van verschillende sociaaleconomische actoren. Door planten, schimmels en algen te identificeren, valoriseert de Plantentuin zijn taxonomische expertise door bij te dragen aan diverse domeinen zoals forensische geneeskunde, bouwkwiteit, voedsel fraude, archeologie, biologische monitoring en milieukwaliteit.

Gerelateerde bedrijfsindicatoren:

- valorisatie van expertise
- eigen inkomsten

Andere indicatoren:

- # adviesopdrachten

Acties:

- leveren van identificaties van planten en schimmels [externe dienst, terugkerend]
- biologische waterkwaliteit bewaken met behulp van diatomeeën [externe service, terugkerend]
- het uitwisselen van taxonomische expertise en identificatietechnieken (bv. workshops over diatomeeënidentificatie en intercalibratie, moleculaire identificatietechnieken) [externe dienst, periodiek]

- expertisediensten voor de identificatie van soorten en het traceren van de oorsprong van importproducten [recurrent]
- ontwikkeling van een dienst voor de beoordeling van koffiekwaliteit [intern project, 2025-2029]

Verantwoordelijke personeelsleden: André De Kesel (schimmels), Bart Van de Vijver (waterkwaliteit en workshops), Margaux Pottiez (workshops en intercalibratie), Victor Deklerck (tracering), Robrecht Bollen (koffie-kwaliteit)

VTE: 1,9 NL + 0,1 FR

Budget: 30 K€ VAK; 30 K€ VEK

Strategische doelstelling 2: Plantentuin Meise is een actieve en invloedrijke partner in het beschermen van de plantenrijkdom en streeft naar actieve samenwerking met wereldwijde allianties en lokale partners om innovatieve oplossingen te vinden om het verlies aan biodiversiteit aan te pakken.

Een van de grootste uitdagingen waar de mensheid vandaag de dag voor staat, is het veiligstellen van haar toekomst door biodiversiteit te behouden. Planten zijn, als fundament van alle ecosystemen, van vitaal belang voor het behoud van al het leven op aarde. Plantentuin Meise wil deze uitdaging aangaan door samen te werken met lokale en internationale organisaties om de planten-diversiteit te beschermen. Onze aanpak combineert *in situ* bewaring, waarbij planten in hun natuurlijke habitat worden beschermd, met ex-situ bewaring, waarbij gebruik wordt gemaakt van onze ultramoderne zaden-bank en gedecentraliseerde metacollecties om genetische diversiteit veilig te stellen.

Waar mogelijk proberen we *in situ* populaties te versterken door planten te kweken uit zaden van wilde oorsprong bewaard in onze collecties en deze opnieuw in het wild uit te zetten. Deze herintroducties zijn een integraal onderdeel van grootschalige natuurherstelpro-jecten, die niet alleen ecosystemen moeten herstellen, maar ook veerkracht moeten opbouwen tegen klimaat-verandering. Door geavanceerd onderzoek te combineren met praktische conservatie-inspanningen wil Plantentuin Meise een belangrijke rol spelen in het voortbestaan van planten en gezonde ecosystemen.

Positionering: Departement Onderzoek, Departement Levende Collecties en Domein, Departement Herbarium en Bibliotheek

VTE 2025: 16,6 NL en 1,65 FR

Impact personeelsplan 2025: + 3 onderzoekers A1 (NL) + 1 onderzoeker niv. A (FR)

Indicatief budget 2025: 313 K€ VAK; 425 K€ VEK

Operationele doelstelling 2.1: De Belgische flora be-houden door ex-situ conservatie.

In situ bewaring, zoals beschermingsmaatregelen en het beheer van natuurlijke habitats, zijn essentieel maar op zichzelf onvoldoende om de bedreigingen voor de plantendiversiteit aan te pakken. *Ex situ* conservatie is een onmisbare aanvullende strategie geworden om deze inspanningen te ondersteunen. Van de verschillende *ex situ* benaderingen is zaadopslag onder optimale omstan-digheden voor veel plantensoorten de meest efficiënte en effectieve. Het maakt langdurige bewaring van grote zaadmonsters mogelijk, terwijl er minimale middelen nodig zijn en de genetische diversiteit hoog blijft. Het behoud van deze genetische variatie is cruciaal om het risico op het verlies van soorten of genetische erosie in het wild te beperken.

In België is ongeveer een derde van de plantensoorten achteruitgegaan of bedreigd. Om hier iets aan te doen, richt Plantentuin Meise zich, in samenwerking met Natuurpunt en Natagora, op het verzamelen van zaden van bedreigde soorten. Dit verzekert het behoud van genetische diversiteit en stelt zaden veilig voor gebruik in toekomstige programma's voor populatieherstel en -versterking.

Gerelateerde bedrijfsindicator:

- gebruik van onze collecties

Andere indicator:

- # accessies/soorten van bedreigde Belgische soor-ten in de zadenbank

Acties:

- uitbreiden van het *ex situ* conservatie project voor de Belgische flora in samenwerking met Natuur-punt en Natagora [intern project, 2025-2029].
- bewaken van levensvatbaarheid door kiemtesten [recurrent]

Verantwoordelijke personeelsleden: Sandrine Go-defroid (projectverantwoordelijke inzameling Belgische flora, Ann Van de Vyver (verantwoordelijke kiemtesten)

VTE: 0,7 NL + 0,4 FR

Budget: 40 K€ VAK; 40 K€ VEK

Operationele doelstelling 2.2: De Belgische flora her-stellen en beschermen door de effecten van nutriën-tenverrijking te mitigeren, plantengemeenschappen te herstellen en *in situ* populatieversterkingen en herin-troducties uit te voeren.

In situ conservatie blijft de meest doeltreffende ma-nier om de Belgische flora te beschermen. De natuur-reservaten in België zijn echter vaak klein, voedselrijk en gedeeltelijk gedegrademd. Voor het behoud van de Belgische flora, en in het bijzonder van zeldzame en bedreigde soorten, is een actief natuurbeheer essentieel. Dit omvat het mitigeren van de effecten van nutriënten-verrijking, het herstellen van plantengemeenschappen en het uitvoeren van *in situ* populatieversterkingen en herintroducties. Plantentuin Meise heeft aanzienlijke ervaring opgedaan in deze gebieden, met name via Europese LIFE-projecten, en wil verder bijdragen aan deze vaak multidisciplinaire inspanningen door gebruik te maken van onze expertise en de unieke collecties van onze zadenbank.

Gerelateerde bedrijfsindicatoren:

- gebruik van onze collecties
- eigen inkomsten
- valorisatie van onze expertise

Andere indicator:

- # externe projecten die onze gebruiken *ex situ* col-lecties voor restauratieprojecten

Mijlpalen:

- eindverslag LIFE Connexions project [2027]
- eindverslag LIFE HARWIN project [2028]
- eindrapport Expbio-project [2027]

Acties:

- indienen van aanvragen voor nieuwe LIFE-projecten in samenwerking met externe partners [recurrent]
- uitvoering van het LIFE Connexions-project [EU, 2021-2027]

- uitvoering van het LIFE HARWIN-project [EU, 2023-2028]
- Verrijking met nutriënten: uitvoeren van een basisstudie om de impact van N-depositie op de planten- en schimmeldiversiteit in Vlaanderen te evalueren [intern project, 2026-2027].
- uitvoering van het Expbio-project [Interreg, 2024-2027].
- bestudering van de gezondheid en structuur van plantenpopulaties via populatiegenetisch onder-zoek ter ondersteuning van besluitvorming [recur-rent]

Verantwoordelijke personeelsleden: Sandrine Go-defroid (LIFE projecten), Bes Vandenbroele (Expbio-pro-ject), Fabienne Van Rossum (populatiegenetica), Anne Ronse

VTE: 2,1 NL + 0,95 FR

Budget: 20 K€ VAK; 20 K€ VEK

Operationele doelstelling 2.3: Optimaliseren van gras-land-, bos- en waterbeheer in de Plantentuin in functie van biodiversiteitsversterking en klimaatbestendigheid.

Het gevarieerde landgebruik in Plantentuin Meise zorgt voor een rijke diversiteit aan microhabitats, variërend van (semi-)natuurlijke ecosystemen tot gebieden die gevormd zijn door menselijke invloed. De Plantentuin herbergt een unieke mix van wilde en gecultiveerde plan-tencollecties, waaronder tufsteen vormende bronnen, beekbegeleidende bossen, beukenbossen met voorjaars-flora, beken en vijvers. Door deze diversiteit aan habitats kunnen heel wat zeldzame soorten gedijen in een relatief klein gebied.

Gericht beheer van deze gebieden zal de lokale biodiver-siteit de komende jaren verder verhogen. Op de natuur gebaseerde ingrepen in landschapontwikkeling, water-beheer, grasland- en bosbeheer zullen ook de veerkracht van deze habitats met het oog op klimaatverandering verbeteren. De ontwikkeling van een geïntegreerd be-heersplan is essentieel om het succes van deze inspan-ningen op lange termijn te garanderen.

Gerelateerde bedrijfsindicatoren: NA

Andere indicator:

- # inheemse Belgische soorten in ons domein

- soorten van (myco-)flora en fauna binnen Plantentuin Meise [2025-2027]
- formuleren van beheersmaatregelen voor specifieke doelsoorten binnen Plantentuin Meise [2025-2027]
- afronden van het project Waterlandschap 2.0: deel Karlijkbeek [2025]
- grasland-, bos- en waterbeheer verder optimaliseren en uitvoeren in functie van biodiversiteitsverhoging, klimaatbestendigheid en boomveiligheid [recurrent]

Verantwoordelijke personeelsleden: Kenny Stevens (domeinbeheer), Hans Esselens (bos- en bomenbeheer)

VTE: 2,55 NL

Budget: 120 K€ VAK; 232 K€ VEK

Operationele doelstelling 2.4: Aanpakken van wereldwijde uitdagingen voor het behoud van planten door veranderingen in biodiversiteit te monitoren en de impact van klimaatverandering te beoordelen.

Plantentuin Meise draagt bij aan het aanpakken van wereldwijde biodiversiteitsuitdagingen door in te zetten op biodiversiteitsinformatica, waaronder het verzamelen, standaardiseren, integreren en analyseren van gegevens. We richten ons op het mobiliseren en standaardiseren van botanische gegevens in overeenstemming met de FAIR-principes, waarbij verschillende gegevensbronnen met elkaar worden verbonden ter ondersteuning van workflows die het beleid en de strategieën voor natuurbehoud ondersteunen. Tools zoals omgevings-DNA, geautomatiseerde analyse en voorspellende modellen worden gebruikt om biodiversiteitstrends te analyseren, klimaat effecten te beoordelen en ons begrip van plantendiversiteit en ecosystemen te vergroten. Door onderzoeksresultaten om te zetten in beleidsnota's en internationale kaders te ondersteunen, biedt de Plantentuin waardevolle inzichten voor het behoud van biodiversiteit op basis van feiten.

Gerelateerde bedrijfsindicatoren:

- gebruik van onze collecties
- valorisatie van expertise
- eigen inkomsten

Other indicators:

- KPI's van de verschillende projecten

Mijlpalen:

- eindverslag WorldFAIR [2025]
- eindverslag GUARDEN-project [2025]
- eindrapport B-cubed (B3) project [2026]
- eindverslag OneSTOP-project [2028]
- eindrapport Biodiversity Meets Data project [2029]
- eindverslag project FOURCAST [2027]

Acties:

- actief bijdragen aan de ontwikkeling van internationale standaarden voor biodiversiteitsgegevens (TDWG), ook verwijzend naar OD 3.4.
- het GUARDEN-project uitvoeren [EU-project, 2022-2025]
- uitvoeren van het B-cubed (B3) project [EU, 2023-2026]
- het OneSTOP-project uitvoeren [EU, 2025-2028]
- uitvoeren van het project Biodiversity Meets Data [EU, 2025-2029]
- uitvoeren van het FOURCAST-project [Belspo, 2023-2027]
- aanvragen indienen voor nieuwe projecten in samenwerking met externe partners [recurrent]
- uitvoeren van beoordelingen van rode lijsten van IUCN [recurrent]

Verantwoordelijke personeelsleden: Filip Vandeloek (FOURCAST), Quentin Groom (B-Cubed, OneSTOP, Biodiversity Meets Data)

VTE: 7,6 NL

Budget: 97 K€ VAK; 97 K€ VEK

Operationele doelstelling 2.5. Bevorderen van het behoud van de wereldwijde biodiversiteit en het beperken van de gevolgen voor het klimaat door het ondersteunen van herbebossingsinspanningen en het ontwikkelen van duurzame boslandbouwsystemen.

Om natuurherstel te verzoenen met duurzame ontwikkeling in het licht van klimaatverandering is het essentieel om biodiversiteitsbehoud te integreren in levensonderhoudssystemen, met als doel voedselzekerheid te verbeteren, armoede te verminderen en veerkrachtige gemeenschappen op te bouwen. Plantentuin Meise ondersteunt dit evenwicht door wetenschappelijk onderbouwd behoud en natuurgebaseerde oplossingen, zoals het aanplanten van gemeenschapsbossen en het opzetten van boslandbouwsystemen.

De Plantentuin heeft met succes herbebossingsprojecten geleid in tropisch Afrika, waaronder boslandbouw voor koffie in de Democratische Republiek Congo, in samenwerking met internationale onderzoeksinstituten, overheidsinstanties en lokale gemeenschappen. In de toekomst willen we onze herbebossings- en boslandbouwnitiatieven verder uitbreiden in nauwe samenwerking met wereldwijde en lokale partners.

Gerelateerde bedrijfsindicatoren:

- valorisatie van expertise
- eigen inkomsten

Andere indicatoren:

- # ha herbebost

Mijlpalen:

- eindrapport ClimVirunga project [2025]
- slotevenement Vlaamse klimaatprojecten [2025]
- eindverslag FORETS YEL [2028]

Acties:

- organiseren van een slotevenement voor de projecten ClimVirunga en ClimCoff [Department Omgeving, 2020-2025].
- bestuderen en opzetten van boslandbouwsystemen voor koffie in tropisch Afrika [CIFOR/EU, 2021-2029].
- indienen van nieuwe projecten met betrekking tot herbebossing, boslandbouw en klimaatmitigatie [recurrent]

Verantwoordelijke personeelsleden: Francesca Lanata (ClimVirunga; Forets YEL), Piet Stoffelen (ClimCoff), Robrecht Bollen (Forets YEL)

VTE: 1,4 NL

Budget: 10 K€ VAK; 10 K€ VEK

Operationele doelstelling 2.6: Wereldwijd ontbossing en illegale handel bestrijden door initiatieven voor het traceren van genetische bronnen te bevorderen.

Ontbossing en aantasting van bossen worden aangewakkerd door de wereldwijde vraag naar hout en landbouwproducten. Wettelijke initiatieven, zoals de EU ontbossingsverordening, vereisen betrouwbare hulpmiddelen om oogstlocaties te verifiëren en duurzame praktijken af te dwingen.

Plantentuin Meise ontwikkelt innovatieve technieken om de herkomst van hout, koffie en cacao te achterhalen. Door chemische methoden (stabiele isotopenverhoudingen en sporenelementen), genetische analyses en geospatiale modellen te combineren, willen we hoge-resolutie voorspellingen van oogstlocaties mogelijk maken. Als partner van het World Forest ID-initiatief dient de

Plantentuin als referentieverzamelingscentrum voor belangrijke genetische bronnen. Toekomstig onderzoek zal forensische bodemanalyse en de dynamiek van voedingsstoffen voor gewassen onderzoeken, wat de inspanningen om ontbossing tegen te gaan zal verbeteren.

Gerelateerde bedrijfsindicatoren:

- valorisatie van expertise
- eigen inkomsten

Andere indicatoren: NA

Acties:

- ontwikkelen van innovatieve methoden voor het traceren van de oorsprong van bosbouwproducten en levensmiddelen [recurrent]
- oprichten van een expertisedienst voor het traceren van de oorsprong van voedings- en bosbouwproducten [2025-2027]
- aanleggen van referentiecollecties van voedsel- en bosproducten via uitwisseling en gerichte bemonstering [recurrent]

Verantwoordelijke personeelsleden: Victor Deklerck, Christophe Van Neste

VTE: 0,7 NL

Budget: 16 K€ VAK; 16 K€ VEK

Operationele doelstelling 2.7: Een leidende rol spelen in wereldwijde inspanningen voor het behoud van planten door metacollecties en (zaad)uitwisselingsprogramma's te bevorderen.

Plantentuin Meise zet zich in voor het behoud van plantendiversiteit door bij te dragen aan wereldwijde metacollecties, die de genetische diversiteit in botanische tuinen wil maximaliseren. We geven prioriteit aan zeldzame, bedreigde en op de rode IUCN-lijst opgenomen soorten, waaronder bijzondere planten die niet geschikt zijn voor bewaring in zadenbanken, waarbij we ons in eerste instantie richten op groepen als *Euphorbia* en *Aloë*. Daarnaast zullen we ons zaaduitwisselingsprogramma voortzetten, een traditionele aanpak voor het *ex situ* behoud van planten.

Gerelateerde bedrijfsindicatoren:

- gebruik van onze collecties

Andere indicatoren:

- # bedreigde plantensoorten in onze collectie
- toename van het relatieve aandeel van wilde soorten in de levende collecties

Acties:

- analyseren van hiaten in instandhouding en inspelen op nieuwe behoeften [recurrent]
- uitbreiden en optimaliseren van de levende collecties door middel van strategische verwervingen en gerichte veldexpedities, afgestemd op nieuwe conservatieprioriteiten [recurrent]
- ontwikkelen van metacollecties van bijzondere soorten door nationale en internationale samenwerkingen en partnerschappen [recurrent]
- gericht bestuiven en zaden oogsten van relevante soorten (bv. soorten die op de IUCN-lijst staan) voor distributie en langetermijnopslag in zadenbanken [recurrent]
- zorgen voor continue kwaliteitsverbetering van onze Index Seminum door zaden te leveren van goed gedocumenteerde, zeldzame en bedreigde (IUCN red listed) soorten uit de levende plantencollecties en ons domein [recurrent]
- zorgen voor de snelle distributie van stuifmeel en recalcitrante zaden van bedreigde en zeldzame taxa uit onze levende plantencollecties [recurrent]
- bestuderen van de genetische diversiteit en structuur van uitzonderlijke soorten in zowel ex-situ collecties als resterende *in situ* populaties [2025-2029]

Verantwoordelijke personeelsleden: Marc Reynders (collecties onder glas en zadenbank), Karel De Gendt (openlucht collecties)

VTE: 1,55 NL + 0,3 FR

Budget: 10 K€ VAK; 10 K€ VEK

Strategische doelstelling 3: Plantentuin Meise bewaart zijn wetenschappelijke collecties volgens de hoogste standaarden en fungeert als een belangrijke partner voor de wereldwijde integratie van deze collecties via Europese en internationale onderzoeksinfrastructuren.

De wetenschappelijke collecties van de Plantentuin vormen de hoeksteen van onze onderzoeks-, conservatie- en publieksgerichte activiteiten, waardoor het behoud ervan een topprioriteit is. Terwijl de collecties levende planten en de zaden onder optimale omstandigheden worden bewaard in nieuw gebouwde faciliteiten, moeten de infrastructuur van het herbarium en de bibliotheek aanzienlijk worden verbeterd. De renovatie van de onderzoekscampus is een belangrijke stap om ervoor te zorgen dat deze collecties voldoen aan de internationale bewaarnormen. Bovendien wil de Plantentuin via de

Europese DiSSCo onderzoeksinfrastructuur zijn collecties, samen met die van andere collectiebeherende instellingen in Vlaanderen en Wallonië, integreren in wereldwijde platformen en zo hun zichtbaarheid en wetenschappelijke impact vergroten.

Positionering: Departement Herbarium en Bibliotheek en Departement Levende Collecties en Domein

VTE 2025: 36,65 NL + 4,8 FR

Impact personeelsplan 2025: + 1 onderzoeker niv. A (FR) + 1 onderzoeker A1 (NL)

Indicatief budget 2025: 1.137K€ VAK; 1.137 K€ VEK

Operationele doelstelling 3.1: De herbariumcollecties beheren om de wetenschappelijke relevantie ervan te vergroten.

Het behoud, het beheer en de toegankelijkheid van de herbariumcollecties zijn van groot belang voor de vooruitgang van het wetenschappelijk onderzoek. De Plantentuin zet zich in om de veilige en langdurige opslag van de collecties te optimaliseren en zowel de fysieke als de digitale toegang tot deze bronnen te verbeteren. Om het gegevensbeheer te verbeteren, zullen de gegevens van herbariumcollecties worden geïntegreerd met andere collecties, waaronder de moleculaire collectie, de collectie levende planten en de zadenbank, in een uniform collectiebeheersysteem. Collectieontwikkeling zal zich richten op taxonomische groepen en geografische regio's waar de Plantentuin expertise heeft opgebouwd, terwijl er ook aandacht zal zijn voor nieuwe onderzoeksprioriteiten.

Gerelateerde bedrijfsindicatoren:

- gebruik van collecties
- valorisatie van expertise
- wetenschappelijke output

Andere indicatoren:

- # uitgeleende en uitgewisselde specimens
- # opgezette en gerestaureerde exemplaren
- # database-items
- DiSSCo Flanders KPI's (zie OD 3.4)
- FOSB open data KPI's

Mijlpalen:

- implementatie van het nieuwe CMS (EarthCape)

- voor de herbariumcollectie [2025]
- implementatie van het nieuwe CMS (EarthCape) voor de moleculaire collectie [2028]
- eindrapport DiSSCo Vlaanderen 2 project [2029] (zie ook OD 3.3)
- voorbereiding en verhuizing van collecties naar tijdelijke opslagfaciliteiten [2028]

Acties:

- beheren en conserveren van herbariumcollecties (inclusief monteren, archiveren en ontsmetten), het uitlenen van specimens, het aankopen van nieuwe

- collecties, waaronder de groeiende houtcollecties in het kader van het World Forest ID-initiatief, en het bieden van toegang aan interne en externe onderzoekers [recurrent]
- beheren van geassocieerde collecties, zoals de moleculaire collectie [recurrent]
- onderhouden, bijwerken en opschonen van collectiegegevens, inclusief het afhandelen van bijbehorende juridische documentatie [recurrent]
- migreren van gegevens naar en configureren van het nieuwe CMS EarthCape [2025]
- digitaliseren van collecties schimmels, bryofyten, korstmossen, hout, diatomeeën, economische plantkunde en nieuwe inkomende collecties, en deze toegankelijk maken via FAIR-dataprincipes op Vlaamse, Europese en internationale portalen [recurrent]
- ontwikkelen van oplossingen voor het digitaliseren van speciale collecties, met inbegrip van in oplossingen geconserveerde specimens en microscopische dia's [intern project, 2025-2028].
- onderhouden en verder ontwikkelen van de portal Botanical Collections [recurrent].
- herbariumgegevens en -afbeeldingen publiceren op GBIF, collectiegegevens bijwerken naar GRSciColl en verzamelaarsgegevens bijwerken naar Wikidata [recurrent]
- ontwikkelen machine learning technieken om gegevens sneller te beheren en de gegevensinteroperabiliteit te verbeteren [intern project, 2025-2028]
- meer bekendheid geven aan de herbariumcollecties bij het bredere publiek via burgerwetenschap initiatieven en betrokkenheid van vrijwilligers (inclusief betrokkenheid via het DoeDat-platform) [recurrent]
- verfijnen van bestaande en het ontwikkelen van

- nieuwe methoden om de reikwijdte en wetenschappelijke impact van de collecties te documenteren en te volgen door het monitoren van belangrijke indicatoren (wetenschappelijke bezoekersaantallen, online betrokkenheid, leenaanvragen en op de collectie gebaseerde publicaties) [2025-2028]
- collecties voorbereiden en verhuizen naar tijdelijke opslagfaciliteiten, met regelmatige controle van de staat van de collecties [2025-2030]
- een open wetenschapsbeleid ontwikkelen in lijn met de doelstellingen van de Flemish Open Science Board (FOSB) [recurrent]
- uitvoeren van het DiSSCo Flanders 2 project [FWO IRI, 2025-2028]
- managing and curating herbarium collections (including mounting, filing, and decontamination), specimen loans, the acquisition of new collections including the expanding wood collections under the World Forest ID initiative, and providing access to internal and external researchers [recurrent]

Verantwoordelijke personeelsleden: Frederik Leli-aert (coördinatie) Ann Bogaerts (herbarium), Maarten Trekels (DiSSCo Flanders), Sofie Meeus (FOSB), Sofie De Smedt(digitalisatie, verhuis), Mathias Dillen (portals, DOEDAT, GBIF), Wesley Tack (Earthcape), Henry Engle-dow (databeheer en migratie)

VTE: 16,6 NL + 1 FR

Budget: 89 K€ VAK; 89 K€ VEK

Operationele doelstelling 3.2: De bibliotheek- en archiefcollecties toekomstbestendig maken.

De bibliotheekcollectie, aangevuld met toegang tot gelicentieerde elektronische literatuur, is essentieel voor het bevorderen van kennis over plantendiversiteit. De archieven zijn van onschatbare waarde voor het bestuderen van het erfgoed van de instelling, de evolutie van wetenschappelijke praktijken en theorieën doorgronden, en historische biodiversiteitsgegevens, waaronder vegetatierecords en fenologische gegevens. Deze collecties dienen samen met de kunstcollectie als basis voor tentoonstellingen binnen en buiten de Plantentuin. Ons doel is om deze collecties te documenteren, te bewaren en te beheren en tegelijkertijd hun publieke en wetenschappelijke waarde te vergroten om de uitdagingen van de 21e eeuw aan te gaan. Door digitalisering prioriteit te geven en hun belang voor onderzoek te benadrukken, zorgen we ervoor dat deze collecties een hoeksteen van wetenschappelijke ontdekkingen blijven.

Gerelateerde bedrijfsindicatoren:

- gebruik van collecties
- wetenschappelijke output

Andere indicatoren

- # nieuwe items in de bibliotheekcatalogus
- # nieuwe bibliotheekaankopen

Milestones:

- eindrapport SciCoMove [EU, 2025]
- bijgewerkt collectiebeleid voor bibliotheek, archieven en kunstcollecties goedgekeurd [2026]

Acties:

- ontwikkelen van een geactualiseerd collectiebeleid voor de bibliotheek-, archief- en kunstcollectie, met de nadruk op een acquisitiestrategie en een plan om de digitale toegankelijkheid van online literatuur te verbeteren [2025-2026]
- aanschaffen van nieuwe tijdschriften en boeken om de relevantie van de bibliotheek voor wetenschappelijk onderzoek te vergroten [recurrent]
- implementeren van conserveringsmaatregelen voor bibliotheekcollecties [recurrent]
- toegankelijk maken van bibliotheekcollecties die nog niet gecatalogiseerd zijn, waaronder de iconografiebibliotheek en offprints, en verder ontwikkelen van de bibliotheekcatalogus om de digitale toegankelijkheid van de collecties, archieven en kunstcollecties van de bibliotheek te verbeteren [recurrent]
- verder inventariseren en digitaliseren van archieven [intern project, 2025-2028]
- beheren en digitaliseren van botanische tekeningen, inclusief aquarellen, en optimaliseren van hun fysieke en digitale beheer [intern project, 2025-2028]
- digitaliseren en online publiceren van bibliotheekcollecties via BHL, en delen van data en beelden met Vlaamse en internationale platformen en catalogi, zoals Felnet, Vlaamse Erfgoedbibliotheken (STCV), Linnaeus Link Union Catalogue (LLUC), Erfgoedplus, Unicat, Antilope, GRBio, en Europeana [recurrent]
- bibliotheekbezoekers helpen, zowel fysiek als online [recurrent]
- verrichten van wetenschappelijk onderzoek op het gebied van de archieven en de geschiedenis van de plantkunde zoals goedgekeurd door de wetenschappelijke raad [recurrent]
- uitvoeren van het SciCoMove-project [EU, 2021-2025]
- collecties voorbereiden en verplaatsen naar tijdelijke opslagfaciliteiten, met regelmatige controle van hun conditie [2025-2030]

Verantwoordelijke personeelsleden: Frederik Leliaert (coördinatie) Nicole Hanquart (bibliotheek), Denis Diagre (archieven)

VTE: 2,5 NL + 2 FR

Budget: 179 K€ VAK; 179 K€ VEK

Operationele doelstelling 3.3: De levende collecties bewaren.

Levende collecties zijn het fundament van elke botanische tuin en de reden van hun bestaan. Naast de in-

trinsieke botanische waarde van onze levende collecties, vergroten hun huidige en potentiële wetenschappelijke toepassingen hun waarde aanzienlijk en sturen ze hun beheer en ontwikkeling. Deze benadering zorgt ervoor dat onze collecties volledig voldoen aan de evoluerende eisen en behoeften die voortkomen uit de wetenschappelijke opdracht van Plantentuin Meise. Bovendien ondersteunt onze wetenschappelijke en tuinbouwexpertise, in combinatie met onze state-of-the-art infrastructuur, onze ambitieuze onderzoeksdoelstellingen. Om onze levende collecties te behouden als een vitale bron voor wetenschappelijk onderzoek, verbinden we ons ertoe om de levende collecties te beheren in overeenstemming met de beste praktijken en internationale standaarden.

Gerelateerde bedrijfsindicatoren:

- gebruik van collecties
- valorisatie van expertise
- wetenschappelijke output

Other indicators:

- # nieuwe aanwinsten in onze collectie
- toename van het relatieve aandeel van wilde soorten in de levende collecties

Milestones:

- implementatie van het nieuwe CMS (EarthCape) voor de levende collectie [2025-2027]

Actions:

- handhaven van de hoogste standaarden voor het bijhouden van gegevens en identificatie [recurrent]
- ondersteunen en faciliteren van onderzoek en capaciteitsopbouw door het leveren van levensvatbaar en gedocumenteerd zaadmateriaal en het

- aanbieden van kiemtestfaciliteiten en expertise [recurrent]
- zorgen voor de distributie van zaden van CWR-collecties voor onderzoek (*Musa*, *Phaseolineae* en lokale CWR-soorten) [recurrent]
- gegevens over kiem- en bewaargedrag van zaden bijdragen aan wetenschappelijke studies en internationale databanken [recurrent]
- verwerven en onderhouden van relevant plantenmateriaal van wilde oorsprong en goed gedocumenteerd materiaal dat relevant is voor lopende en toekomstige onderzoeksprojecten [recurrent]
- beheren van hoogwaardige levende referentiecollecties voor geselecteerde plantengroepen, zoals vetplanten en primaire onderzoekscollecties [recurrent]
- implementeren van systematische herborisatie en moleculaire bemonstering van prioritaire collecties [recurrent]
- ontwikkelingen van nieuwe faciliteiten voor de opkweek in openlucht [2025-2026]

Verantwoordelijke personeelsleden: Elke Bellefroid (coördinatie), Karel De Gendt (openlucht collecties), Marc Reynders (collecties onder glas en zadenbank)

VTE: 14,15 NL + 1,8 FR

Budget: 758 K€ VAK; 758 K€ VEK (including heating)

Operationele doelstelling 3.4: Een betrouwbare partner zijn bij de ontwikkeling van Europese en internationale infrastructuren om gegevens uit wetenschappelijke collecties te aggregeren en zo hun waarde voor onderzoek en empirisch onderbouwde beleidsvorming te vergroten.

Plantentuin Meise is een betrouwbare partner bij het bevorderen van Europese en internationale inspanningen om natuurwetenschappelijke collecties te aggregeren en toegankelijker te maken. Als actief lid van CETAF (Consortium of European Taxonomic Facilities) en een belangrijke bijdrager aan de ontwikkeling van Biodiversity Information Standards (TDWG), ondersteunt de Plantentuin initiatieven op het gebied van data-integratie en toegankelijkheid die voldoen aan wereldwijde best practices. De bijdragen aan GBIF (Global Biodiversity Information Facility) zorgen ervoor dat wetenschappelijke collecties vrij toegankelijk zijn voor onderzoekers en beleidsmakers wereldwijd. Als coördinator van DiSSCo Vlaanderen leidt Plantentuin Meise de inspanningen om de diverse collecties van Vlaanderen, waaronder die van universiteiten, onderzoeksinstellingen en botanische tuinen, digitaal met elkaar te verbinden volgens de FAIR-principes (Findable, Accessible, Interoperable, Reusable). De Plantentuin werkt ook aan het mobiliseren van wetenschappelijke collecties uit Wallonië, met behoud van de afstemming met onze federale partners, namelijk het Koninklijk Museum voor Midden-Afrika en het Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen. Binnen de onderzoeksinfrastructuur van DiSSCo Europe wil Plantentuin Meise zijn meertalige crowdsourcing-

platform, DoeDat, uitbreiden tot een dienst op Europese schaal. Daarnaast wil de Plantentuin zijn expertise delen met partners buiten Europa, met name met zusterinstituten in Afrika, om wereldwijde samenwerking in collectiebeheer en biodiversiteitswetenschap te bevorderen.

Gerelateerde bedrijfsindicatoren:

- gebruik van collecties
- wetenschappelijke output
- valorisatie van expertise
- eigen inkomsten

- Andere indicatoren**
(KPI's of the DiSSCo Flanders 2 project):
- # gedigitaliseerde exemplaren beschikbaar in de institutionele collectiebeheersystemen (CMS)
 - # online gepubliceerde collecties en specimens: (a) in het GRSciColl register en (b) in institutionele portalen (bv. botanicalcollections.be, www.blendeff.be) en data aggregators (bv. GBIF, GeoCase, en uiteindelijk het toekomstige DiSSCo portaal).
 - gebruik van collecties voor onderzoek en het algemene publiek, gemeten als aantal bruikleenaanvragen en aantal wetenschappelijke bezoekersdagen aan de collecties (onderzoek), en aantal publieke bezoekers aan de collecties, inclusief musea, botanische tuinen en dierentuinen (algemeen publiek)
 - # wetenschappelijke publicaties die gebruikmaken van collecties of collectiegegevens (gebaseerd op GBIF-metriek)

- # collectie-items getranscribeerd via het DoeDat crowdsourcing platform (op jaarbasis)

Mijlpalen:

- new crowdsourcing platform in place and running nieuw crowdsourcing platform geïnstalleerd en operationeel (DoeDat) [2027]
- alle DiSSCo Flanders partners hebben hun collecties gepubliceerd in de GRSciColl-registry [2026].
- alle DiSSCo Flanders partners hebben collectiegegevens gepubliceerd op GBIF en het DiSSCo Vlaanderen portaal [2028]
- Gedigitaliseerde specimens van het Yangambi herbarium zijn toegankelijk op botanicalcollections portal en GBIF [2028]
- eindrapport DiSSCo Transitions project [2025]

Acties:

- uitvoeren DiSSCo Transitions [EU, 2023-2025]
- uitvoeren DiSSCo-Flanders [FWO IRI, 2025-2028]
- deelnemen aan de ontwikkeling van DiSSCo's onderzoeksinfrastructuur om ervoor te zorgen dat de collecties van de Plantentuin en DiSSCo Flanders partners deel uitmaken van een verenigde Europese data store [recurrent].
- toegankelijk maken van Vlaamse natuurwetenschappelijke collecties via de DiSSCo Flanders GBIF-hosted portal [recurrent]
- bijdragen aan internationale normen voor biodiversiteitsgegevens via TDWG ter ondersteuning van wereldwijde interoperabiliteit [recurrent].
- DoeDat herontwikkelen tot een dienst op Europese schaal om vrijwilligers te mobiliseren voor gegevenstranscriptie en publieke betrokkenheid [2025-2028]
- uitbreiden van partnerschappen in Centraal-Afrika om collecties gezamenlijk te ontwikkelen, de infrastructuur te verbeteren en expertise op te bouwen [recurrent]
- bijwerken en onderhouden van gegevens van onze eigen collecties op botanicalcollections.be en externe dataplatforms (bv. BGCI) [recurrent]

Verantwoordelijke personeelsleden: Frederik Leliaert (coördinatie), Maarten Trekels (DiSSCo Flanders)

VTE: 3,4 NL

Budget: 66 K€ VAK; 66 K€ VEK

Strategische doelstelling 4: Plantentuin Meise blinkt uit in de studie en valorisatie van wilde verwanten van gewassen en eetbare fungi, en bevordert hun potentieel voor duurzame landbouw en voedselzekerheid.

Genetic resources play a crucial role in ensuring food security and nutritious diets for a growing global population, especially as climate challenges and environmental limitations intensify. Addressing new demands for plant, fungal and algal based diets, innovative farming

systems, and environmental preservation, calls for faster identification and use of genetic resources, including plant, fungus, and algae species that are not yet widely cultivated. Crop wild relatives (CWRs) hold promise in meeting these needs, as they demonstrate resilience to a range of environmental and biological stress and possess valuable genetic diversity for crossing and breeding. While Meise Botanic Garden focuses research on crops for which expertise is already available, such as coffee, bananas, beans and edible mushrooms, its expertise can be developed for other tropical genetic resources such as Vanilla and temperate species, such as carrots, chicory and cabbage.

Positionering: Departement Onderzoek en Departement Levende Collecties en Domein

VTE 2025: 5,6 NL + 0,6 FR

Impact personeelsplan 2025: +1 FR

Indicatief budget 2025: 171 K€ VAK; 161 K€ VEK

Operationele doelstelling 4.1: Het behoud en gebruik van genetische rijkdommen van wilde bananensoorten optimaliseren.

Bananen, wereldwijd de meest geconsumeerde vrucht, zijn een essentiële bron van voeding en inkomsten voor lokale gemeenschappen in de tropen. Hun algemene genetische diversiteit is echter zeer beperkt door hun klonale vermeerdering, een gevolg van het gebrek aan zaden in de vrucht. Daarentegen vertonen de wilde verwanten van eetbare bananen een bijzonder rijke genetische variatie. Toch zijn wilde bananen momenteel sterk ondervertegenwoordigd in wereldwijde collecties. Dit gebrek aan belangstelling voor wilde bananen staat in schril contrast met hun enorme potentieel als basis voor nieuwe klimaat- en ziektebestendige bananencultivars. De wilde verwanten van eetbare bananen zijn een waardevolle bron van genetische diversiteit (allelen) die droogtetolerantie of ziekteresistentie zouden kunnen bieden en zo een fundamentele rol zouden kunnen spelen in het veiligstellen van de toekomstige bananenteelt in een veranderend klimaat. Moderne genotypering- en fenotyperingstechnologieën stellen ons in staat om het genetisch potentieel van wilde bananensoorten te identificeren en te benutten, wat de weg vrijmaakt voor een geoptimaliseerde bananenteelt. In 2024 lanceerde Plantentuin Meise - samen met de Alliance of Bioversity International and the International Center for Tropical Agriculture (CIAT) - officieel de World Banana Seed Bank. De missie van de World Banana Seed Bank is om de genetische diversiteit van wilde bananen te behouden door zaden van verschillende soorten en populaties op te slaan. Hoewel er basisonderzoek is gedaan naar het verzamelen en opslaan van zaden, moeten er nog belangrijke uitdagingen worden aangepakt om de regeneratie en het behoud van wilde bananen *ex situ* te verbeteren.

Associated business indicators:

- gebruik van collecties
- wetenschappelijke output
- valorisatie van expertise

Andere indicatoren:

- # *Musa*-accessies toegevoegd aan zadenbank
- # *Musa*-accessies beschikbaar via internationale platformen

Mijlpalen:

- geregenereerde zaden opgeslagen in Spitsbergen voor back-up [2026]
- *Musa* collectie erkend door de Plant Treaty [2027]

Actions:

- publiceren van een protocol voor het bewaren en ontkiemen van *Musa* zaden en pollen [2025-2028]
- publiceren van een protocol voor het kweken en bestuiven van wilde *Musa*-planten in kassen [2025-2028]
- *Musa*-kiemplasma regenereren en verdelen, en naar Spitsbergen sturen voor back-up [2025-2029]
- manuscripten over hiaten in de instandhouding van wilde *Musa* publiceren [2025-2027]
- veldexpedities naar Papoea-Nieuw-Guinea en Indonesië organiseren en expertise delen voor het opzetten van lokale zadenbanken [2025-2027]
- zorgen voor de regeneratie en verspreiding van zaden van wilde *Musa*-soorten [recurrent]
- capaciteit opbouwen voor de conservatie van zaden in het land van oorsprong [2025-2027]

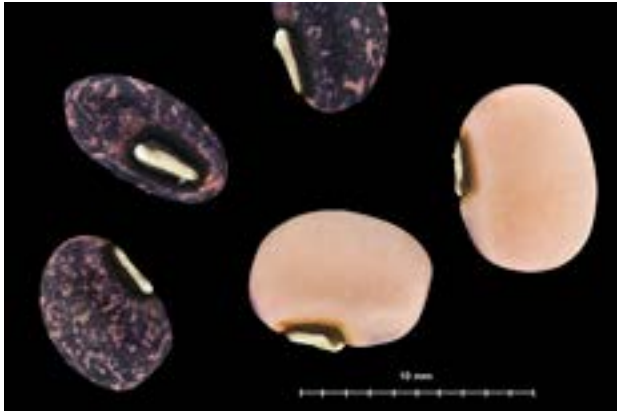
Verantwoordelijke personeelsleden: Steven Janssens (coördinatie), Marc Reynders (regeneratie en verdeling zaden)

VTE: 1,35 NL

Budget: 50 K€ VAK; 50 K€ VEK

Operationele doelstelling 4.2: Bijdragen aan de eiwit-transitie met genetische hulpbronnen van bonen.

Peulvruchten, waaronder bonen, zijn rijk aan eiwitten (16-50%), essentiële elementen, voedingsvezels en vitaminen. Peulvruchten zijn ook aangepast aan een breed scala aan milieumomstandigheden en groeien zowel in gematigde als tropische klimaten. Peulvruchten spelen ook een belangrijke rol in het leveren van ecosysteemdiensten. De capaciteit voor biologische stikstoffixatie, het diepe wortelstelsel, de lage inputver-

eisten en het vermogen om te groeien en te overleven op voedselarme, droge en zouthoudende bodems maken peulvruchten tot een populaire alternatieve keuze voor de landbouwgemeenschap in de huidige, door granen gedomineerde teeltsystemen. Er wordt algemeen verwacht dat peulvruchten een cruciale component zijn in de overgang naar een duurzamer dieet. Hoewel het belang van peulvruchten in lage-inkomenslanden algemeen bekend is, staat een transitie van dierlijke naar plantaardige eiwitten ook hoog op de Europese agenda voor het komende decennium, zoals tot uitdrukking komt in de Green Deal Eiwittransitie. Sinds het einde van de jaren 1980 beheert Plantentuin Meise een van de meest diverse collecties Phaseoleae, waaronder de economisch belangrijke Phaseolus- en Vignabonen. Deze collectie dient als basis voor het onderzoek naar Phaseoleae in Plantentuin Meise en stelt ons in staat om in contact te komen met onderzoekers wereldwijd om deze genetische rijkdommen te ontdekken, te bewaren en te valoriseren.

Gerelateerde bedrijfsindicatoren:

- gebruik van collecties
- wetenschappelijke output
- valorisatie van expertise

Andere indicatoren:

- # aan de zadenbank toegevoegde Phaseoleae accessies
- # van Phaseoleae accessies beschikbaar via internationale platforms

Mijlpalen:

- eindrapport Burundi Bonen project [2027]

Acties:

- publiceren van een op NGS gebaseerde fylogenie van de Phaseoleae en ontwikkelen van taxonomische expertise voor de revisie van de groep [2025-2027]
- fenotypische en chemische karakterisering van Phaseoleae-accessies om de Phaseoleae-collectie te valoriseren [2025-2029]
- regenereren van geselecteerde accessies met lage zaadaantallen en onbekende identiteit [recurrent]
- zorgen voor de verspreiding van zaden van Phaseoleae [recurrent]
- uitvoeren van het door VIKAP gefinancierde project Burundi Beans [Department of Environment, 2025-2027]
- financiering aanvragen voor de verbetering van het behoud van genetische hulpbronnen van bonen in de tropen [recurrent]

Verantwoordelijke personeelsleden: Filip Vandelook, Steven Janssens, Marc Reynders (regeneratie en verdeling zaden)

VTE: 0,95 NL

Budget: 25 K€ VAK; 25 K€ VEK

Operationele doelstelling 4.3: Verkennen van genetische koffiediversiteit om lokale bestaansmiddelen te verbeteren.

Ongeveer 99% van de wereldwijde koffieproductie is gebaseerd op twee soorten, *Coffea arabica* ('Arabica koffie') en *Coffea canephora* ('Robusta koffie'). Droogte, extreme temperaturen en zware regens als gevolg van klimaatverandering blijven een negatieve invloed hebben op zowel de opbrengst als de kwaliteit van de Arabica koffie, wat leidt tot een tekort aan Arabica-koffie van hoge kwaliteit op de wereldmarkten. De natuurlijke weerstand van Robusta tegen ziekten en plagen, de aanpassing aan warmere klimaten en de hogere productiviteit onderstrepen het belang ervan voor de toekomst van de koffieproductie. Terwijl Robusta dankzij zijn genetische diversiteit veelbelovend is voor het aanpakken van marktuitleidingen, blijven er barrières bestaan, zoals het verbeteren van smaakprofielen, winstgevendheid voor boeren en aanpassing aan het klimaat. Veredelingsinspanningen worden gehinderd door beperkte toegang tot agronomische en genetische hulpbronnen. Het wordt nu algemeen erkend dat de sleutel tot de instandhouding van koffie als betaalbaar gewas ligt in de genetische variatie die te vinden is in koffie germplasma collecties.

In de afgelopen tien jaar heeft Plantentuin Meise, in samenwerking met lokale en internationale partners, de koffiocollecties Yangambi INERA en CNRS Lwiro uitgebouwd tot één van de belangrijkste genetische collecties voor Centraal-Afrikaanse koffiesoorten. We streven ernaar ons instituut verder te ontwikkelen als het belangrijkste kennisinstituut voor koffie in de DR Congo en plannen daartoe een Centraal-Afrikaans koffieconsortium en opleidingscentrum op te richten met internationale en lokale partners. We streven ernaar om de koffiocollecties van Lwiro en Yangambi verder te consolideren en ze volledig operationeel te maken zodat ze in staat zijn om toegang te bieden tot genetische bronnen van koffie voor de teelt. Het onderzoek zal zich richten op klimaatadaptatie en ziekteresistentie, terwijl de beschrijving en inventarisatie van de wilde genetische diversiteit zal

worden verdergezet. Tot slot zullen we de kenniskloof tussen planten en gebrande koffie overbruggen door training te bieden op alle niveaus, wat moet leiden tot lokale koffieproductie als een betrouwbare bron van inkomsten voor lokale boeren en het verminderen van de druk op het tropisch regenwoud.

Gerelateerde bedrijfsindicatoren::

- wetenschappelijke output
- valorisatie van expertise
- eigen inkomsten

Andere indicatoren: NA

Mijlpalen:

- slotevenement Vlaamse klimaatprojecten [2025]
- eindverslag FORETS YEL [2028]
- eindverslag Climcoff [2025]
- eindverslag Coffeebridge [2025]
- eindrapport KivuCafé [2025]

Acties:

- uitvoeren van het project Forests YEL, met inbegrip van het gebruik van genetische rijkdommen van Robusta voor het opzetten van een koffiewaardeketen in DR Congo [CIFOR/EU, 2025-2028].
- afronden van het Coffeebridge-project [BELSPO, 2020-2025].
- afronden van het project KivuCafé [Koning Boudevijnstichting, 2018-2025].
- afronden van het Climcoff-project [Ministerie van Milieu, 2020-2025].
- oprichten van een Centraal-Afrikaans koffieconsortium en opleidingscentrum met internationale en lokale partners [2025-2029].
- consolideren van de koffiocollecties van Lwiro en Yangambi als volledig operationeel en in staat om toegang te bieden tot genetische koffiehulpbronnen voor de teelt [2025-2029]
- screening op chemische en organoleptische eigenschappen en ziekteresistentie van genetische koffiebronnen in Lwiro en Yangambi [recurrent]
- oplossen van hiaten in de taxonomische kennis van het geslacht *Coffea* [recurrent]
- onderhouden, ontwikkelen en beheren van de levende *Coffea*-collectie volgens de hoogste normen [recurrent].
- financiering aanvragen [recurrent]

Verantwoordelijke personeelsleden: Piet Stoffelen (Coffeebridge, KivuCafé, Climcoff), Robrecht Bollen, Francesca Lanata (YEL)

VTE: 2,6 NL

Budget: 50 K€ VAK; 50 K€ VEK

Operationele doelstelling 4.4: Het documenteren van wilde eetbare paddenstoelen in tropisch Afrika en de teelt ervan bevorderen.

Schimmels vormen een belangrijk onderdeel van de biodiversiteit in termen van soortenrijkdom en de ecologische functies die ze vervullen. Sommige soorten zijn ook eetbaar (of geneeskrachtig) en worden gezocht door mensen die ze traditioneel als voedsel beschouwen. De inventarisatie van eetbare paddenstoelen blijft een belangrijke taak evenals het documenteren en delen van de collectieve traditionele kennis van de gebruikers van deze hulpbron. De oude traditie van het verzamelen van paddenstoelen is via culturele praktijken van generatie op generatie doorgegeven. Veel dorpingen, vooral vrouwen, wijden zich aan het plukken van paddenstoelen en dragen zo ook bij aan de emancipatie van vrouwen. Tijdens eerdere projecten heeft Plantentuin Meise waardevolle expertise ontwikkeld op het gebied van paddenstoelenidentificatie, etnomycologie en *ex situ* productie van paddenstoelen in West- en Centraal-Afrika. We zullen deze expertise benutten om een expertise- en opleidingscentrum op te zetten voor de valorisatie van wilde eetbare paddenstoelen in Zuid-Kivu. Dit expertisecentrum past in de bredere doelstelling om mycologisch onderzoek te ontwikkelen in Sub-Sahara Afrika (Benin, Gabon, DR Congo, Rwanda..).

Gerelateerde bedrijfsindicatoren:

- gebruik van onze collecties
- valorisatie van onze expertise
- eigen inkomsten

Andere indicator:

- # aanvullende exemplaren in onze collecties

Mijlpalen:

- expertise- en opleidingscentrum voor de valorisatie van wilde eetbare paddenstoelen in Bukavu (Zuid-Kivu) [2027]

Acties:

- uitvoeren van veldexpedities om extra monsters van eetbare paddenstoelen uit tropisch Afrika te verzamelen [2025-2029].

- toevoegen van specimengegevens van internationale partners om de volledigheid van de Afrikaanse Funga te verbeteren [2025-2029].
- delen van gegevens in open toegang via de geannoteerde databank EFTA-online [2025-2029]
- identificeren van de belangrijkste eetbare schimmelsoorten in het gebied van de Grote Meren in Afrika [ENABEL, 2025-2027].
- ontwikkelen van goedkope teelttechnieken met gebruikmaking van residuen van de lokale landbouw in het gebied van de Grote Meren in Afrika [ENABEL, 2025-2027].
- capaciteit en lokale expertise opbouwen op het gebied van mycologie en champignonenteelt in het gebied van de Grote Meren in Afrika [ENABEL, 2025-2027].
- financiering aanvragen [recurrent]

Verantwoordelijke personeelsleden: Jérôme Degreef, André De Kesel

VTE: 0,5 NL + 0,6 FR

Budget: 30 K€ VAK; 30 K€ VEK

Operationele doelstelling 4.5: Een netwerk opzetten voor de instandhouding van (wilde) genetische rijkdommen van gewassen in Vlaanderen.

In Vlaanderen is het landschap van genenbanken van gecultiveerde variëteiten en wilde verwanten sterk gefragmenteerd en slecht ontwikkeld. Voor Vlaanderen werd doel 9 van de Global Strategy for Plant Conservation niet bereikt in 2020. Doelstelling 9 van de GSPC stelt dat "70 procent van de genetische diversiteit van gewassen, met inbegrip van hun wilde verwanten en andere socio-economisch waardevolle plantensoorten, behouden blijft, met respect voor en behoud van de bijbehorende

inheemse en lokale kennis”. De nieuwe GSPC doelen voor 2030 consolideren volledig operationele doelstelling 4.5: Actie 4d Doel: “Botanische tuinen nemen deel aan programma’s voor behoud van verwante gewassen en regionale cultivars”. Een gecoördineerde aanpak is dus wenselijk als Vlaanderen dit wil bereiken. We willen een leidende rol spelen in de ontwikkeling van een netwerk voor het behoud van genetische rijkdommen van gewassen in Vlaanderen.

Gerelateerde bedrijfsindicatoren:

- gebruik van collecties
- wetenschappelijke output

Andere indicatoren:

- # Belgische CWR toegevoegd aan de zadenbank

Mijlpalen

- een netwerk voor Vlaamse plantaardige (wilde) genetische hulpbronnen opgericht [2026]

Actions:

- oprichten van een netwerk voor het behoud van wilde genetische hulpbronnen van landbouwgewassen in Vlaanderen [2025-2026]
- inzamelen en conserveren van zaden van verwante wilde gewassen in België [2025-2029]
- uitvoeren van een gap-analyse van geselecteerde wilde verwanten van Europese gewassen [2025-2028]
- aanvragen voor de routekaart van het Grace-RI voor het behoud en de karakterisering van genetische hulpbronnen van gewassen in Europa [2025-2027]
- deelnemen aan Europese initiatieven voor de instandhouding van genetische hulpbronnen van landbouwgewassen [periodiek]

Verantwoordelijke personeelsleden: Filip Vandeloek

VTE: 0,2

Budget: 6 K€ VAK; 6 K€ VEK

Strategische doelstelling 5: Plantentuin Meise vergroot zijn aantrekkingskracht als onmisbare bestemming door toerisme van wereldklasse te combineren met uitmuntendheid in planten- en natuureducatie.

Plantentuin Meise wil een toonaangevende bestemming worden die toerisme van wereldklasse combineert met hoogwaardige planten- en natuureducatie. Door middel van innovatieve strategieën wil de Plantentuin een divers publiek aanspreken met inspirerende verhalen over de plantenwereld. Onze publieksgerichte collecties en thematische tuinen worden toegankelijk gemaakt via zes thematische verhaallijnen, die boeiende en educatieve ervaringen bieden die bezoekers in contact brengen met het belang van biodiversiteit en duurzaamheid. Het hele jaar door worden er evenementen en workshops georganiseerd voor verschillende doelgroepen, zodat de Plantentuin een levendige en aantrekkelijke bestemming blijft. Om inclusiviteit te bevorderen, geeft de Plantentuin prioriteit aan toegankelijkheid en biedt programma’s die zijn ontworpen om alle bevolkingsgroepen te betrekken.

Onze communicatie omvat een breed scala, van het schrijven van wetenschappelijke artikelen en het publiceren van gerenommeerde wetenschappelijke tijdschriften en boeken tot het creëren van toegankelijke en boeiende posts op de meest courante mediaplatforms. Citizen science-projecten overbruggen de kloof tussen het publiek en plantenwetenschappen door participatie en bewustwording te stimuleren. Deze inspanningen bestrijden niet alleen ‘plantenblindheid’, maar versterken ook de reputatie van de Plantentuin als een wereldwijd centrum voor kennis en verwondering. We streven naar sterke partnerschappen met lokale en internationale belanghebbenden om onze impact te vergroten. Uiteindelijk streeft Plantentuin Meise ernaar bewondering te wekken en het leren te bevorderen, door een harmonieus evenwicht te bereiken tussen recreatief plezier en ecologisch bewustzijn.

Positionering: Departement Publiekswerking en Departement Levende Collecties en Domein

VTE 2025: 53,55 NL + 5,65 FR

Impact personeelsplan 2025: + 1 events medewerker B1 - 1 onthaalmedewerker B1 + 1 bevordering management assistant B1-B2 + 1 bevordering leidinggevend tuinier B1-B2 + 1 tuinier C1 + 2 tuiniers D1 + 1 medewerker tuinwinkel C1 + bevordering coordinator restaurant C1-C2 + hoofdkok C2 + bevordering hoofdkok C1-C2 + 2 souschefs C1 + bevordering souschef D1-C1 + 1 medewerker speelkeuken D1 + 1 zaalmedewerker D1

Indicatief budget 2025: 1.547 K€ VAK; 1.5147 K€ VEK

Operationele doelstelling 5.1: Het ontwikkelen en onderhouden van publieksgerichte collecties en thematische tuinen om een divers publiek aan te spreken.

In de afgelopen tien jaar heeft Plantentuin Meise een aantal boeiende publiekstuinten geïntroduceerd, waaronder de Culinaire tuin, de Eilandtuin, de Formele tuin en de Rozentuin, samen met de opening van de Groene Ark en de voltooiing van het iconische Plantenpaleis, dat nu het middelpunt van de bezoekerservaring vormt. In de

toekomst zal de Plantentuin verder worden ontwikkeld met extra buitenbeplanting, ontworpen om spectaculaire bloemen en opvallende bladvormen te laten zien. Een deel van de levende collecties zal ook de nadruk leggen op Vlaamse en Belgische horticultuur, waarbij het lokale tuinbouwkundige vakmanschap centraal wordt gesteld. Afhankelijk van de beschikbare financiering zullen nieuwe thematische tuinen worden aangelegd om een breed en divers publiek te blijven boeien en inspireren.

Gerelateerde bedrijfsindicatoren:

- publieksbereik
- eigen inkomsten

Mijlpalen:

- realisatie van de Tuin Belgische Flora [2026]
- realisatie van de APG-tuin [2029]

Acties:

- realiseren van de Tuin Belgische Flora [2025-2026]
- realiseren van een nieuwe systematische tuin met moderne plantensystematiek (APG) [2027-2029].
- nieuwe buitenbeplanting realiseren om botanische schoonheid te tonen [2025-2029]
- conceptualiseren van een nieuwe permanente tentoonstelling voor de Balatkas [2025-2026].
- conceptualiseren van een nieuwe tuin met geneeskrachtige planten [2028-2029]
- conceptualiseren van de makeover van de Evolutiekas (Plantenpaleis) [2027-2029]
- conceptualiseren van de renoveren van de binnenruimtes van het Plantenpaleis met publieke thema’s [2027-2029]
- onderhouden van de publiekstuinten [recurrent]

Verantwoordelijke personeelsleden: Elke Bellefroid (coördinatie), Marc Reynders (collecties onder glas), Karel De Gendt (openlucht collecties), Griet Vanden Branden (landschapsdeskundige)

VTE: 11,1 NL + 1,25 FR

Budget: 71 K€ VAK; 71 K€ VEK

Operationele doelstelling 5.2: Onze toeristische en educatieve aantrekkingskracht vergroten door drie

nieuwe permanente verhaallijnen te creëren.

De afgelopen jaren heeft de Plantentuin zes verhaallijnen uitgewerkt om de Plantentuin toegankelijker te maken voor het publiek. Drie daarvan zijn al geconcretiseerd in wandelingen op het terrein. De komende fase zal zich richten op het tot leven brengen van de resterende drie verhaallijnen. Deze verhaallijnen nemen bezoekers mee op boeiende wandelingen met educatieve panelen en interactieve spelelementen, die een uitgebreid inzicht geven in de diversiteit van de Plantentuin en zijn essentiële rol in natuureducatie, plantenconservatie en culturele verrijking.

Gerelateerde bedrijfsindicatoren:

- publieksbereik
- eigen inkomsten

Mijlpalen:

- realisatie van de themawandeling ‘De plantaardige levensboom’ [2025]
- realisatie van de themawandeling ‘Plantentuin, een Groene Ark’ [2026]
- realisatie van de themawandeling ‘Plantentuin, een botanische schatkamer’ [2030]

Acties:

- voltooiing van de themawandeling ‘De levensboom’ [2025]
- voltooiing van de themawandeling ‘De Plantentuin,

- een Groene Ark’ met de Tuin Belgische Flora en Wilde Meise [2025-2026]
- conceptualiseren van de verhaallijn en realiseren van de themawandeling 'De Plantentuin, een botanische schatkamer' [2025-2030]

Verantwoordelijke personeelsleden: Koen Es (coördinatie), Lander Blommaert

VTE: 1,05 NL NL + 0,2 FR

Budget: 53 K€ VAK; 53 K€ VEK

Operationele doelstelling 5.3: Ons educatieve programma uitbreiden om het af te stemmen op leerdoelen van verschillende niveaus door het inzetten op STEM-beleving.

De jaarlijkse bezoeken van leerlingen en studenten aan Plantentuin Meise zijn gestegen naar 14.000, en we verwelkomen basisscholen tot universiteiten. De programma's zijn afgestemd op de leerdoelen van de overheid en richten zich op interactieve, op onderzoek gebaseerde onderwerpen zoals biodiversiteit, biomen en duurzaamheid. De Plantentuin ondersteunt leerkrachten door middel van rondleidingen, uitleenbare materialen en toegankelijke faciliteiten en verbetert de beleving door aantrekkelijke elementen zoals het blotevoetenpad.

Naast het on-site aanbod speelt Plantentuin Meise een belangrijke rol in het hoger onderwijs door gespecialiseerde cursussen aan universiteiten aan te bieden. De Plantentuin biedt ook stages aan voor studenten van verschillende onderwijsniveaus, van middelbare school tot universiteit. Bovendien ondersteunt de Plantentuin actief academisch onderzoek door op te treden als promotor of co-promotor voor bachelor-, master- en PhD-studenten, waardoor de volgende generatie wetenschappers extra kansen krijgt.

Door middel van STEM-projecten, gastlezingen en praktijkgerichte leermogelijkheden versterkt de Planten-

tuin zijn rol in het onderwijs en de wetenschappelijke geletterdheid. In de toekomst wil Plantentuin Meise de deelname van studenten verder vergroten en zijn educatieve missie verder uitbreiden door wetenschappelijk bewustzijn te bevorderen en een diepere band met de natuur te stimuleren.

Gerelateerde bedrijfsindicatoren:

- publieksbereik
- eigen inkomsten
- valorisatie van expertise

Andere indicatoren:

- # bachelor-, master- en PhD-studenten met (co-) promotor uit de Plantentuin
- # stages

Mijlpalen:

- realisatie zomerklas [2027]
- realisatie van drie onderwijsruimten en auditorium [2031]

Acties:

- aanbieden van workshops voor lagere en middelbare scholen in lijn met de STEM doelstellingen, de nieuwe leerplannen van de Vlaamse overheid en de missie van de Plantentuin, in samenwerking met educatieve adviseurs [recurrent]
- meer promotie maken naar scholen in Brussel en Wallonië [2025-2026]
- verzorgen van workshops voor scholen uit de Franstalige gemeenschap en voor internationale scholen [recurrent]
- aanbieden en ondersteunen van stages voor studenten van verschillende onderwijsniveaus [recurrent]
- optreden als (co)promotor voor bachelor-, master- en PhD-studenten [terugkerend]
- geven van onderwijsopdrachten en gastcolleges aan universiteiten [recurrent]
- renoveren van de loods tot zomerschool [2025-2027] - zie ook OD 6.1.

- creëren van drie volledig uitgeruste onderwijsruimtes en een auditorium voor 200 personen als onderdeel van de nieuwe Onderzoekscampus [2028-2031] - zie ook OD 6.1.

Verantwoordelijke personeelsleden: Koen Es (coördinatie), Lander Blommaert, Jutta Kleber, Eline Botte, Valerie Charavel

VTE: 3,8 NL + 1,3 FR

Budget: 41 K€ VAK; 41 K€ VEK

Operationele doelstelling 5.4: Herhalingsbezoeken aanmoedigen door middel van evenementen van hoge kwaliteit, tijdelijke tentoonstellingen en workshops.

Evenementen, waaronder grootschalige festivals, workshops en tentoonstellingen, zijn belangrijk om de zichtbaarheid en de reputatie van Plantentuin Meise te verbeteren. Ze trekken nieuw publiek aan, houden de Plantentuin in de publieke belangstelling door middel van gerichte marketing en communicatie, en versterken het beeld van een bruisende organisatie die volop in verandering is. Deze evenementen genereren niet alleen aanzienlijke inkomsten, maar motiveren ook teams en moedigen samenwerking aan, zowel binnen de organisatie als met externe partners. Zorgvuldige planning zorgt ervoor dat elk evenement aansluit bij de identiteit van de Plantentuin, haalbaar is en een optimaal rendement oplevert, waardoor onze positie als dynamische en aantrekkelijke bestemming wordt versterkt.

Gerelateerde bedrijfsindicatoren: :

- publieksbereik
- eigen inkomsten

Milestones:

- conceptualisering en realisatie van een nieuw vroeg zomerevenement [2025]
- conceptualisering en realisatie van een nieuw bloemenfestival in het vroege voorjaar [conceptualisering: 2025-2026; realisatie vanaf 2027]
- conceptualisering en realisatie van nieuw zomerfestival [conceptualisering en realisatie vanaf 2026]
- realisatie jaarlijkse Ikebana tentoonstelling [2025-2029]

- realisatie kunsttentoonstelling Myriam Thomas en Anne Greuzat [2025]
- realisatie kunsttentoonstelling Openbaar Park [2025]
- realisatie tentoonstelling ter nagedachtenis aan Jean Massart [2025]
- realisatie van myxomycetestentoonstelling [2025]
- realisatie tentoonstelling ter nagedachtenis aan Alphonse Balat [2026]
- realisatie van tweejaarlijkse kunsttentoonstelling Natura Inspiratus [2026]
- realisatie tentoonstelling van botanische illustraties [2026]
- realisatie tentoonstelling herdenking keizerin Charlotte [2027]
- realisatie van tweejaarlijkse kunsttentoonstelling Natura Inspiratus [2028]

Acties:

- ontwikkelen en organiseren van evenementen die de seizoenen benadrukken (vroege lente, lente, vroege zomer, zomer, herfst, winter) [recurrent]
- organiseren van tijdelijke tentoonstellingen in samenwerking met verschillende afdelingen van de Plantentuin [recurrent]
- tijdelijke kunsttentoonstellingen die zorgvuldig zijn geselecteerd door cultuurcommissie van de Plantentuin [recurrent].
- workshops organiseren of hosten die het DNA van de Plantentuin weerspiegelen [recurrent]
- toezicht houden op het rendement van grotere, intern georganiseerde evenementen [recurrent] - zie ook OD 7.1.

Verantwoordelijke personeelsleden: Koen Es (coördinatie), Pieter Franck (evenementen), Leen Verwaere (evenementen), Peter Lanckmans (tentoonstellingen)

VTE: 7,9 NL + 0,2 FR

Budget: 287 K€ VAK; 287 K€ VEK

Operationele doelstelling 5.5: Onze infrastructuur en diensten verbeteren om meer bezoekers, externe vergaderingen, conferenties, incentives en evenementen aan te trekken.

Plantentuin Meise is een unieke locatie in de Brusselse regio, perfect geschikt voor een breed scala aan MICE-activiteiten (Meetings, Incentives, Conferences, and Events). De uitzonderlijke combinatie van geschiedenis, natuur en wetenschap biedt een inspirerende omgeving voor vergaderingen, bedrijfsevenementen en teambuilding activiteiten. De Plantentuin wil zich verder profileren als een aantrekkelijke bestemming voor MICE-klienten, met een bijzondere focus op de B2B-sector. Deze klienten vormen niet alleen een waardevolle bron van inkomsten, maar dragen ook bij aan de missie van de Plantentuin om het behoud van biodiversiteit en wetenschappelijk onderzoek te promoten.

Om dit te bereiken is een gerichte aanpak, gericht op

de specifieke behoeften van de B2B-markt, essentieel. Dit omvat het optimaliseren van de infrastructuur, het verbeteren van de toegankelijkheid en het aanbieden van diensten op maat die zorgen voor een vlotte en boeiende evenementervaring voor alle klanten.

Gerelateerde bedrijfsindicatoren:

- publieksbereik
- eigen inkomsten

Mijlpalen:

- gerenoveerde Orangerie [2028, beslissing van de nieuwe Vlaamse regering hangende] - 5. OD 6.1. OD 6.1.
- gerenoveerd Kasteel Bouchout [2031, beslissing van de nieuwe Vlaamse regering hangende] - zie ook OD 6.1.

Acties:

- verbeteren van onze infrastructuur, waaronder de renovatie van de Orangerie en het kasteel van Bouchout - zie ook OD 6.1.
- onze diensten upgraden om te voldoen aan de behoeften van de klant [recurrent]

Verantwoordelijke personeelsleden: Tania De Roeck (coördinatie), Anja Van Ossel, Kristel Minten

VTE: 3,5 NL

Budget: 78 K€ VAK; 78 K€ VEK

Operationele doelstelling 5.6: Inclusiviteit, toegankelijkheid en welzijn bevorderen door op maat gemaakte programma's aan te bieden die de voordelen van de natuur voor de geestelijke gezondheid benadrukken.

Botanische tuinen spelen een belangrijke maatschappelijke rol en worden steeds meer erkend als plekken die het welzijn bevorderen en toegankelijk zijn voor diverse groepen, waaronder mensen met verschillende capaciteiten en achtergronden. Plantentuin Meise streeft naar toegankelijkheid in alle gebieden van de Plantentuin en biedt programma's op maat voor verschillende doelgroepen, waaronder mensen met beperkte financiële middelen. De Plantentuin streeft er ook naar om de lokale

banden te versterken via gemeentelijke en regionale initiatieven en benadrukt tegelijkertijd de positieve invloed van de natuur op de geestelijke gezondheid.

Mijlpalen:

- behalen M+ of A+ label voor toegankelijkheid [2029]
- erkenning als geaccrediteerd museum [2029]

Acties:

- het verbeteren van de toegankelijkheid van de Plantentuin en zijn gebouwen - zie ook OD 6.1 [2025-2031].
- ervaringen aanbieden rond het thema welzijn [recurrent]
- programma's aanbieden in de Culinaire Plantentuin voor mensen met een handicap [recurrent].
- het onderzoeken van de mogelijkheid om UNESCO-werelderfgoed te worden
- de Plantentuin voor iedereen betaalbaar maken via het initiatief 'Iedereen verdient vakantie' [recurrent]

Verantwoordelijke personeelsleden: Valérie Charavel

VTE: 0,35 NL + 0,5 FR

Budget: 10 K€ VAK; 10 K€ VEK

Operationele doelstelling 5.7: Groeien als toeristische attractie door meer toeristen aan te trekken en de juiste bezoekerservaring aan te bieden tijdens hun hele bezoek.

Plantentuin Meise wil zich positioneren als een toonaangevende bestemming voor toeristen door zijn aantrekkingskracht te vergroten en een uitzonderlijke beleving te bieden. Door zich te richten op een breder toeristisch publiek en elk aspect van de bezoekerservaring te verfijnen, streeft de Plantentuin naar een memorabele ervaring voor alle bezoekers.

Van effectieve marketing- en communicatiestrategieën (MarCom) tot een soepele afhandeling van parkeren, kaartverkoop en restaurant/catering (RECA), elk detail speelt een belangrijke rol bij het voldoen aan de verwachtingen van de moderne toerist. Daarnaast biedt de Tuinwinkel een unieke kans om de bezoekerservaring uit te breiden, zodat gasten een stukje van de Plantentuin mee naar huis kunnen nemen. Door ons te richten op deze kritieke contactpunten, willen we niet alleen meer toeristen aantrekken, maar ook herhalingsbezoeken bevorderen en onze reputatie opbouwen als een must-visit attractie voor lokaal en internationaal publiek.

Daarnaast willen we samenwerken met verschillende stakeholders, waaronder het Agentschap Natuur en Bos, het Vlaams Agentschap voor het Onroerend Erfgoed en Toerisme Vlaanderen, om een strategie te ontwikkelen die Vlaanderen positioneert als een unieke bestemming voor bezoeken aan uitzonderlijke kastelen, landgoederen en tuinen. Als onderdeel van dit initiatief zullen we samenwerken om een gedeelde visie te creëren voor de duurzame ontwikkeling, het beheer en de promotie van verschillende sleuteldomeinen binnen de Groene Gordel rond Brussel.

Gerelateerde bedrijfsindicatoren::

- publieke betrokkenheid
- eigen inkomsten

Milestones:

- operationele parking [2025]
- operationeel restaurant [2025]
- 300.000 bezoekers [2029]

Acties:

- nationaal en internationaal vermarkten van de Plantentuin [recurrent]
- het ontwikkelen van een duurzame visie op Vlaams niveau, voor de opwaardering, het collectiegebonden beheer en de promotie van kasteeldomeinen en tuinen in de Groene Gordel rond Brussel [2025-2029]
- het nieuwe restaurant gebruiksklaar maken [2025]
- exploitatie van het nieuwe restaurant [recurrent]
- de 'visitor's journey' van de bezoeker optimaliseren [recurrent]
- de winkelervaring verbeteren [recurrent]
- bewaken en evalueren van de tevredenheid van bezoekers [recurrent]

Verantwoordelijke personeelsleden: Koen Es (coördinatie), Barbara Puttemans (Tuinwinkel), Ilse Versaen (kwaliteitsbewaking), Manon van Hoyer (vermarkting)

VTE: 14,95 NL + 0,3 FR

Budget: 921 K€ VAK; 921K€ VEK

Operationele doelstelling 5.8: De Plantentuin tot een toonaangevend botanisch kenniscentrum maken, open wetenschap bevorderen, en diverse doelgroepen - van burgers tot wetenschappers - betrekken door middel van training, wetenschapscommunicatie, citizen science en (sociale) media.

In Plantentuin Meise streven we ernaar de kloof tussen wetenschap en maatschappij te overbruggen door een divers publiek - van burgers tot wetenschappers - bij de Plantentuin te betrekken. Door een breed scala aan initiatieven, waaronder trainingsprogramma's, wetenschapscommunicatie, burgerwetenschapsprojecten en actief gebruik van (sociale) media, heeft de Plantentuin zich gevestigd als een toonaangevend botanisch kenniscentrum.

Onze inzet voor kennisdeling blijkt verder uit onze rol in het publiceren en co-publiceren van verschillende wetenschappelijke tijdschriften en boeken. Deze publicaties dragen bij aan het bevorderen van botanisch onderzoek en het promoten van open toegang tot biodiversiteitsgegevens en -inzichten.

Ons streven naar inclusiviteit wordt weerspiegeld in onze inspanningen om gelijke toegang tot publicatiemogelijkheden en middelen te garanderen, met name voor onderzoekers in regio's waar de financiering en infrastructuur voor wetenschappelijk onderzoek beperkt kunnen zijn. Daarom zijn er voor de auteurs geen kosten verbonden aan publicatie in onze tijdschriften en series. Bovendien sluit deze inclusiviteit nauw aan bij onze focus op wetenschappelijk onderzoek in Afrika, een regio die rijk is aan biodiversiteit maar vaak ondervertegenwoordigd is in de wereldwijde onderzoeksresultaten. Door de publicatie van onderzoek naar Afrikaanse biodiversiteit te vergemakkelijken, dragen we bij aan het versterken van lokale expertise en zorgen we ervoor dat de stemmen en perspectieven van Afrikaanse onderzoekers worden gehoord.

Door open wetenschap te stimuleren, willen we de samenwerking, toegankelijkheid en bekendheid van botanisch onderzoek verbeteren, waardoor wetenschappelijke kennis voor iedereen beschikbaar en bruikbaar wordt. Deze holistische benadering versterkt niet alleen de reputatie van de Plantentuin, maar versterkt ook de rol van de Plantentuin bij het aanpakken van wereldwijde uitdagingen op het gebied van biodiversiteit en natuurbehoud.

Gerelateerde bedrijfsindicatoren::

- publieksbereik
- valorisatie van expertise

Andere indicatoren:

- impactfactor van de tijdschriften gepubliceerd door de Plantentuin
- # wetenschappelijke boeken gepubliceerd door de Plantentuin
- # downloads en HTML-weergaven van papers/boeken gepubliceerd door de Plantentuin
- # personen betrokken bij burgerwetenschapsprojecten
- # beantwoorden onderzoeksvragen gecategoriseerd volgens media en platform

Acties:

- ondersteunen van de projecten 'Ikhebeenvraag.be' en 'Dag van de Wetenschap' [recurrent]
- reageren op vragen van de media [recurrent]
- communiceren over onderzoek uitgevoerd door de Plantentuin [recurrent]
- wetenschappelijke artikelen publiceren in open access tijdschriften [recurrent]
- Flanders Research Information Space (FRIS) updaten met de wetenschappelijke output van de Plantentuin [recurrent].
- publicatie van de tijdschriftenserie Plant Ecology and Evolution [recurrent]
- het uitgeven van de tijdschriftenserie European Journal of Taxonomy (in consortium) [recurrent].
- publicatie van de tijdschriftenserie Dumortiera [recurrent]
- bijdragen als redacteur aan de boekenreeks Abc Taxa [recurrent]
- publiceren van (populair-)wetenschappelijke werken [recurrent]
- het geven van gerichte informatie en advies binnen het bereik van onze tuinbouw-, fytosanitaire en managementexpertise [recurrent]
- het bevorderen van citizen science op ons nieuw ontwikkelde DoeDat platform [recurrent] - zie ook OD 3.1 en OD 3.4

Verantwoordelijke personeelsleden: Brecht Verstraete (Plant Ecology and Evolution), Saksia Verhaert (social media)

VTE: 0,95 NL + 1,9 FR

Budget: 86 K€ VAK; 86 K€ VEK

Strategische doelstelling 6: Plantentuin Meise transformeert zijn infrastructuur naar 21st-eeuwse normen en is een voorbeeld van innovatie en duurzaamheid in al zijn activiteiten.

Plantentuin Meise situeert zich in een historisch domein van 92 ha waarvan de geschiedenis teruggaat tot de vroege middeleeuwen. Het domein huisvest meer dan 50 bouwwerken, waaronder ondergrondse ijskelders, tropische plantenserres, een middeleeuws kasteel en verschillende onderzoeks- en dienstgebouwen. Door jarenlang uitblijven van investeringen in de infrastructuur van de Plantentuin waren de meeste gebouwen in zeer slechte staat en waren investeringen vereist. In 2014 werd het startschot gegeven voor de uitvoering van een ambitieus masterplan voor de Plantentuin. De eerste twee fasen van het masterplan zijn bijna afgerond. De derde fase is in studiefase. Dankzij de uitvoering van het masterplan kan de infrastructuur terug helemaal in orde worden gezet. Parallel wordt ook een energetisch masterplan uitgevoerd met als doelstelling klimaatneutraal te zijn in 2050.

Het beheer van de Plantentuin omvat ook het dagelijks onderhouden en bewaken van de gebouwen en installaties.

Positionering: Algemeen beheer

VTE 2025: 33,7 NL + 2 FR

Impact personeelsplan 2025: + 1 loodgieter C1 + bevordering security medewerker C1-C2 + 1 schoonmaak medewerker D1.

Indicatief budget 2025: 2.207 K€ VAK; 2.647 K€ VEK + FFEU: 1.166 K€ VAK; 11.383 K€ VEK

Operationele doelstelling 6.1: Ons masterplan afronden met een sterke focus op duurzaamheid, circulariteit en klimaatneutraliteit.

De ambities in de andere strategische doelstellingen vereisen moderne, up-to-date infrastructuur. Fase 1 van het masterplan is bijna voltooid en heeft geresulteerd in nieuwe ingangen, een kassencomplex en parkeerfaciliteiten voor bijna 200 auto's en 195 fietsen. Projecten in fase 2 zijn in uitvoering en omvatten een gerenoveerd Pachthof met een nieuw restaurant en een nieuw gebouw voor technische diensten. Vanwege de gestegen bouwkosten zijn de renovatie van het kasteel en verdere updates van het Plantenpaleis uitgesteld tot Fase 3. Fase 3 zal ook de renovatie van de hele onderzoekscampus en de Oranjeriezone omvatten.

Bij de bouw en renovatie van gebouwen wordt sterk de nadruk gelegd op het gebruik van duurzame materialen en het bevorderen van circulariteit. Er worden inspanningen geleverd om het verbruik van zowel grondwater als leidingwater te verminderen. Daarnaast zet de Plantentuin zich in om CO2-neutraal te worden tegen 2050, met een tussentijds doel van 55% minder uitstoot in 2030.

Voor deze grote projecten worden we professioneel ondersteund door het Agentschap Facilitair Bedrijf en het Vlaams Energiebedrijf.

Gerelateerde bedrijfsindicator:

- duurzaamheid
- eigen inkomsten

Other indicators:

- primair energieverbruik
- waterverbruik
- % recycling

Mijlpalen:

- renovatie van de Pachthof-zone met opening van het nieuwe restaurant [2025]

¹ De timing van deze projecten is afhankelijk van politieke beslissingen voor de verdere uitvoering van het masterplan.

- opening eerste parkeerplaats [2025]
- volledige renovatie van de buitengevels van het Plantenpaleis [2026]
- opening tweede fase parking [2026]
- ingebruikname van het nieuwe gebouw voor de Technische Dienst [2026]
- bijgewerkte wegeninfrastructuur en nutsvoorzieningen [2030]
- gerenoveerd kasteel van Bouchout [2028]
- gerenoveerde oranje zone [2029]
- gerenoveerde onderzoekscampus [2031]
- 55% minder CO2-uitstoot [2030]

Acties:

- renoveren van de buitengevels van het Plantenpaleis [2026]
- renoveren van de Pachthof-zone met opening van het nieuwe restaurant [2025]
- bouwen van het nieuwe gebouw voor de Technische Dienst [2025-2026]
- renoveren van wegeninfrastructuur en nutsvoorzieningen [2025-2030]
- renoveren van het kasteel van Bouchout [2027-2028]
- renoveren zone oranjerie [2028-2029]
- finaliseren 1ste fase parking [2025]
- realiseren tweede fase parking [2025-2026]
- renoveren van de onderzoekscampus [2024-2031]
- isoleren van de verwarmingsbatterijen van het Plantenpaleis [2025]
- installeren van een lucht/water-warmtepomp [2023-2026]
- uitvoeren waterbeheersplan 2022-2026 [2022-2026]
- uitschrijven nieuw waterbeheersplan 2027-2030 [2026]
- aanvragen van subsidies voor energie-efficiëntie-maatregelen [recurrent]

Verantwoordelijke personeelsleden: Steven Dessein (coördinatie), Wim Speliers (energie), Christel Dardenne (gebouwen), Ilse Diddens (onderzoekscampus)

VTE: 3,4 NLR
Budget: 2.666 K€ VAK; 3.106 K€ VEK + FFEU: 1.166 K€ VAK; 11.383 K€ VEK
Operationele doelstelling 6.2: Toezicht houden op onze infrastructuur, (correctief) onderhoud uitvoeren en de beveiliging van onze gebouwen waarborgen.
Om de activiteiten van de Plantentuin te ondersteunen, moet de infrastructuur up-to-date worden gehouden. Dit vereist dagelijks onderhoud, reparaties van defecte onderdelen en af en toe meer uitgebreider renovaties om de infrastructuur relevant te houden of om te voldoen aan nieuwe regelgeving op het gebied van welzijn, veiligheid en milieu.
Gerelateerde bedrijfsindicatoren: NA
Andere indicatoren - resultaten tweejaarlijkse personeelsenquête
Acties: - uitvoeren van en/of toezicht houden op dagelijks onderhoud en reparaties aan installaties [recurrent] - uitvoeren van en/of toezicht houden op dagelijks onderhoud en reparaties aan gebouwen [recurrent] - beheren en onderhouden van het machinepark [recurrent] - domein beveiligen [recurrent] - dagelijks reinigen van de gebouwen [recurrent] - gebouwen voorzien van water, verwarming, elektriciteit [recurrent] - verzekeren van de gebouwen [recurrent]
Verantwoordelijke personeelsleden: Erika Schoemaker (coördinatie schoonmaak), Wim Speliers (coördinatie Technische Dienst), Koen Es (coördinatie interne bewakingsdienst)
VTE: 28,25 NL
Budget: 901 K€ VAK; 901 K€ VEK
Operationele doelstelling 6.3: Zorgen voor een effectieve en robuuste ICT-infrastructuur, met prioriteit voor cyberbeveiliging, gegevensbescherming en betrouwbaar beheer van digitale middelen.
Plantentuin Meise wil een performante ICT-infrastructuur uitbouwen en onderhouden om zijn interne werking en wetenschappelijk onderzoek te ondersteunen. Naast de on-site infrastructuur werkt de Plantentuin steeds meer samen met organisaties zoals het Vlaams Supercomputer Centrum (VSC) en maakt het gebruik van clouddiensten. Deze aanpak maakt een grotere efficiëntie en operationele betrouwbaarheid mogelijk door het gebruik van gedeelde infrastructuur.
De internetconnectiviteit voor bezoekers in het hele domein wordt uitgebreid en geïntegreerd als hulpmiddel om de algehele bezoekerservaring te verbeteren. Door

prioriteit te geven aan cyberbeveiliging, gegevensbescherming en betrouwbaar beheer van digitale bronnen, zorgt de Plantentuin ervoor dat zijn ICT-infrastructuur robuust, veilig en future-proof blijft.

Gerelateerde bedrijfsindicatoren: NA
Andere indicatoren: - resultaten tweejaarlijkse personeelsenquête
Acties: - onderhouden en updaten van het computerpark volgens het ICT-plan [recurrent] - netwerkbeveiliging verbeteren door Active Directory en Network Access Control te implementeren [2025] - upgraden en uitbreiden van de netwerkinfrastructuur van de Plantentuin [2025-2027] - onze gegevensbescherming verbeteren via het informatieclassificatieraamwerk van de Vlaamse overheid [2023-2026]
Verantwoordelijke personeelsleden: Ivo De Meeter, Jean Van Onacker, Bozena Bukal
VTE: 2,05 NL + 2 FR
Budget: 415 K€ VAK; 415 K€ VEK
Strategische doelstelling 7: Plantentuin Meise wil een inclusieve, ambitieuze en betrouwbare organisatie zijn, die de samenwerking met een breed spectrum van belanghebbenden bevordert om de prestaties en de kwaliteit van de geleverde prestaties voortdurend te verbeteren.
Plantentuin Meise wil een diverse, inclusieve en vooruitdenkende organisatie zijn die voortdurend de kwaliteit van haar producten verbetert door samenwerking en innovatie. Een gezond financieel beleid, proactieve personeelsplanning en robuuste relaties met belanghebbenden zorgen voor veerkracht en aanpassingsvermogen. Goed risicobeheer is een hoeksteen van de strategie van de Plantentuin en waarborgt de operationele betrouwbaarheid en het behalen van de doelstellingen. Door vertrouwen, transparantie en de ontwikkeling van medewerkers te bevorderen en processen met behulp van technologie te optimaliseren, blijft de Plantentuin zich inzetten voor zijn missie van kwaliteit en integriteit.
Positionering: Algemeen beheer
VTE 2025: 15,6 NL + 0,3 FR
Impact personeelsplan 2025: NA
Indicatief budget 2025: 966 K€ VAK; 966 K€ VEK

Operationele doelstelling 7.1: Een gezond financieel beleid voeren en actief streven naar meer eigen inkomsten.

Een gezond financieel beleid vormt de basis van alle andere activiteiten. Het is belangrijk om voldoende ambitieus te zijn en tegelijkertijd de risico's te minimaliseren. Plantentuin Meise wil zijn eigen inkomsten gestaag verhogen door meer bezoekers aan te trekken, bijkomende extern gefinancierde projecten binnen te halen en zijn expertise beter te valoriseren via consultancyopdrachten. Voor het technisch beheer van de boekhouding werken de dienst budget en PMO (Project Management Office) samen met het Dienstencentrum Boekhouding van de Vlaamse overheid.

Gerelateerde bedrijfsindicatoren: - eigen inkomsten - valorisatie van expertise
Anere indicatoren: - # bezoekers - # extern gefinancierde projecten - # adviesopdrachten

Acties:

- screenen op projectmogelijkheden [recurrent]
- financiële follow-up van projecten, waaronder financiële en personeelsprognoses en strategische planning [recurrent]
- intern controleren van timesheets, aankopen, projectuitgaven, ... [recurrent]
- toezicht houden op het rendement van grotere, intern georganiseerde evenementen [recurrent] - zie ook OD 5.5
- reclame maken voor onze diensten [recurrent]
- bewaken boekhoudprocessen [recurrent]

Verantwoordelijke personeelsleden: Nathalie Verdickt (hoofd boekhouding), Stefaan Pijls (coördinator PMO)
VTE: 2,05 NL + 2 FR
Budget: 10 K€ VAK; 10 K€ VEK

Operationele doelstelling 7.2: Implementeren van een proactief personeelsbeleid met respect voor diversiteit, gendergelijkheid en inclusiviteit.

Diversiteit, gendergelijkheid en inclusiviteit zijn kernwaarden voor Plantentuin Meise en vormen de basis van het personeelsbeleid. De Plantentuin hanteert een strategische en proactieve aanpak om toekomstige uitdagingen aan te pakken in plaats van te wachten met reageren op problemen die zich voordoen. Door middel van een gendergelijkheidsplan worden specifieke doelen gesteld om een evenwichtige verdeling tussen mannen en vrouwen te garanderen. Strategische en toekomstgerichte personeelsplanning is essentieel om te kunnen voldoen aan de snel veranderende behoeften van de organisatie. Flexibele werknemers met een groot aanpassingsvermo-

gen zijn essentieel om deze doelstellingen te bereiken.

Associated business indicators: NA
Other indicators: - resultaten van tweejaarlijkse personeelsenquête - # werknemers - genderevenwicht - demografische vertegenwoordiging
Actions: - opstellen van een strategisch personeelsplan voor 2025-2029 - opstellen van een jaarlijks personeelsplan [recurrent] - selectieacties en -processen koppelen aan de doelstellingen van het inclusie- en diversiteitsbeleid [recurrent]. - instroom, doorstroom en uitstroom van medewerkers beheren [recurrent]

Verantwoordelijke personeelslid: Freek Van Looveren
VTE: 0,5 NL
Budget: 84 K€ VAK; 84 K€ VEK

Operationele doelstelling 7.3: Versterken van het vrijwilligersnetwerk en het organiseren van gemeenschapsvormende initiatieven.

Onze vrijwilligers spelen een essentiële rol in het dagelijks beheer van ons domein en onze operationele activiteiten. Als werkplek voor vrijwilligers biedt de Botanische Plantentuin mogelijkheden voor sociale en professionele integratie, evenals persoonlijke voldoening en empowerment. We moedigen actief een gemeenschapsgevoel aan tussen vrijwilligers onderling en tussen vrijwilligers en betaald personeel.

Associated business indicators: NA
Andere indicatoren: - # vrijwilligers (absoluut en in FTE)
Acties: - bevorderen van vrijwilligerswerk in Plantentuin Meise [recurrent] - de in- en uitstroom van vrijwilligers beheren en het proces zo efficiënt mogelijk maken [recurrent] - automatiseren van de uitbetaling van transportkosten aan vrijwilligers [2025] - organiseren van gemeenschapsevenementen voor de vrijwilligers [recurrent]

Verantwoordelijke personeelslid: Katrien Clarysse
VTE: 1,6 NL
Budget: 65 K€ VAK; 65 K€ VEK

Operationele doelstelling 7.4: Sterke relaties opbouwen met belanghebbenden om de implementatie van de organisatiedoelen te stimuleren.

Plantentuin Meise verwelkomt nieuwe ideeën van zijn belanghebbenden. Stakeholders worden actief betrokken bij de implementatie van de doelstellingen van de organisatie door hun constructieve suggesties waar mogelijk en wenselijk op te nemen en te vertalen naar concrete doelen en acties. We zorgen voor een open en transparante communicatie tijdens dit proces. De wetenschappelijke raad en de raad van bestuur spelen hierin een belangrijke rol.

Gerelateerde bedrijfsindicatoren:

- valorisation of expertise

Andere indicatoren

- # formele samenwerkingen
- resultaten enquête onder belanghebbenden

Acties:

- actief zoeken naar nieuwe samenwerkingen [recurrent]
- bestaande samenwerkingsverbanden formaliseren als ze toegevoegde waarde bieden [recurrent]
- de tevredenheid van onze belanghebbenden peilen [2029]
- samenwerken met wetenschappelijke raad en raad van bestuur

Verantwoordelijke personeelslid: Steven Dessein

VTE: 1,15 NL

Budget: 45 K€ VAK; 45 K€ VEK

Operationele doelstelling 7.5: Vertrouwen, autonomie en vaardigheidsontwikkeling voor medewerkers bevorderen, teamwerk en samenwerking stimuleren om medewerkers te helpen de strategische ambities te realiseren.

Onze medewerkers zijn ons meest waardevolle bezit. Zonder hen zou er geen Plantentuin zijn. We stimuleren een werkomgeving die veerkracht bevordert en een preventieve aanpak hanteert. We stellen vertrouwen in onze medewerkers, moedigen autonome besluitvorming en actie aan en ondersteunen hun professionele en persoonlijke ontwikkeling. We zijn ervan overtuigd dat deze aanpak de kwaliteit van het werk verbetert, wat leidt tot betere organisatorische prestaties en een efficiëntere verwezenlijking van onze strategische doelstellingen.

Gerelateerde bedrijfsindicatoren: NA

Other indicators:

- resultaten van personeelsenquêtes
- # trainingen/workshops/conferenties bijgewoond door werknemers

Acties:

- opzetten van een opleidingsaanbod ter ondersteuning van leiderschapsontwikkeling [recurrent]
- ontwikkelen van een strategisch personeelsontwikkelingsplan [recurrent] met als doel: (1) in kaart brengen van profielen en competenties die op de lange termijn nodig zijn om kerntaken uit te voeren, (2) stellen van toekomstgerichte doelen in lijn met de personeelsplanning, zodat werknemers zich kunnen bijscholen en kunnen overstappen op nieuwe competentieprofielen. en (3) werknemers aanmoedigen om te investeren in persoonlijke ontwikkelingsplannen met de steun van leidinggevend en HR

Verantwoordelijke personeelslid: Freek Van Looveren

VTE: 2,1 NL + 0,1 FR

Budget: 50 K€ VAK; 50 K€ VEK

Operationele doelstelling 7.6: Een cultuur van integriteit en transparantie bevorderen door ethische beginselen in de processen van de Plantentuin te verankeren, ethisch leiderschap te stimuleren en te zorgen voor duidelijke richtlijnen en verantwoordingsplicht op alle organisatorische niveaus.

We streven ernaar een cultuur van integriteit en transparantie te bevorderen door ethische principes in de organisatie te verankeren, waarbij we ons richten op preventie met een duidelijk handboekskader. We geven prioriteit aan het vergroten van het bewustzijn van ethiek onder teams en leiders, het bieden van duidelijke richtlijnen en het bevorderen van verantwoordelijkheid op alle niveaus. Door het stimuleren van een moreel leerproces, inclusief moreel beraad, versterken we ons streven naar integriteit en transparantie terwijl we ons tegelijkertijd aanpassen aan de veranderende behoeften van onze belanghebbenden en maatschappelijke ontwikkelingen.

Gerelateerde bedrijfsindicatoren: NA

Andere indicatoren:

- resultaten van personeelsenquêtes

Acties:

- opstellen van het integriteitsbeleidsplan 2025-2029 [2025]
- oprichten van een integriteitsadviesgroep [2025]
- promoten van de deontologische gids van de Plantentuin [2025; 2027; 2029]
- organiseren van dilemmatrainingen voor nieuwe medewerkers [2025; 2027; 2029].
- integriteitstraining voor leiders [2026; 2029]
- ontwikkelen en bevorderen van specifieke integriteitsrichtlijnen voor vrijwilligers, wetenschappelijke medewerkers en gidsen [2026-2027].
- integriteitsrisico's in kwetsbare rollen aanpakken [2027-2028]
- deelnemen aan vergaderingen/evenementen georganiseerd door VCWI [terugkerend]

Verantwoordelijke personeelslid: Chris Kosolosky

VTE: 0,65 NL + 0,1 FR

Budget: 10 K€ VAK; 10 K€ VEK

Operationele doelstelling 7.7: Optimaliseren van werkprocessen en zorgen voor de nodige informatie en middelen om deze efficiënt en veilig uit te voeren.

Processen en systemen worden voortdurend gecontroleerd, herzien en waar nodig aangepast. Waar mogelijk worden processen geautomatiseerd door het gebruik van technologische hulpmiddelen (hardware en software). Digitalisering en procesautomatisering vereenvoudigen de activiteiten van de organisatie en verbeteren de interactie tussen afdelingen en met externe stakeholders. We zorgen voor goede interne communicatie. We zetten ons in voor de fysieke, mentale en digitale veiligheid van onze werknemers tijdens de uitvoering van hun taken. Daarnaast zorgen we er ook voor dat onze medewerkers beschikken over de nodige werkmiddelen, zoals werkkledij, functionele postdienst, vergoeding voor dienstverplaatsingen,...

Gerelateerde bedrijfsindicatoren: NA

Andere indciatoren:

- resultaten van personeelsenquêtes

Acties:

- analyseren van organisatorische behoeften per afdeling (ICT en andere) en individuele werknemer [recurrent] - zie ook OD 6.3.
- verder automatiseren van processen met betrekking tot het beheer van externe projecten [2025-2026] - zie ook OD 7.1.
- medewerkers trainen in het begrijpen van de verschillende rollen en verantwoordelijkheden in projecten [recurrent]
- acties uit het jaarlijkse preventieplan uitvoeren (veiligheid op de werkplek, gezondheid, psychosociale aspecten, ergonomie, hygiëne op de werkplek, verbetering van de werkplek, interne omgeving) [recurrent]
- implementeren van het informatiebeheerplan in de activiteiten van de Plantentuin [recurrent]
- zorgen voor een goede interne communicatie aan de hand van nieuwsbrieven, procedures, berichten,... [recurrent]
- zorgen voor goede werkomstandigheden met functionele dienstverlening voor alle medewerkers.

Verantwoordelijke personeelsleden: Dieter Van Grimbergen (IDPBW), Stefaan Pijls (PMO), Hilde Vanhoutte (interne communicatie), Chris Kosolosky (informatiebeheer)

VTE: 4,4 NL + 0,1 FR

Budget: 350 K€ VAK; 350 K€ VEK

Operationele doelstelling 7.8: Het evalueren van interne en externe risico's om de operationele betrouwbaarheid van de organisatie te waarborgen.

Om de Plantentuin efficiënt en effectief te beheren, is het essentieel om risico's die het bereiken van onze doelstellingen in gevaar kunnen brengen te identificeren en te analyseren. Plantentuin Meise zet zich in om risico's voortdurend te bewaken en proactief te beheren om de stabiliteit van de organisatie en de succesvolle verwezenlijking van haar doelstellingen te garanderen.

Associated business indicators: NA

Other indicators:

- # risico's en hun score
- beleidsgericht rapport van Audit Vlaanderen
- rapporten van mystery shoppers
- NPS en andere tevredenheidsscores van bezoekers (Google Review, Tripadvisor,...)

Acties:

- beoordelen van risico's op basis van het ondernemingsplan 2025-2029 [2025].
- identificeren en monitoren van prioritaire risico's [recurrent]
- opstellen van een jaarlijks en vijfjarig preventieplan [recurrent]
- monitoren van arbeidsongevallen [recurrent]
- testen van het bedrijfscontinuïteitsplan [recurrent]
- tevredenheid van bezoekers monitoren [recurrent]
- mystery shoppers inzetten [recurrent]

Verantwoordelijke personeelsleden: Steven Dessein (coördinatie), Freek Van Looveren (rapportering risicobehersing), Ilse Versaen (mystery shopper + tevredenheidsenquêtes), Dieter Van Grimbergen (IDPBW)

VTE: 0,65 NL

Budget: 352 K€ VAK; 352 K€ VEK

11.

Businessindicatoren

De strategische en operationele doelstellingen van Plantentuin Meise worden opgevolgd aan de hand van verschillende objectieve bedrijfsindicatoren. Elke bedrijfsindicator bestaat uit een reeks meetbare kerncijfers in dezelfde meeteenheid. De bedrijfsindicatoren zijn grotendeels onafhankelijk van specifieke, tijdgebonden prestaties en behouden daardoor hun objectieve waarde, waardoor ze door de jaren heen perfect vergelijkbaar blijven. Voor elke indicator wordt een vooraf gedefinieerde trend vastgesteld. Indien relevant worden ook mogelijke interne en externe risico's gedefinieerd die de doelwaarde of trend negatief zouden kunnen beïnvloeden.

Naast deze kwantitatieve indicatoren worden, indien nuttig, ook belangrijke mijlpalen vermeld. Deze mijlpalen zijn meestal afhankelijk van een eenmalige investering/inspanning, maar door hun omvang en impact zijn ze essentieel voor het bereiken van bepaalde doelen. De timing van hun realisatie is cruciaal.

Op dit moment heeft Plantentuin Meise zes bedrijfsindicatoren gedefinieerd. Ze blijven ongewijzigd ten opzichte van het vorige ondernemingsplan 2019-2024. Ze worden hieronder opgesomd.

Bedrijfsindicator 1: Wetenschappelijke output

Indicator 1: Som van berekende waarden (hoeveelheid x gewicht). Deze indicator meet in de eerste plaats het wetenschappelijk onderzoek dat wordt uitgevoerd door Plantentuin Meise en de mate waarin dit onderzoek internationaal wordt verspreid. De indicator werd besproken en goedgekeurd door de wetenschappelijke raad en heeft tot doel:

- Het promoten van publicaties in peer-reviewed tijdschriften met impactfactor
- Taxonomische revisie en florawerk valoriseren

Doelstelling: Het voortschrijdend gemiddelde van de afgelopen drie jaar moet ten minste gelijk blijven (uitgaande van een stabiel aantal onderzoekers).

Mijlpaal: Volledig operationele onderzoeksteams

Publicaties	Gewicht
A1	(10 + IF)*
A2-4 (inclusief boek reviews en wetenschappelijke rapporten)	2*
Boek als auteur	20*
Boek als editor	5*
Hoofdstuk in boek	6*
Aantal nieuw beschreven soorten	1**
Aantal gereviseerde soorten	0.5**

* Voor publicaties waarvan de eerste of laatste auteur niet verbonden is aan Plantentuin Meise, wordt het gewicht gehalveerd.

** Voor publicaties waarvan de eerste of laatste

auteur niet verbonden is aan Plantentuin Meise, wordt het gewicht gedeeld door het totale aantal auteurs en vervolgens vermenigvuldigd met het aantal auteurs van Plantentuin Meise.

Bedrijfsindicator 2: Publieksbereik

Indicator 2: Som van alle bezoekersaantallen. Deze indicator is een maatstaf voor het succes waarmee Plantentuin Meise verschillende segmenten van het publiek bereikt.

Doelstelling: 300,000 bezoeker in 2029; 350,000 bezoekers in 2034.

Mijlpalen: Realisatie tweede fase van de parking; tramverbinding tussen Brussel en Willebroek met een halte aan de Plantentuin.

Bedrijfsindicator 3: Gebruik van collecties

Indicator 3: Som van alle getallen. Deze indicator meet voornamelijk de wetenschappelijke diensten die Plantentuin Meise levert. Het is onze taak om onze collecties te ontwikkelen, te bewaren en te ontsluiten en ze toegankelijk te maken voor onze gebruikers.

Doelstelling: Het voortschrijdend gemiddelde van de afgelopen drie jaar stijgt (door verbeterde digitale toegankelijkheid van de collecties).

Mijlpaal: New CMS in place and running

Elementen van de indicator:

Herbarium:

- Aantal fysiek uitgeleende herbariumspecimens
- Aantal virtueel uitgeleende herbariumspecimens
- Aantal virtueel geraadpleegde exemplaren via onze eigen online database
- Aantal virtueel geraadpleegde exemplaren via andere databases

Bibliotheek/Archief/Iconotheek:

- Aantal ter plaatse geraadpleegde items
- Aantal bezoekers en interbibliothecair leenverkeer
- Aantal virtueel geleende publicaties/archieven
- Aantal uitgeleende items voor tentoonstellingen

Levende collecties:

- Aantal geleverde monsters
- Aantal zoekopdrachten in de online database

Bedrijfsindicator 4: Valorisatie van expertise

Indicator 4: Indicator 4: Som van de berekende waarden (aantallen x gewicht). Deze indicator meet de mate waarin de expertise van Plantentuin Meise beschikbaar wordt gemaakt voor socio-economische stakeholders. De indicator omvat zowel economische impact (gericht op commercialisering, bijvoorbeeld door samenwerking met de privésector) als maatschappelijke impact (waar kennisdeling oplossingen biedt voor maatschappelijke vraagstukken). Economische valorisatie wordt ook gemonitord door bedrijfsindicator 6: Inkomsten, en maatschappelijke valorisatie wordt ook gemonitord door bedrijfsindicator 2: Publieksbereik. De valorisatie van collecties wordt gemonitord in bedrijfsindicator 3: Gebruik van collecties.

Doelstelling: Het voortschrijdend gemiddelde van de

afgelopen drie jaar stijgt.

Mijlpalen: Ontwikkeling van een expertisecentrum voor plantenidentificatie, biomonitoring en tracering van grondstoffen.

Elementen van de indicator:

- Aantal doctoraatsstudenten met Plantentuin Meise als (co-)promotor of mentor (gewicht 2 per jaar, met een maximum van 5 jaar)
- Aantal bachelor- en masterstudenten met Plantentuin Meise als (co-)promotor of mentor (gewicht 1 per afgeronde thesis)
- Aantal opgeleide stagiairs (gewicht: stage tot één maand: 0,25, stage van één tot drie maanden: 0,5, stage langer dan drie maanden: 1)
- Aantal onderwijsopdrachten door onderzoekers van Plantentuin Meise aan universiteiten of hogescholen (als docent of co-docent) (gewicht 2)
- Aantal projecten in samenwerking met partners van andere onderzoeksinstellingen of universiteiten (gewichtsberekening: zie hieronder)
- Aantal expertise- of adviesopdrachten (gewicht tot € 1.000: 0,5; tussen € 1.000 en € 10.000: 2; meer dan € 10.000: 5)
- Aantal samenwerkingscontracten met de privésector (tot € 10.000: 2; meer dan € 10.000: 5)
- Aantal samenwerkingscontracten met overheidsinstellingen (tot € 10.000: 2; meer dan € 10.000: 5)

Berekening projectgewicht:

$$\frac{[(\text{botanisch tuinbudget in € k/aantal projectjaren})/5] * 2}{\text{als botanische Plantentuin Meise de belangrijkste promotor is.}}$$

Bijvoorbeeld, een vierjarig project met een budget van € 200.000 voor Plantentuin Meise en Plantentuin Meise

als hoofdpromotor krijgt een jaarlijks gewicht van $(\frac{200.000/4}{5}) * 2 = 20$

Bedrijfsindicator 5: Duurzaamheid

Indicator 5: Totale CO₂-uitstoot (in ton CO₂) van alle installaties van Plantentuin Meise. Deze indicator geeft aan hoe goed Plantentuin Meise in staat is om zijn technische installaties op een duurzame manier om te vormen en een allesomvattende milieuzorg binnen zijn organisatie te implementeren.

Doelstelling: 55% reductie in CO₂-uitstoot tegen 2030; klimaatneutraliteit tegen 2050

Mijlpaal: Volledige implementatie van het energetisch masterplan voor de Plantentuin.

Bedrijfsindicator 6: eigen inkomsten (in € k)

Indicator 6: Som van eigen inkomsten. Deze indicator geeft aan hoe succesvol Plantentuin Meise is in het aanboren van (nieuwe) inkomstenstromen. Hoe hoger de inkomsten uit externe bronnen, hoe beter de Plantentuin in staat is geweest derden te overtuigen gebruik te maken van zijn diensten. Hoe hoger de inkomsten, hoe beter Plantentuin Meise bovendien zijn huidige en toekomstige taken kan vervullen. De investeringsfondsen (‘FFEU’) voor de realisatie van het masterplan van de Plantentuin werden niet opgenomen in de berekening van deze indicator.

Doelstelling: Het voortschrijdend gemiddelde van de afgelopen drie jaar stijgt.

Alle indicatoren hebben zich positief ontwikkeld in de periode van 2019 tot 2024. Meer details worden gegeven in de ex-post evaluatie.

12.

Budgettair beleid

12.1 Verwachte toename van eigen inkomsten

Tijdens de vorige periode stegen onze eigen inkomsten van € 4.425 K naar € 6.990 K, wat een gestage groei weerspiegelt op verschillende belangrijke gebieden. De meest consistente groei werd waargenomen in onze toeristische activiteiten, met 2020 als een afwijking door de impact van de COVID-19 pandemie.

De inkomsten uit de valorisatie van onze wetenschappelijke expertise en extern gefinancierde projecten bleven relatief stabiel. Het jaar 2020 vormde echter een opmerkelijke uitzondering, omdat twee grote klimaatprojecten aan de Plantentuin werden toegekend. Bij deze projecten waren meerdere partners betrokken en slechts een deel van het budget werd toegewezen aan de uitgaven van de Plantentuin. Niettemin werd het volledige projectbudget in eerste instantie overgemaakt aan de Plantentuin voordat het werd verdeeld onder de partners.

Hoewel het algemene beeld wijst op stabiele inkomsten uit projecten, verhuult het fluctuaties in de aard van de projecten en hun financieringsbronnen. Voor wat betreft de financieringsbronnen:

- is het aantal door Vlaanderen gefinancierde projecten gedaald;
- zijn door Europa gefinancierde projecten toegenomen;
- zijn projecten gefinancierd door andere overheidsniveaus of de particuliere sector relatief stabiel gebleven.

Inhoudelijk zijn de Europese projecten overwegend onderzoeks- en beleidsgericht. Vlaamse projecten daarentegen vertonen een grotere diversiteit en omvatten domeinen zoals toerisme, klimaatadaptatie en -mitigatie en energietransitie.

Dit genuanceerde inzicht in de trends in inkomsten maakt duidelijk dat er adaptieve strategieën nodig zijn om de eigen inkomsten van de Plantentuin in stand te houden en te verhogen en tegelijkertijd in te spelen op nieuwe kansen in het verschuivende financieringslandschap.

Uitgedrukt als een deel van de dotatie van de Vlaamse overheid, stegen onze eigen inkomsten van 26% van het totale budget van de Plantentuin (exclusief uitgaven met betrekking tot het masterplan) in 2019 tot 31% in 2024.

Het is onze ambitie om dit percentage te verhogen tot 37% in 2029 zonder bijkomende dotatie en tot 40% met bijkomende dotatie (zie verder).

Vooruitkijkend willen we onze eigen inkomsten verder verhogen (figuur 1). Voor de toeristische component van de Plantentuin is een strategisch pad uitgestippeld tot 2034. Gedurende de periode van dit ondernemingsplan verwachten we een stijging van de inkomsten uit toerisme van 4.022 K € naar 6.023 K € (figuur 2). Deze groei is te danken aan verschillende factoren:

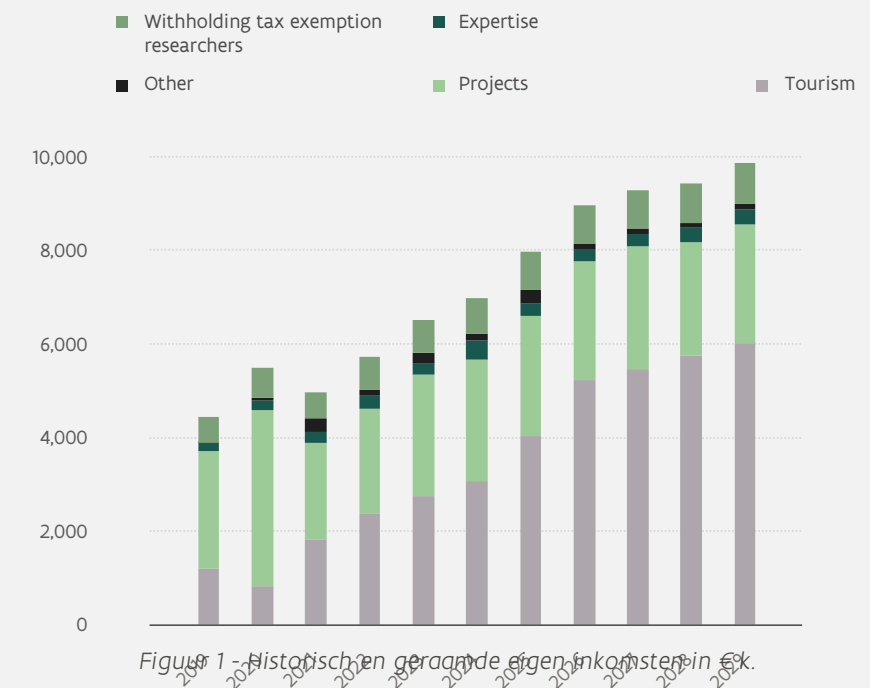
- een stijging van het aantal bezoekers, naar verwachting van 250.000 naar 300.000 per jaar;
- hogere ticketprijzen, als gevolg van nieuwe attrac-

ties en aanpassingen voor inflatie;

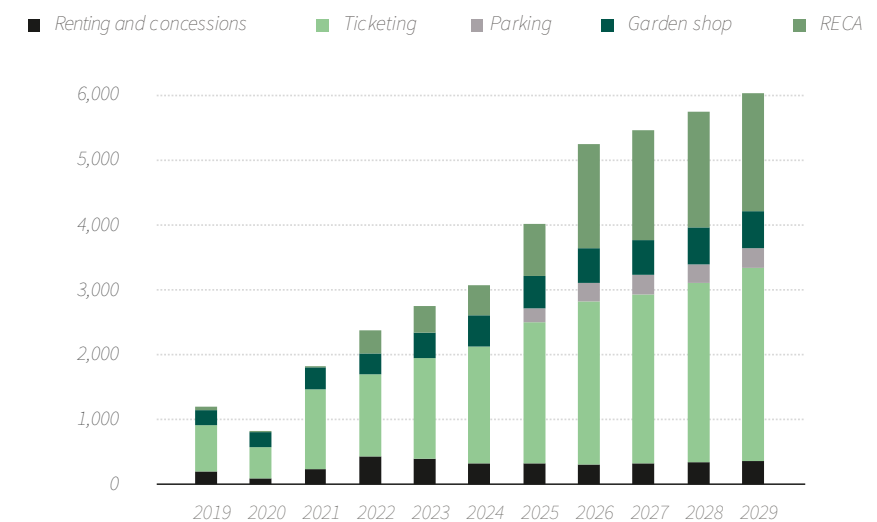
- hogere inkomsten uit het restaurant, dat we in eigen beheer zullen uitbaten, waardoor het rendement wordt gemaximaliseerd.

Deze hogere inkomsten uit toerisme zullen voornamelijk worden gebruikt om extra personeel aan te werven voor publieksactiviteiten en het onderhoud van de thematische tuinen.

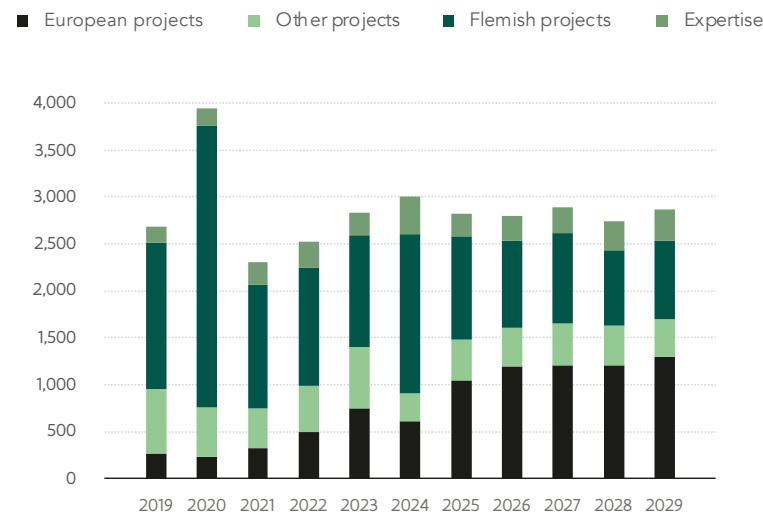
Voor de valorisatie van onze wetenschappelijke expertise (figuur 3) verwachten we een tijdelijke daling van de inkomsten in 2025, gevolgd door een geleidelijke stijging van € 243.000 naar € 323.000 in de daaropvolgende jaren. Dit herstel is grotendeels toe te schrijven aan de

Figuur 1 - Historisch en geraamde eigen inkomsten in €k.

Figuur 2 - Historisch en geraamde inkomsten uit publiekswerking in €k.

Figuur 3 - Historisch en geraamde eigen inkomsten uit externe fondsen en valorisatie expertise zonder extra toelage van de Vlaamse overheid.

introduktie van onze dienst voor het traceren van de herkomst van grondstoffen. Dit initiatief maakt gebruik van geavanceerde technologieën om tegemoet te komen aan de groeiende vraag naar transparantie en traceerbaarheid in toeleveringsketens en positioneert de Plantentuin als belangrijke speler in deze opkomende sector.

Ondertussen wordt verwacht dat de inkomsten uit extern gefinancierde onderzoeksprojecten stabiel zullen blijven op het hoge niveau dat voorzien is voor 2025, op voorwaarde dat de Vlaamse dotatie ongewijzigd blijft. Deze stabiliteit weerspiegelt een stevige basis van lopende onderzoeksactiviteiten en financieringsmogelijkheden die naar verwachting zullen aanhouden in de komende jaren.

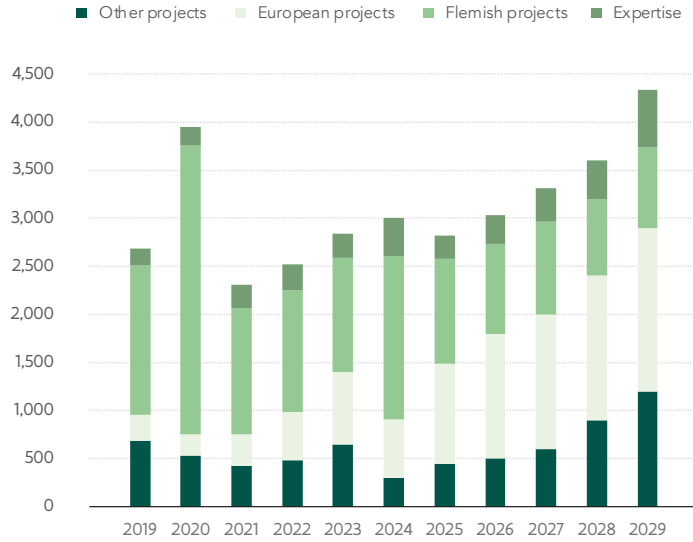
Als de Vlaamse overheid de dotatie met 10% zou verhogen, zijn we ervan overtuigd dat we met deze investering onze inkomsten uit onderzoeksprojecten en expertise-diensten in vijf jaar tijd kunnen verdubbelen (figuur 4). Een dergelijke verhoging zou ons in staat stellen om ons

team van senior onderzoekers uit te breiden, dat tot taak heeft om sterke, dynamische onderzoeksteams op te bouwen. Deze senior onderzoekers spelen een cruciale rol bij het verwerven van externe financiering, waardoor de impact van de initiële investering wordt verdubbeld en de onderzoeksoutput en bijdragen aan wetenschappelijke innovatie van de Plantentuin aanzienlijk worden vergroot. Onze eigen inkomsten zouden dan 40% van het totale budget van de Plantentuin vertegenwoordigen (exclusief uitgaven in verband met het masterplan).

Door onze inkomstenstromen te diversifiëren en te optimaliseren willen we financiële duurzaamheid garanderen en tegelijkertijd onze kerntaken in toerisme, onderzoek en natuurbehoud ondersteunen.

12.2 Kritieke behoeften aanpakken met extra dotatie

In een scenario waarin de Vlaamse overheid een extra dotatie van 10% (ongeveer € 1.500.000) ter beschikking stelt, zou Plantentuin Meise de uitvoering van verschil-

Figuur 3 - Historisch en geraamde eigen inkomsten uit externe fondsen en valorisatie expertise met extra toelage van de Vlaamse overheid.

lende belangrijke doelstellingen uit het ondernemingsplan kunnen versnellen. Elk van deze doelstellingen biedt een aanzienlijk potentieel voor een hoog rendement op investering, zowel in termen van financiële resultaten als van bredere maatschappelijke, wetenschappelijke en milieu-impact. Om deze resultaten te behalen, is echter een stabiele financiering nodig om betrokkenheid en duurzaamheid op de lange termijn te garanderen.

De extra middelen zouden worden gebruikt om de volgende opdrachten te versterken:

Onderzoek naar de Belgische flora

De Belgische flora wordt ernstig bedreigd: meer dan een derde van de soorten is met uitsterven bedreigd. Door pensioneringen en besparingen in de personeelsbudgetten is het aantal wetenschappers dat zich bezighoudt met het bestuderen en opvolgen van de Belgische flora echter gedaald tot een kritiek laag niveau van drie wetenschappers. Dit verhindert ons om adviesaanvragen en beleidskwesties aan te nemen en om basistaken zoals de publicatie van een bijgewerkte flora-atlas uit te voeren.

Het versterken van dit onderzoeksteam is noodzakelijk om:

- Veranderingen in plantendiversiteit en invasieve soorten te monitoren *in situ*: veranderingen in plantenpopulaties en ecosystemen volgen om probleemsoorten te identificeren.
- Het opstellen van rode lijsten te coördineren: Documenteren van bedreigde soorten om prioriteit te geven aan beschermingsinspanningen.
- Beleidsadvies te verstrekken: Actiegerichte aanbevelingen doen om het voortbestaan van soorten te garanderen, zoals toegezegd in het kader van het Verdrag van Montreal.

Door te investeren in dit gebied kan de Plantentuin het natuurlijk erfgoed van België beschermen en voldoen aan de internationale verplichtingen inzake biodiversiteit.

Onderzoek naar nutriënten

Nutriëntenonderzoek is van cruciaal belang voor het begrijpen en verminderen van de milieudruk op de biodiversiteit en ecosystemen in Vlaanderen, vooral gezien de hoge stikstofdepositie door verkeer, landbouw en industrie. De huidige praktijken, zoals stikstofbeoordelingen in functie van het verlenen van vergunningen, tonen aan dat er dringend behoefte is aan uitgebreide studies om de relatieve impact op de doelstellingen voor het behoud van de biodiversiteit te onderzoeken. De Plantentuin bevindt zich in een unieke positie om dergelijk onderzoek te leiden dankzij zijn expertise en infrastructuur.

Door versterken van het nutriëntenonderzoek in Plantentuin Meise kunnen we:

- De dynamiek van stikstof en fosfor begrijpen: onderzoek doen naar de relatieve bijdrage van stikstofdepositie aan de achteruitgang van biodiversiteit in vergelijking met andere stressfactoren zoals habitatversnippering, verdroging en ongepaste beheerpraktijken.
- Matigingsstrategieën ontwikkelen: Onderzoek

doen naar alternatieve methoden, zoals gefaseerd maaien en gecontroleerd verbranden, om de gevolgen van stikstof te verminderen. Gecontroleerd afbranden is bijvoorbeeld veelbelovend als het gaat om het verminderen van stikstof terwijl de bodemmineralen behouden blijven en de plantendiversiteit wordt bevorderd, zoals is aangetoond in voorbereidend onderzoek.

- Behoudspraktijken verbeteren: Technieken evalueren om de hydrologie te herstellen, bodemverdichting te beheren en maaipraktijken te optimaliseren om overbelasting door voedingsstoffen te verminderen en de veerkracht van ecosystemen te vergroten.

Dit onderzoek zou worden uitgevoerd in nauwe samenwerking met gespecialiseerde universiteitslaboratoria en het Instituut voor Landbouw-, Visserij- en Voedingsonderzoek (ILVO). Het combineren van de expertise van de Plantentuin op het gebied van het monitoren van plantendiversiteit, conservatie van zaden en herintroductie van soorten met de erkende laboratoria en proefvelden van het ILVO zou een stevige basis vormen voor het bevorderen van stikstofonderzoek. Deze samenwerking zou kunnen zorgen voor geografisch gerichte financiering voor doctorale en postdoctorale onderzoekers, waardoor de onderzoekscapaciteit wordt uitgebreid en innovatieve oplossingen worden gestimuleerd.

Wilde verwanten van voedingsgewassen

De studie van de diversiteit van genetische hulpbronnen van gewassen, met inbegrip van wilde verwanten, is een veelbelovend en snel ontwikkelend onderzoeksgebied met een aanzienlijk potentieel voor externe financiering en wereldwijde impact. Dankzij nieuwe veredelings- en gentechnieken kunnen we de grote diversiteit van genetische (wilde) bronnen gemakkelijker aanboren om onze gewassen resistent te maken tegen ongunstige klimaatomstandigheden, plagen en ziekten, en tegelijkertijd het gehalte aan voedingsstoffen en de productiviteit verbeteren. Het domesticeren van nog niet bestudeerde soorten kan zelfs leiden tot geheel nieuwe gewassen die aangepast zijn aan het groeien onder ongunstige omstandigheden. Het behoud en de kennis van (wilde) genetische rijkdommen van gewassen is daarom van cruciaal belang om veredelaars en boeren de nodige instrumenten te verschaffen om onze voedselsystemen te verbeteren en veilig te stellen en om de bestaansmiddelen in tropische landen te verbeteren. In de afgelopen

tien jaar is Plantentuin Meise erin geslaagd om zich te vestigen als expertisecentrum voor onderzoek naar koffie en bananen en om met een beperkt aantal onderzoekers met succes projectfinanciering aan te vragen.

Versterking van het team op dit gebied zou:

- De zichtbaarheid en reputatie van Vlaanderen verbeteren door een brug te slaan tussen het behoud van biodiversiteit en landbouwinnovatie.
- Bijdragen aan het voldoen aan internationale verplichtingen zoals de Duurzame Ontwikkelingsdoelen, klimaatovereenkomsten en het Verdrag inzake Biologische Diversiteit.
- Vlaanderen in een belangrijke positie plaatsen om bij te dragen tot het overwinnen van wereldwijde uitdagingen zoals duurzame koffieproductie, de eiwittransitie en het overwinnen van bedreigingen voor de bananenproductie.
- De uitgebreide collecties van Plantentuin Meise verder valoriseren.

Deze investering zou de Plantentuin positioneren als leider op dit cruciale gebied en bijdragen aan wereldwijde voedselzekerheid en duurzaamheid. Het zou de Plantentuin helpen internationale samenwerkingsverbanden aan te gaan en meer extern gefinancierde onderzoeksprojecten aan te trekken.

Technologieoverdracht en op de natuur gebaseerde oplossingen

Onderzoekers van Plantentuin Meise worden beschouwd als experts van wereldklasse op het gebied van plantenidentificatie en -conservatie en in het begrijpen van de rol van planten, schimmels en algen in ons dagelijks leven. Deze organismen vormen een essentieel onderdeel van de op de natuur gebaseerde oplossingen om een aantal van de uitdagingen waar we vandaag de dag voor staan het hoofd te bieden. In de afgelopen tien jaar hebben onderzoekers van de Plantentuin deze expertise ingezet om de waterkwaliteit te beoordelen op basis van diatomeeën, om huisschimmel te identificeren en om plantensoorten te identificeren voor de douane, het antigifcentrum en andere instanties. Onze datawetenschappers gebruiken biodiversiteitsinformatica om uitgebreide biodiversiteitsgegevens om te zetten in nuttige hulpmiddelen en diensten voor beleidsmakers om veranderingen in biodiversiteit aan te pakken en geïnformeerde beslissingen te nemen. Andere mogelijkheden om onze expertise te valoriseren en aan maatschappelijke behoeften te voldoen, zoals het traceren van plantaardige grondstoffen en het leveren van bronzaden voor zaadmengsels, worden momenteel onderzocht. Door verder te investeren in het valoriseren van onze expertise en deze te vertalen naar innovatieve oplossingen, onderschrijven we de innovatieambities van Vlaanderen.

Door de mogelijkheden voor technologieoverdracht te versterken, zou de Plantentuin:

- Essentiële gegevens leveren om industrieën te ondersteunen bij het voldoen aan wettelijke vereisten.
- De rol van Vlaanderen als leider in duurzame ontwikkeling en milieuverantwoordelijkheid versterken.
- De expertisediensten verder professionaliseren,

wat resulteert in een aanzienlijk rendement op de investering.

Dit zou de relevantie van de Plantentuin voor industrie en beleidsvorming vergroten en ervoor zorgen dat de Plantentuin bijdraagt aan praktische en impactvolle oplossingen

Internationale promotie

Plantentuin Meise heeft een enorm potentieel om een van de meest prominente toeristische bestemmingen van België te worden. De nabijheid van Brussel en de afstemming op de toeristische strategie van Vlaanderen bieden een unieke kans om internationale bezoekers aan te trekken.

Door langdurige verwaarlozing in het verleden is de Plantentuin echter nog niet bekend bij buitenlandse toeristen. Meer promotie zou:

- De collecties en faciliteiten van wereldklasse van de Plantentuin onder de aandacht brengen.
- De Plantentuin positioneren als een must-visit bestemming voor natuur- en cultuurtoerisme.
- Het internationale profiel van Vlaanderen als hub voor botanische en biodiversiteitsgerelateerde attracties versterken.

Investeren in internationale promotie zou het potentieel van de Plantentuin als toeristische hotspot ontsluiten en een aanzienlijke bijdrage leveren aan de regionale economie en culturele identiteit.

Conclusie

Een bijkomende dotatie van de Vlaamse overheid zou Plantentuin Meise in staat stellen om deze strategische domeinen te versterken en zo zijn rol als leider in biodiversiteitsonderzoek, innovatie en publiek engagement te verzekeren. Door te voorzien in kritieke personeelsbehoeften, innovatief onderzoek aan te moedigen en de internationale zichtbaarheid te vergroten, kan de Plantentuin bijdragen aan de economische, wetenschappelijke en milieudoelstellingen van Vlaanderen en tegelijk zijn unieke natuurlijke erfgoed bewaren en promoten. We zijn ervan overtuigd dat elke euro extra dotatie gematched kan worden door meer eigen inkomsten.

12.3 Budget 2025

Voor 2025 werd bij BO een budget voorzien van 27.545 K € (VEK), samengesteld uit 5.735 K € eigen inkomsten, 15.513 K € dotatie en 6.297 FFEU K € middelen voor de uitvoering van de 2de fase van het masterplan. De raming van de eigen inkomsten werd bij het opstellen van dit ondernemingsplan bijgesteld tot 7.662 K € . Hierbij komt nog 100 K € vereffeningskrediet voor het project Waterlandschap 2.0. Bij BA zal nog 5.086 K € extra VEK aangevraagd worden voor de vereffening van reeds vastgelegde werken van het masterplan (intering op de overgedragen saldo). Dit brengt het totale budget op 24.341 K € VAK en 34.65 K € VEK. 15.551 K € (VAK en VEK) zal voorzien worden voor de lonen (zie personeelsplan). 1.166 K € VAK en 11.383 K € VEK wordt voorzien voor de uitvoering van het masterplan. De andere middelen worden ingezet zoals beschreven in het voorliggend ondernemingsplan.

Personeelsbeleid

Er is een apart personeelsplan en HR-plan uitgewerkt om de ambities van het ondernemingsplan 2025-2029 te realiseren. Hier belichten we alleen de belangrijkste punten en de gebruikte procedures.

13.1 Zorgen voor voldoende personeel voor de verschillende doelstellingen

Van 2014 tot 2024 kreeg Plantentuin Meise te maken met een daling van 15% van zijn personeelstoelage als onderdeel van een breder initiatief van vorige Vlaamse regeringen om overheidsdiensten te stroomlijnen. Deze verlaging staat in contrast met wetenschappelijke instellingen buiten de Vlaamse overheid, die vaak werken met vijfjarige contracten en een stijging van hun toelagen kenden. Ondanks deze uitdaging heeft Plantentuin Meise de verminderde overheidstoelage met succes gecompenseerd door zijn eigen inkomsten aanzienlijk te verhogen.

Figuur 5 - Evolutie van het aantal personeelsleden in Plantentuin Meise per financieringsbron. De grafiek toont een duidelijke daling van het aantal personeelsleden gefinancierd door de Vlaamse gemeenschap, die gecompenseerd wordt door een stijging van het aantal personeelsleden gefinancierd door de eigen inkomsten.

Dankzij de toename van eigen inkomsten heeft de Plantentuin zijn personeelsbestand de afgelopen jaren kunnen uitbreiden (zie figuur 5). Personeel dat wordt gefinancierd uit eigen inkomsten wordt echter in hoofdzaak ingezet op specifieke projecten of de toeristische activiteiten van de Plantentuin. Deze toewijzing heeft geleid tot een tekort aan personeel dat beschikbaar is om sommige strategische doelstellingen van de Plantentuin te ondersteunen.

Zoals geïllustreerd in figuren 6 en 7 en tabellen 1 en 2, is er een aanzienlijke toename van het personeel bij het departement publiekswerking en, meer recent, bij de ondersteunende diensten. Deze groei houdt rechtstreeks verband met het stijgende aantal bezoekers, waardoor extra educatoren, winkelpersoneel, schoonmaakpersoneel en andere ondersteunende functies moesten worden aangenomen. Daarnaast heeft de toename van door de EU gefinancierde projecten geleid tot de oprichting van een Program Management Office (PMO) om te zorgen voor effectieve coördinatie en administratie van deze complexe projecten met meerdere partners. PMO speelt een cruciale rol in het beheer van projectresultaten, ti-

jdlijnen en budgetten, in lijn met de strategische doelstellingen van de Plantentuin.

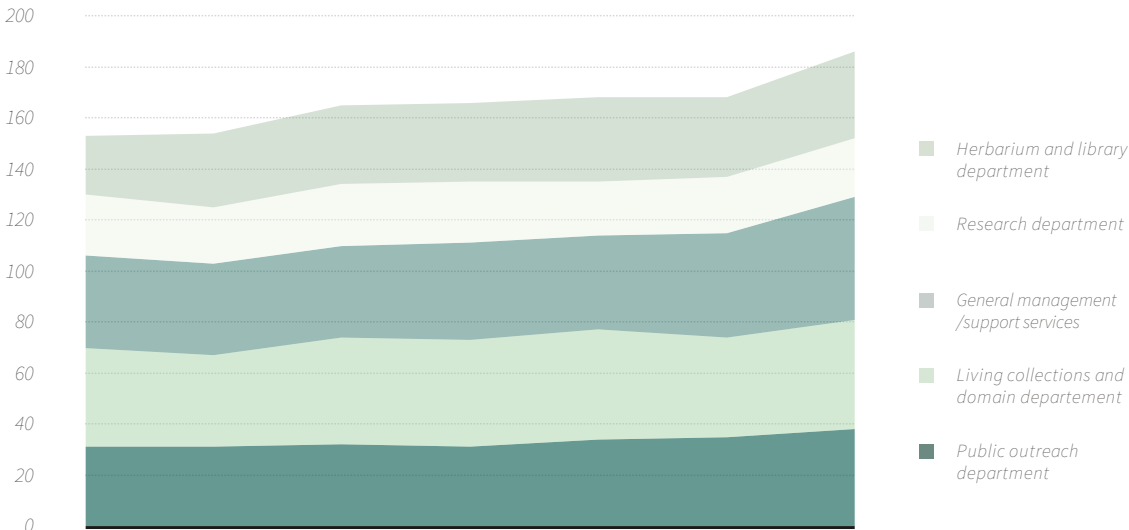
Het departement Herbarium en Bibliotheek kende ook een duidelijke personeelsuitbreiding, voornamelijk door de uitbreiding van het bioinformaticateam. Europese projecten en het DiSSCo Flanders initiatief waren de belangrijkste drijfveren achter deze groei.

Het departement Onderzoek daarentegen hield haar personeelsbestand op hetzelfde niveau, voornamelijk dankzij externe financiering. Deze afhankelijkheid van projectgebaseerde financiering beperkt echter het aantal personeelsleden met een lange termijn onderzoeksperspectief binnen de Plantentuin, wat uitdagingen creëert voor de ondersteuning van de strategische doelstellingen en het garanderen van de wetenschappelijke impact op lange termijn.

Deze kritieke onevenwichtigheid in de personeelsbezetting en de gevolgen daarvan voor het vermogen van de Plantentuin om zijn doelstellingen te bereiken, worden nader beschreven in het budgettaire hoofdstuk van dit ondernemingsplan.

Tabel 1 - Veranderingen in het aantal personeelsleden (headcount) over de departementen van 1/1/2019 tot 1/1/2025.

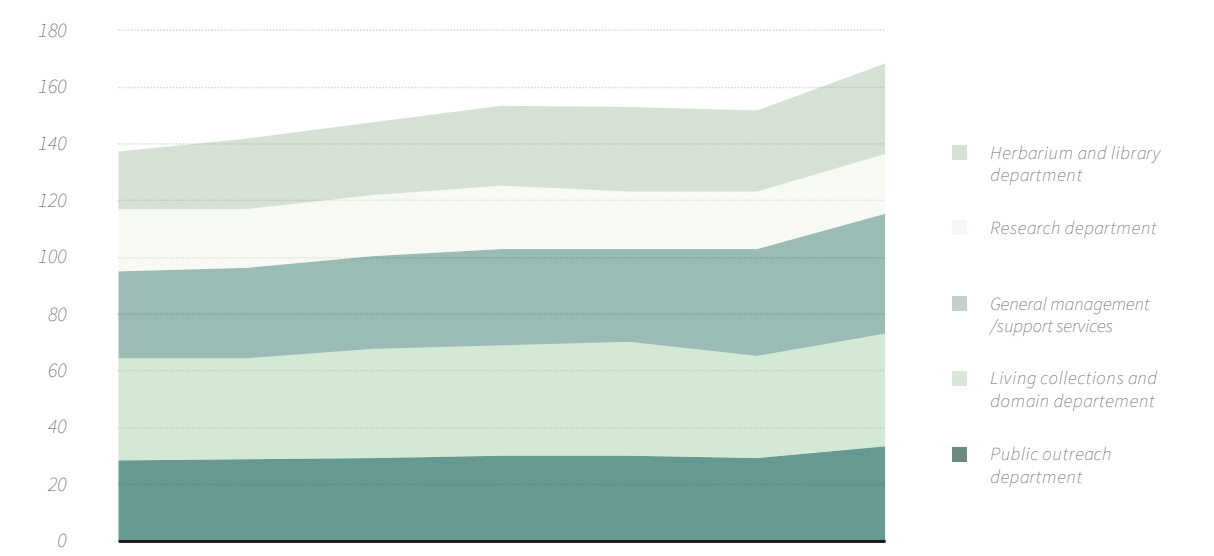
	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Public outreach department	31	31	32	31	34	35	38
Living collections and domain departement	39	36	42	42	43	39	43
General management/support services	36	36	36	38	37	41	48
Research department	24	22	24	24	21	22	23
Herbarium and library department	23	29	31	31	33	31	34
Total staff	153	154	165	166	168	168	186
Number of staff on allowance Flemish government	115	109	114	111	106	105	105
% of staff on allowance Flemish government	75%	71%	69%	67%	63%	63%	56%

Figuur 6 - Evolutie van het Vlaamse personeelsbestand van Plantentuin Meise over de departementen heen van 1/1/2019 tot 1/1/2025. Cijfers geven het aantal personen aan (headcount).

Tabel 2 - Veranderingen in het aantal voltijdequivalenten over de departementen van 1/1/2019 tot 1/1/2025.

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Public outreach department	28.5	29.1	29.5	30.1	30.2	29.4	33.6
Living collections and domain departement	36.1	35.4	38.4	39.1	40.1	36.1	39.4
General management/support services	30.5	21.7	32.5	33.7	32.8	37.6	42.4
Research department	22	21	21.6	22.4	20.3	20	21
Herbarium and library department	20	24.7	25.7	28.1	29.8	28.8	32.1
Total FTE	137.1	141.9	147.7	153.4	153.2	151.9	168.5

Figuur 7 - Evolutie van het Vlaamse personeel van Plantentuin Meise over de departementen heen van 1/1/2019 tot 1/1/2025. Cijfers geven de voltijdse equivalenten aan.

Om ervoor te zorgen dat het Ondernemingsplan 2025-2029 succesvol wordt uitgevoerd, hanteert Plantentuin Meise een tweeledige aanpak voor personeelsbeheer:

- Gericht gebruik van extra toelage:** Elke verhoging van de overheidstoelage zal strategisch worden toegewezen om de kritieke personeelsmassa te versterken die nodig is voor de strategische en operationele doelstellingen van de Plantentuin. Deze aanpak zorgt ervoor dat de kernactiviteiten, waaronder onderzoek, plantenconservatie en educatie, over voldoende middelen en personeel beschikken om de doelen te bereiken die in het ondernemingsplan zijn uiteengezet.
- Meer eigen inkomsten benutten:** De verwachte groei van de eigen inkomsten zal van groot belang zijn om de personeelsnoden te ondervangen. Met deze extra inkomsten kan personeel worden aangenomen dat essentieel is voor het bereiken van de doelstellingen van de Plantentuin, met name op gebieden die aansluiten bij de strategische prioriteiten.

Om flexibiliteit en aanpassingsvermogen in de personeelsbezetting te behouden, zal Plantentuin Meise een gestructureerd en proactief proces voor personeelsbeheer implementeren:

- Eerste inventarisatie van personeelsbehoeften:** In het eerste jaar van de uitvoering van het ondernemingsplan 2025-2029 zullen alle personeelsbehoeften in kaart worden gebracht. Deze inventarisatie zal hiaten en prioriteiten identificeren op basis van de nieuwe strategische doelstellingen.
- Jaarlijkse herziening van prioriteiten:** Elk jaar worden de personeelsprioriteiten opnieuw beoordeeld in het licht van de werkelijke inkomsten, beleidswijzigingen en veranderende organisatorische behoeften. Dit dynamische proces zal de Plantentuin in staat stellen om zich aan te passen aan nieuwe uitdagingen en kansen, waardoor een optimale toewijzing van middelen wordt gegarandeerd.
- Advies van de wetenschappelijke raad:** Voor alle wetenschappelijke profielen wordt het advies van

de wetenschappelijke raad ingewonnen om de afstemming op lange termijn met de door de raad vastgestelde prioriteiten te waarborgen.

De personeelsstrategie van de Plantentuin is afgestemd op de overkoepelende doelstellingen van het ondernemingsplan:

- Evenwicht tussen kernpersoneel en projectspecifiek personeel:** Hoewel projectspecifieke functies die worden gefinancierd door geoormerkte inkomsten van vitaal belang zijn, zullen er inspanningen worden geleverd om een evenwichtig personeelsbestand te behouden dat tegemoetkomt aan de strategische behoeften op lange termijn.
- Flexibele toewijzing van middelen:** Door regelmatig de personeelsbehoeften te evalueren en waar nodig middelen te herschikken, zal de Plantentuin ervoor zorgen dat alle strategische en operationele gebieden adequaat worden ondersteund.
- Samenwerking bevorderen:** Teamwerk tussen afdelingen zal worden aangemoedigd om de efficiëntie te maximaliseren en innovatie te bevorderen.

Personeel van de Franse gemeenschap speelt ook een belangrijke rol in de werking van de Plantentuin. Het is essentieel dat de samenwerkingsovereenkomst tussen de gemeenschappen wordt nageleefd. Met name wanneer technisch personeel van de Franse gemeenschap met pensioen gaat, moet het resulterende budget worden toegewezen aan de aanwerving van extra wetenschappelijke profielen. Deze aanpak garandeert dat de Plantentuin zijn wetenschappelijke capaciteit blijft versterken en tegelijkertijd operationeel efficiënt blijft.

Door een proactief personeelsbeleid wil Plantentuin Meise een veerkrachtig personeelsbestand met voldoende middelen creëren dat in staat is om de ambitieuze doelstellingen van het ondernemingsplan 2025-2029 uit te voeren. Deze strategie pakt niet alleen de directe uitdagingen aan, maar positioneert de Plantentuin ook voor duurzame groei en succes in de komende jaren.

Door overheidssteun in evenwicht te brengen met eigen inkomsten en flexibiliteit in het personeelsbestand te behouden, zorgt Plantentuin Meise ervoor dat het personeelsbestand een hoeksteen van de missie blijft.

not only addresses immediate challenges but also positions the Garden for sustainable growth and success in the years to come.

By balancing government support with self-generated revenues and maintaining flexibility in staffing, Meise Botanic Garden ensures that its workforce remains a cornerstone of its mission.

13.2 Eerlijke en toekomstgerichte beloning

In Plantentuin Meise hebben de werknemers momenteel verschillende statuten. Hoewel het nieuwe personeelsstatuut van de Vlaamse overheid een meer geharmoniseerd kader biedt, blijven er historische verschillen bestaan. Om dit aan te pakken, wil de Plantentuin gebruikmaken van de mogelijkheden die het nieuwe systeem biedt om ervoor te zorgen dat op termijn alle werknemers fair worden vergoed in overeenstemming met hun taken en verantwoordelijkheden.

Aan evaluatie gekoppelde salarisaanpassingen – Sinds de invoering van het bijgewerkte personeelsstatuut op 1 juni 2024 heeft de evaluatiecyclus een bijkomend doel gekregen. Werknemers die kiezen voor het salarissysteem op basis van evaluatie krijgen niet alleen een algemene prestatiebeoordeling, maar ook een salarisbeoordeling. Evaluatoren doen aanbevelingen aan het directiecomité over de salarisevolutie, die tot drie resultaten kunnen leiden:

- Onder verwachting presteren: Het salaris blijft ongewijzigd en de werknemer blijft in dezelfde salarisschaal.
- Voldoen aan de verwachtingen: Het salaris stijgt met één trap.
- De verwachtingen overtreffen: Uitzonderlijke prestaties resulteren in een salarisverhoging van twee trappen.

Het directiecomité neemt een gemotiveerde beslissing over de salarisevolutie. Deze beslissingen zijn gebaseerd op een waarderingskader dat voor de organisatie zal worden ontwikkeld. Plantentuin Meise gebruikt momenteel een tijdelijk kader voor de evaluatiejaren 2024 en 2025, terwijl er gewerkt wordt aan een definitief kader voor 2026 en daarna.

Toelage tijdelijke functieverzwaring – Een tijdelijke functieverzwaring is een maandelijkse toeslag die wordt toegekend aan werknemers die tijdelijk extra of zwaardere taken op zich nemen, waardoor hun functie zwaarder wordt. De verzwaarde functie wordt gewogen door ze te vergelijken met een basisfunctie. De verzwaarde functie komt dan terecht in een hogere functieklassse, waaraan minimum en maximum salarisgrenzen zijn gekoppeld. Dit proces identificeert een functieklassse, waarbij elke klasse gekoppeld is aan minimum- en maximumsalarisgrenzen.

Tijdelijke functieverzwaringen kunnen worden toegekend aan werknemers die meer verantwoordelijkheid op zich nemen, een extra project leiden of extra taken op zich nemen. Ze kunnen ook nieuw aangestelde of interim leidinggevenden belonen voor hun toegenomen inspanningen en verantwoordelijkheden. Dit instrument wordt actief gebruikt in Plantentuin Meise. Op voorstel van een van zijn leden, in overleg met HR, kan het directiecomité aanbevelen om een werknemer een tijdelijke functieverzwaring toe te kennen.

Prestatiebonussen – De prestatiebonus is een middel om werknemers te belonen die de verwachtingen in hun werkplan overtreffen. Deze extra beloning erkent uitzonderlijke bijdragen en prestaties. Naast de prestatiebonus voor niet-leidinggevend personeel is er een managementbonus voor het middenkader en het hoger kader. De managementbonus voor het middenkader wordt toegekend door de lijnmanager en voor het hoger kader door de Vlaamse Overheid.

Plantentuin Meise streeft naar een transparant en eerlijk beloningssysteem dat de bijdragen en verantwoordelijkheden van alle medewerkers erkent. In de komende jaren zal de Plantentuin evalueren hoe de evaluatiegebonden salarisaanpassingen, tijdelijke functieverzwaringen en prestatiebonussen kunnen worden gebruikt om ervoor te zorgen dat inspanningen en uitzonderlijke

prestaties worden erkend en beloond. Deze maatregelen dragen bij aan een gemotiveerd en betrokken personeelsbestand, dat klaar is om de uitdagingen van de toekomst aan te gaan.

13.3 Levenslang leren

Training en ontwikkeling zijn onmiskenbaar noodzakelijk voor elke organisatie die klaar wil zijn voor de toekomst. Aangezien werknemers de meest waardevolle troef voor de Plantentuin zijn, is het voortdurend verbeteren van hun competenties een voortdurende verantwoordelijkheid. Een leven lang leren gaat verder dan alleen het aanbieden van trainingssessies, het gaat om een alomvattende benadering van individuele en teamontwikkeling.

Individuele en teamgerichte training – Competentiegerichte training is ideaal voor het aanpakken van specifieke individuele ontwikkelingsbehoeften. Voor uitdagingen die meer gericht zijn op teamwork of samenwerking, blijken begeleiding en teamcoaching effectiever te zijn. Door middel van ontwikkelingsgesprekken, zoals die worden gevoerd in het kader van de PLOEG-cyclus (Plannen, Leiding geven, Opvolgen, Evalueren en Gewaardeerd worden, kunnen medewerkers hun interesse in training of ontwikkelingsmogelijkheden kenbaar maken. HR kan advies geven over geschikte trainingsprogramma's die zijn afgestemd op deze behoeften.

Voor meer persoonlijke zaken, zoals individuele of teamcoaching, kunnen zowel werknemers als leidinggevenden HR raadplegen. Samen wordt dan bepaald wat de beste training of begeleiding is om aan hun behoeften te voldoen.

Toegankelijke leermogelijkheden – Alle werknemers hebben de mogelijkheid om deel te nemen aan trainingsprogramma's die worden aangeboden door het Agentschap Overheidspersoneel. Elk departement krijgt een opleidingsbudget dat kan worden gebruikt om deze programma's te financieren. Werknemers van zowel de Vlaamse overheid als de Franstalige gemeenschap komen in aanmerking om deel te nemen aan dit aanbod. Daarnaast wordt deelname aan nationale en internationale conferenties, expedities en stages bij andere organisaties sterk aangemoedigd, omdat dit de samenwerking bevordert en de perspectieven verbreedt.

Ondersteuning van groei en mobiliteit – Er worden concrete initiatieven genomen om werknemers kansen te bieden om door te groeien naar nieuwe functies en hun inzetbaarheid te vergroten. Zo kunnen coachingstrajecten worden opgezet op verzoek van de leidinggevende of op initiatief van de werknemer (bijvoorbeeld om uitdagingen in verband met langdurig ziekteverzuim aan te pakken).

Leiderschapsontwikkeling – De Plantentuin zet zich in om de leiderschapsvaardigheden van zijn leidinggevenden te verbeteren. Daartoe worden de nodige trainingssessies georganiseerd en kan ook coaching of begeleiding worden voorzien indien nodig.

Door een cultuur van levenslang leren te stimuleren, legt de Plantentuin niet alleen de nadruk op individuele ontwikkeling, maar ook op het ontwikkelen van sterke teams en uitmuntend leiderschap, waardoor een veerkrachtig en flexibel personeelsbestand voor de toekomst wordt gegarandeerd.

14.

Interne werking en aansturing

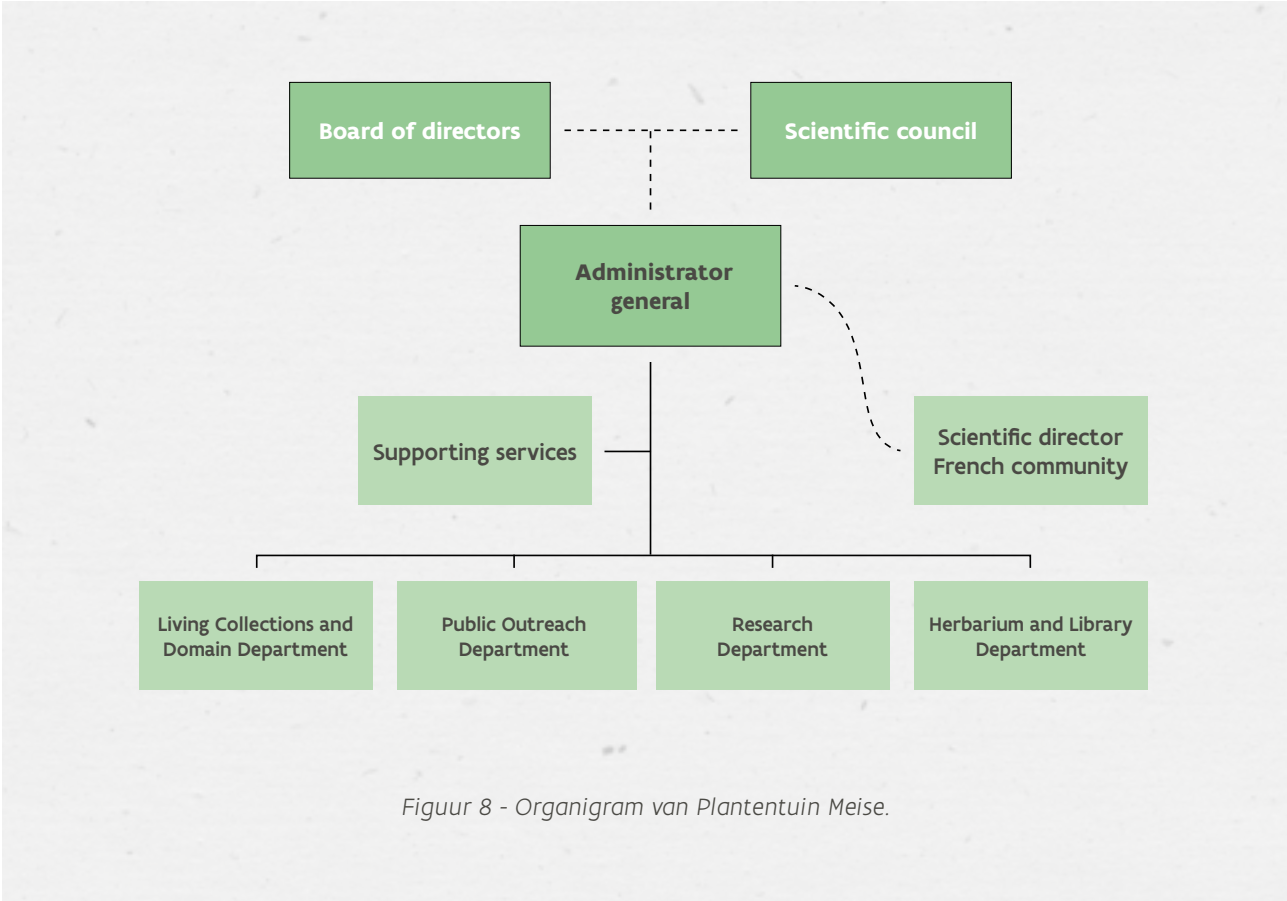
14.1 Interne werking

Het samenwerkingsakkoord tussen de gemeenschappen van 17 mei 2013 voorziet in een unieke samenwerking tussen verschillende overheden bij de exploitatie van Plantentuin Meise. Het wetenschappelijk patrimonium dat op het moment van de overdracht (1 januari 2014) in het bezit was van de Plantentuin blijft federaal eigendom, maar wordt in bruikleen gegeven aan de Vlaamse gemeenschap. Nieuwe collecties kunnen federaal of Vlaams zijn, afhankelijk van de herkomst van de collecties en de wensen van potentiële schenkers. De federale overheid ziet toe op het goed beheer van haar erfgoed via de algemeen directeurs van de twee federale wetenschappelijke instellingen van de 'pool natuur', namelijk het Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen en het Koninklijk Museum voor Midden-Afrika. De Vlaamse gemeenschap is eigenaar en beheerder van het domein en alle bijhorende gebouwen. De personeelsleden van de Franse taalrol werden overgedragen aan de Franse gemeenschap, maar blijven tewerkgesteld op de site van de Plantentuin. Er wordt een onderscheid gemaakt tussen wetenschappelijk personeel (niveau B, A of SW) en niet-wetenschappelijk personeel (niveau C en D). Voor de laatstgenoemden geldt een uitdoofscenario. De aldus vrijgekomen middelen moeten door de Franse gemeenschap worden gebruikt om extra wetenschappelijk personeel in de Plantentuin aan te werven.

Meer details over de interne werking van de Plantentuin zijn te vinden in de ex-post evaluatie. Voor de

periode 2025-2029 worden geen grote veranderingen in de interne werking van de Plantentuin verwacht. De samenwerking met de Franse Gemeenschap moet worden gestroomlijnd om de vervanging van gepensioneerde technische profielen door wetenschappelijke profielen aan te pakken, zoals uiteengezet in het samenwerkingsakkoord.

14.2 Aansturing

Vanaf 1 januari 2024 zijn het beleidsdomein Economie, Wetenschap en Innovatie, het beleidsdomein Werk en Sociale Economie en het beleidsdomein Landbouw en Visserij samengevoegd tot één nieuw beleidsdomein: Werk, Economie, Wetenschap, Innovatie, Landbouw en Sociale Economie (WEWILS).

Voortbouwend op deze overgang fuseerde het Departement Economie, Wetenschap en Innovatie (EWI) op 1 januari 2025 met het Departement Werk en Sociale Economie (WSE) tot het Departement Werk, Economie, Wetenschap, Innovatie en Sociale Economie (WEWIS).

De nieuwe afdelingsstructuur zal naar verwachting geen significante invloed hebben op het functioneren van de Plantentuin. Verwacht wordt dat de administratie van WEWIS de activiteiten van de Plantentuin zal blijven ondersteunen met een relatief hands-off benadering. Op de uitvoering van het masterplan van de Plantentuin zal echter nauwlettender toezicht worden gehouden, met zes stuurgroepvergaderingen per jaar die door een vertegenwoordiger van WEWIS worden bijgewoond.

Daarnaast neemt de Plantentuin deel aan de maandelijkse vergaderingen van het managementcomité waarin alle organisaties van het WEWILS-beleidsdomein bijeenkomen. Deze bijeenkomsten bieden een platform voor informatie-uitwisseling, beleidscoördinatie en het

bespreken van aanwervings- en personeelszaken op hoog niveau.

De opname van het Agentschap voor Landbouw, Visserij en Voeding in WEWILS - een organisatie waarmee de Plantentuin al samenwerkt - zou mogelijkheden kunnen creëren voor nauwere en meer geïntegreerde samenwerking in de toekomst.

Na de verkiezingen van juni 2024 werd een nieuwe Vlaamse regering gevormd. Plantentuin Meise valt nu onder de verantwoordelijkheid van minister-president Diependaele. De eerste contacten met de minister en zijn kabinet zijn positief en de Plantentuin is optimistisch over de samenwerking.

Het Franstalige personeel dat werkzaam is op de site van Plantentuin Meise valt administratief onder een afdeling van de Fédération Wallonie-Bruxelles, direction du Jardin botanique de Meise genoemd. Deze structuur maakt deel uit van de Service général de l'enseignement supérieur et de la recherche binnen de Administration générale de l'Enseignement van de Franse gemeenschap, die ook verantwoordelijk is voor de Franstalige universiteiten. Deze functie stimuleert en vergemakkelijkt een nauwe samenwerking met de Plantentuin.

Samenstelling raad van bestuur

- vijf leden benoemd door de Vlaamse regering
- twee leden benoemd door de wetenschappelijke raad
- twee leden benoemd door de regering van de Franse gemeenschap
- twee regeringscommissarissen met adviserende stem

Samenstelling wetenschappelijke raad:

- vier vertegenwoordigers benoemd door universiteiten uit de Vlaamse gemeenschap
- vier vertegenwoordigers benoemd door universiteiten uit de Franse gemeenschap
- twee medewerkers van botanische Plantentuin Meise
- twee personeelsleden van de Franse gemeenschap die werkzaam zijn op het terrein van Plantentuin Meise
- maximaal vier internationale deskundigen

15. Bijlagen

- 15.1 Ex-post evaluation 2019-2024
- 15.2 Living collections strategy 2025-2034
- 15.3 Science collections strategy 2025-2034
- 15.4 Science strategy 2025-2034
- 15.5 Public outreach strategy 2025-2034
- 15.6 HR plan 2025-2029
- 15.7 Integriteitsplan 2025-2029
- 15.8 Gendergelijkheidsplan 2025-2029
- 15.9 Personeelsplan 2025-2029
- 15.10 Communicatieplan 2025-2029
- 15.11 Facility plan 2025-2029
- 15.12 ICT plan 2025-2029

Colofon

Documentgeschiedenis:

31/01/2025: Engelse versie als insteek voor ex-ante evaluatie voor externe evaluatie door WEWIS

19/03/2025: Nederlandse versie voor raad van bestuur Plantentuin Meise

25/03/2025: bespreking op raad van bestuur

Editor: Hilde Vanhoutte

Design & layout: Sven Bellanger

Gebruik van AI:

Deze tekst werd geschreven in het Engels als de ex-ante evaluatie in het kader van een externe evaluatie door het departement WEWIS. De tekst werd daarna door DEEPL vertaald naar het Nederlands. De finale tekst werd door twee personen nagelezen voor consistentie en correct taalgebruik.